

SVENSKA KYRKANS

GUDDS TJÄNST

1985.44

NOSS

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2014

National Library
of Sweden

Veckans och kyrkoårets
bönegudstjänster

SVENSKA KYRKANS

GUDS

1985.44

NOSS

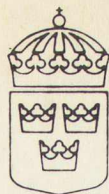
TJÄNST

1968 ÅRS KYRKOHANDBOKSKOMMITTÉ

BAND 6

Veckans och kyrkoårets
bönegudstjänster

Statens offentliga utredningar

1985:44

Civildepartementet

Svenska kyrkans gudstjänst

Band 6

Veckans och kyrkoårets bönegudstjänster

1968 års kyrkohandbokscommitté

Stockholm 1985

Omslag Lars Tempte

ISBN 91-38-08990-4

ISSN 0375-250X

Liber Tryck AB Stockholm 1985 378141

Till statsrådet och chefen för civildepartementet

Den 15 mars 1968 bemyndigade Kungl Maj:t chefen för utbildningsdepartementet att tillkalla sakkunniga för att biträda med en revidering av Den svenska kyrkohandboken av år 1942 och övriga kyrkliga böcker i den mån de berörs av en handboksrevision. De sakkunniga antog namnet 1968 års kyrkohandboks-kommitté.

Genom detta delbetänkande överlämnar vi förslag i fråga om veckans och kyrkoårets bönegudstjänster och därjämte några gudstjänster av särskild karaktär. De föreslagna gudstjänstformerna åtföljs av ett motiveringskapitel. I detta redovisas även svenska och internationella utvecklingsdrag vad gäller gudstjänster av detta slag.

Betänkandet utgör band 6 i kommitténs serie av delbetänkanden. Det här framlagda liturgiförslaget gäller revisionen av Den svenska kyrkohandboken 1942, första delens första kapitel, avdelningarna 2, 3, 6—9 samt delar av första delens andra kapitel. Delbetänkandets förslag avser därjämte revision av gudstjänstmusik i Den svenska mässboken del 1—2 av år 1942 och 1944.

Kommittén överlämnar även ett annat delbetänkande, band 7 jämte bilagorna 6 och 7 i kommitténs serie (SOU 1985:45, 48—49). Samtidigt överlämnas ytterligare ett delbetänkande, band 8—9 i kommittéserien (SOU 1985:46—47), vilket 1982 års revisionsgrupp inom kommittén självständigt har utarbetat. Genom de samtidigt överlämnade delbetänkandena fullföljs revisionsarbetet.

Stockholm den 30 september 1985

Åke Andrén

Pehr Edwall

Harald Göransson

Britt G Hallqvist

Ragnar Lundell

Lennart Stripple

/ Lars Eckerdal

Nils-Henrik Lindblad

III. Die Entwicklung der deutschen Literatur

Die deutsche Literatur des 19. Jahrhunderts ist eine Zeit der großen Gegensätze. Sie beginnt mit dem Sturm und Drang, der die Vernunft der Aufklärung gegen die Autorität der Kirche und des Staates aufbringt. In der Romantik wird die Natur wieder verehrt, die Mittelalterliche Welt idealisiert. Die Romane des 19. Jahrhunderts zeigen die Entwicklung der bürgerlichen Gesellschaft, die Konflikte zwischen Individuum und Gesellschaft, zwischen Ideal und Wirklichkeit. Die Dichtung des 19. Jahrhunderts ist oft eine Dichtung der Sehnsucht, der Sehnsucht nach einer besseren Welt, nach einer Harmonie, die in der Wirklichkeit nicht zu finden ist. Die großen Dichter des 19. Jahrhunderts sind Goethe, Schiller, Hegel, Schopenhauer, Nietzsche, Wagner, Liszt, Brahms, Wagner, Liszt, Brahms, Wagner, Liszt, Brahms.

Die Literatur

Die deutsche Literatur des 19. Jahrhunderts ist eine Zeit der großen Gegensätze. Sie beginnt mit dem Sturm und Drang, der die Vernunft der Aufklärung gegen die Autorität der Kirche und des Staates aufbringt. In der Romantik wird die Natur wieder verehrt, die Mittelalterliche Welt idealisiert. Die Romane des 19. Jahrhunderts zeigen die Entwicklung der bürgerlichen Gesellschaft, die Konflikte zwischen Individuum und Gesellschaft, zwischen Ideal und Wirklichkeit. Die Dichtung des 19. Jahrhunderts ist oft eine Dichtung der Sehnsucht, der Sehnsucht nach einer besseren Welt, nach einer Harmonie, die in der Wirklichkeit nicht zu finden ist. Die großen Dichter des 19. Jahrhunderts sind Goethe, Schiller, Hegel, Schopenhauer, Nietzsche, Wagner, Liszt, Brahms, Wagner, Liszt, Brahms.

Innehåll

1	<i>Utredningsuppdrag och genomförandet</i>	7
2	<i>Gudstjänstordning för Svenska kyrkan</i>	15
	Veckans bönegudstjänster	17
	Söndagen och dess helgmål	18
	Helgmålsbön	19
	Ottesång	21
	Aftonsång	24
	Veckans vardagar	28
	Morgonbön	29
	Bön under dagen	32
	Aftonbön	34
	Kyrkoårets bönegudstjänster	37
	Adventsandakter	38
	Julbön	47
	Julvaka	49
	Julotta	53
	Nyårsbön I	57
	Nyårsbön II	59
	Nyårsbön III	62
	Nyårsvaka — vigilia	62
	Kyndelsmässodagen	64
	Askonsdagsliturgi I	69
	Askonsdagsliturgi II	71
	Fastegudstjänst	74
	Palm söndagens procession	79
	Skärtorsdagen	79
	Långfredagens korsandakt	80
	Långfredagens aftonsång	83
	Tacksägelsegudstjänst — skördegudstjänst	84
	Minnesgudstjänst på söndagen efter alla helgons dag	88
	Övriga bönegudstjänster	91
	Andakt vid julkrubban I	93
	Andakt vid julkrubban II	97
	Passionsgudstjänst	100

	Påsknattens liturgi I	127
	Påsknattens liturgi II	133
	Påskotta	138
	Påsknattens bibliska läsningar, kollektböner, påskljusprefation	142
	Särskilda bönegudstjänster	159
	Botgudstjänst	161
	Förböns gudstjänst	164
	Sjukbesök	169
	Kyrkmässa	170
	Rättegångsgudstjänst	173
	<i>Musik till bönegudstjänster</i>	174
3	<i>Motiveringar</i>	187
3.1	Allmänna principer	187
3.1.1	Förutsättningar	187
3.1.2	Teologiska principer	189
3.1.3	Språkliga principer	192
3.1.4	Musiken i bönegudstjänsterna	193
3.1.5	Bönegudstjänsternas historik	203
3.1.6	Förslagets genomförande	210
3.2	Gudstjänsttyper	211
3.2.1	Veckans bönegudstjänster	211
3.2.2	Kyrkoårets bönegudstjänster	212
3.2.3	Särskilda bönegudstjänster	217
 <i>Appendix</i>		
	Psaltarpsalmer 85	219
	Summary	261

1 Utredningsuppdrag och genomförandet

1.1 Uppdrag och arbetsplanering

1.1.1 *Kyrkohandbokskommitténs uppdrag och arbetsplanering*

1968 års kyrkohandbokskommitté (U 1969:44) tillkallades av chefen för utbildningsdepartementet enligt Kungl Maj:ts beslut 1968-03-15 för att "biträda med en revision av Den svenska kyrkohandboken och övriga kyrkans böcker i den mån de kan beröras av en handboksrevision". Under arbetets gång har givits vissa tilläggsuppdrag inom denna ram. Till sakkunniga utsågs professorn Åke Andréén, biskopen Ragnar Askmark, prosten Pehr Edwall, professorn Harald Göransson och författaren Britt G Hallqvist. Det uppdrogs åt biskop Askmark att som ordförande leda utredningsarbetet. Efter framställning från 1979 års kyrkomöte tillkallade chefen för kommundepartementet ytterligare två sakkunniga, prosten Ragnar Lundell och musikediktören Lennart Stripple. Sedan biskop Askmark avlidit uppdrogs åt professor Andréén att som ordförande leda arbetet. På framställningar från kommittén har departementschefer vid skilda tillfällen förordnat såväl experter som sekreterare åt kommittén.

Vad huvuduppgiften beträffar innehåller Den svenska kyrkohandboken (HB) av år 1942 tre delar med liturgisk text. Musiken återfinns i Den svenska mässboken, del 1 av år 1942 och del 2 av år 1944. Kommittén valde att utföra arbetet i tre etapper med koncentration på resp del i HB jämte musiken. Arbetet, som även innefattat liturgisk försöksverksamhet i särskild ordning, har resulterat i två tidigare delbetänkanden med förslag till gudstjänstordning för Svenska kyrkan. Det första (SOU 1974:66—68, 97—98) innehöll förslag till reviderade eller nya former för församlingens huvudgudstjänst på sön- och helgdagar, vidare för nattvardsfirande vid andra tillfällen, temagudstjänst och lekmanaledd söndagsbön samt i anslutning därtill förslag till kyrkohandbokens första del, rubricerad "Den allmänna gudstjänsten". Viktiga partier av dess andra del fick sin motsvarighet i det andra delbetänkandet (SOU 1981:65—68) med förslag för de kyrkliga handlingarna dop, konfirmation, förnyelsegudstjänst, vigsel och begravning.

På grundval av kommitténs förslag och i enlighet med beslut av 1975

och 1982 års kyrkomöten har regeringen utfärdat förordningar (1976:204 resp 1982:870) om rätt för församlingar som så beslutade att längst t o m domssöndagen 1986 bruka de antagna delarna av den nya gudstjänstordningen såsom alternativ till HB 1942 jämte musik.

Enligt kommitténs arbetsplan skulle den tredje etappen ägnas åt två huvuduppgifter. Dels skulle förslag framläggas med gudstjänstformer motsvarande kyrkohandbokens tredje del, vignings- och invigningshandlingar. Dels skulle kommittén slutföra en översyn och komplettering av de för gudstjänstbruk antagna partierna av den nya gudstjänstordningen. Syftet var att år 1985 kunna framlägga ett slutbetänkande omfattande ett fullständigt förslag till gudstjänstordning för Svenska kyrkan. Denna arbetsplanering har reviderats med anledning av initiativ från 1982 års kyrkomöte enligt följande.

1.1.2 *Revisionsgruppens uppdrag*

Vid 1982 års kyrkomöte väcktes två motioner rörande revisionsarbetets slutförande. I den ena, nr 6, önskades åtgärder för att vinna "enhetlighet i liturgin". I den andra motionen, nr 43, som undertecknats av biskoparna Ahrén, Lindegård, Brattgård och Lönnebo, fördes resonemang som i huvudsak vann beredningsutskottets anslutning. I betänkandet, nr 9, tillstyrktes en hemställan om en särskild arbetsgrupp. Efter att ha refererat och kommenterat vad som förevarit fortsatte utskottet:

I detta läge vill utskottet framhålla två synpunkter. För det första är det viktigt, att arbetet inte tar för lång tid. Den rörlighet på gudstjänstens område som försöksverksamheten har medfört upplevs på många håll som besvärande. Kyrkohandbokskommittén har hittills i stort sett hållit den tidsplan som gjorts upp. Enligt denna skall slutligt förslag till kyrkohandbok läggas fram 1985. Liksom motionärerna finner utskottet det angeläget att ärendet inte fördröjs.

För det andra menar utskottet, att det är nödvändigt, att en mindre grupp utanför kyrkohandbokskommittén får se på materialet med nya, friska ögon. Det är därvidlag en fördel, om sakkunskap och erfarenhet från olika delar av landet kan tas i anspråk.

Om en arbetsgrupp skall tillsättas, bör dess uppgift enligt utskottets mening inte vara revision av gudstjänstordningen utan framläggande av slutligt förslag till kyrkohandbok i vad avser den allmänna gudstjänsten och de kyrkliga handlingarna. Därvid skall arbetsgruppen utgå från kyrkohandbokskommitténs arbete och dettas behandling vid kyrkomötena 1975 och 1982 samt från erfarenheter av de alternativa gudstjänstordningarna från församlingsplanet. Arbetsgruppen skall arbeta självständigt men formellt var inordnad i kyrkohandbokskommittén. Utskottet menar att detta arrangemang inte behöver medföra väsentligt ökade kostnader. En viss minskning av antalet ledamöter i kyrkohandbokskommittén bör vara möjlig, eftersom den nya arbetsgruppen kommer att avlasta betydande uppgifter från kommittén. Ett fullständigt förslag till ny kyrkohandbok bör om möjligt föreligga före den 1 januari 1985.

Utskottsförslaget bifölls av kyrkomötet. I skrivelse 1982-05-19, nr 30, anhöll således kyrkomötet under hänvisning till utskottets betänkande att regeringen skulle tillsätta en arbetsgrupp på tre personer

med uppgift att utarbeta slutligt förslag till kyrkohandbok i vad avser den allmänna gudstjänsten och ordningen för dop, konfirmation, enskilt skriftermål eller bikt, vigsel och begravning samt att via 1968 års kyrkohandboks-kommitté lägga fram dessa förslag.

Efter att ha återgett kyrkomötets hemställan förordnade chefen för kommundepartementet 1982-09-14 biskopen Sven Ingebrand, kontraktprosten Rune Klingert och kantorn Claes Gunnarsson såsom experter åt kyrkohandboks-kommittén för att

med beaktande av vad beredningsutskottet har anfört, biträda 1968 års kyrkohandboks-kommitté (U 1969:44) med nämnda uppgift.

Enligt kyrkomötets förslag angavs mandattiden till 1982-10-01 — 1984-12-31. Efter särskild framställning beslöt chefen för civildepartementet 1984-06-13 att förordnandena skulle gälla "tills vidare, dock längst till dess vederbörandes arbetsuppgifter i kyrkohandboks-kommittén är slutförda".

Arbetsgruppen har antagit namnet 1982 års revisionsgrupp och har uppdragit åt biskop Ingebrand att som ordförande leda arbetet.

1.1.3 *Kyrkohandboks-kommitténs och revisionsgruppens uppdrag och inbördes arbetsfördelning*

Kommitténs ursprungliga uppdrag är oförändrat. Genom revisionsgruppens tillsättning för de angivna arbetsuppgifterna framstod det som nödvändigt för såväl kommittén som revisionsgruppen att vid gemensamma överläggningar göra en arbetsfördelning. En sådan framstod som så mycket mer angelägen som revisionsgruppens arbetsområde såsom detta angivits av kyrkomötet erbjöd tolkningsproblem. För såväl kommitté som arbetsgrupp var det å ena sidan angeläget att respektera uppfattningen att det var "nödvändigt" med en från kommittén helt fristående arbetsgrupp. Från den synpunkten sett betraktades den tekniska lösningen — arbetsgrupp inom kommittén — enbart som en teknisk lösning. Å andra sidan var det samtidigt nödvändigt att också respektera kravet att ett slutligt förslag till ny gudstjänstordning "inte fördröjs". Från den synpunkten sett framstod en viss samordning som angelägen. Kommittén arbetade exempelvis med förutsättningen att exempelvis vigningshandlingar skulle kunna infogas i de former för huvudgudstjänst som revisionsgruppen skulle framlägga slutliga förslag för etc. Generellt sett syftade därtill båda organens arbete till slutliga förslag för en enda Svenska kyrkans gudstjänstordning.

Med anledning av överväganden av dessa slag hölls en gemensam överläggning 1982-10-25 för att göra en så klar arbetsfördelning som möjligt i anslutning till en detaljgenomgång av återstående arbetsuppgifter. Det stod samtidigt klart att flera problem måste och kunde "lösas

efterhand inom ramen för ett samarbete mellan kommittén och revisionsgruppen". Såsom uppföljning av överläggningen har kommittén och revisionsgruppen sammanträffat vid ytterligare fyra tillfällen. I arbetets slutskede har kommittén för kännedom överlämnat preliminära förslag till revisionsgruppen, som i sin tur överlämnat sina preliminära förslag.

Tre mer övergripande beslut vid arbetsfördelningen bör redovisas. Kommittén överlät till revisionsgruppen den av kommittén 1979 initierade undersökning av användningen av 1976 års gudstjänstordning, belyst från olika synvinklar, som i samarbete med kommittén utformats och genomförts av Religionssociologiska institutet under ledning av professor Göran Gustafsson, Lund. Det har vidare överenskommit att revisionsgruppen skulle ansvara för slutligt förslag till gudstjänstordning motsvarande del ett och två i HB 1942 jämte musik. På kommittén skulle dock ansvaret kvarstå för förslag för veckans och kyrkoårets bönegudstjänster och vissa särskilda gudstjänster, allt motsvarande parter i första delen av HB 1942. Slutligen har gemensamt tillsatts en kyrkomusikalisk arbetsgrupp till tjänst för revisionsgruppen. Denna grupp har bestått av kantor Gunnarsson, sammankallande, prosten Edwall, professor Göransson och musikedirektör Stripple. Gruppen har sedan tillsättningen 1982 haft en rad sammanträden för att fullfölja det givna uppdraget.

I enlighet med det anförda framlägger 1982 års revisionsgrupp sina förslag för gudstjänstordningen i ett delbetänkande (SOU:1985:46—47). 1968 års kyrkohandbokskommitté åter har trots oförändrat mandat inte ansett sig böra framlägga slutliga förslag i dessa delar. Enligt arbetsfördelningen framlägger kommittén dock sådant vad gäller bönegudstjänster (SOU 1985:44), därjämte vad gäller vignings-, mottagnings- och invigningshandlingar (SOU 1985:45). Kyrkohandbokskommitténs och revisionsgruppens betänkanden innehåller tillsammans tagna förslag till ny Gudstjänstordning för Svenska kyrkan såsom ersättning för Den svenska kyrkohandboken 1942 och Den svenska mässonen del 1, 1942 och del 2, 1944.

1.2 Sammanfattning av betänkandets innehåll m m

I Det föreliggande betänkandet, som utgör band 6 i kommitténs serie av delbetänkanden, innehåller förslag till veckans och kyrkoårets *bönegudstjänster* och därutöver till några gudstjänster av särskild karaktär. Till förslagen fogas ett kapitel med *motiveringar*.

Den sammanfattande beteckningen "bönegudstjänster" anger ett framträdande drag i dessa gudstjänsttyper. Även om möjlighet till nattvardsfirande anges i en del fall, och även om predikan eller snarare kort textutläggning eller meditation i åtskilliga fall kan förekomma, karakteriseras gudstjänstformerna av att bibelläsning och gemensam bön utgör det bärande. Böneformerna är flera, alltifrån kortare kollektböner till litanitypen med täta församlingssvar. Till böneformerna hör som typiskt inslag också psaltarpsalmen, i första hand sjungen, liksom några

nytestamentliga hymner (Marias lovsång etc).

Avdelningen för *veckans* bönegudstjänster gäller dels sön- och helgdagen (helgmålsbön, otte- och aftonsång) dels vardagen (morgonbön, bön under dagen, aftonbön). Vi har vid utformningen lagt vikt vid musikens och sångens roll, och vi har eftersträvat former som stöder hela menighetens deltagande. I båda avseendena skiljer sig förslagen från motsvarande former i HB 1942. Detsamma gäller om utformningen av förslagen för veckodagarnas morgon-, middags- och aftonböner. Andakterna har formats enligt samma liturgiska struktur.

Avdelningen för *kyrkoårets* bönegudstjänster har jämfört med HB 1942 byggts ut avsevärt. Ett skäl är att vi ansett det riktigt att ta hänsyn till den i någon mån utvidgade kyrkoårsprofileringen i Den svenska evangelieboken 1983. Denna har i sin tur präglats av en internationellt påtaglig tendens, vilken också varit märkbar i Svenska kyrkan under några decennier. Till det karakteristiska i denna utveckling hör att några kyrkoårsperioder fått en förstärkt ställning i gudstjänstlivet, t ex advent och stilla veckan. Vi har ansett det angeläget att utforma förslag för gudstjänster knutna till dessa olika dagar eller perioder i kyrkoåret. Tillspetsat uttryckt är dock strukturen densamma som för veckans bönegudstjänster. Dagens eller periodens tema kommer fr a till uttryck i val av bibliska läsningar och bönematerialet.

Den avslutande avdelningen gäller några *särskilda gudstjänster*. Förslag lämnas till en *förböns-gudstjänst*, där den som regel allmänt hållna förbönen här gäller konkreta personer och bestämda förbönsämnen. Den gemensamma förbönen kan också innefatta förbönshandling med enskilda som önskar detta. Till avsnittet hör också anvisningar jämte särskild bön för *rättegångsgudstjänst* och för den *kyrkmässa* för vilken Den svenska evangelieboken 1983 innehåller bibliska läsningar.

2 Betänkandets förslag har utformats i enlighet med kommitténs uppdrag och enligt den interna arbetsfördelningen mellan oss och 1982 års revisionsgrupp (ovan 1.1.3). Ett tidigare inlett förberedelsearbete har därför intensifierats under vår tredje arbetsetapp enligt vår ursprungliga planering vid sidan om arbetet med vigningshandlingar etc (band 7).

Under den tredje etappen har som tidigare olika utredningsuppgifter fördelats mellan kommitténs ledamöter. I fråga om bönegudstjänsterna har sådana interna uppdrag givits åt främst prostarna Edwall och Lundell, professor Göransson och musikdirektör Stripple.

Under den tredje perioden har som sekreterare tjänstgjort professor Lars Eckerdal (fr o m 1971-06-02), teol dr Håkan Gardar (1979-10-08—1985-06-30) och under slutskedet teol dr Nils-Henrik Lindbladh (fr o m 1985-02-15).

3 Här föreslagna gudstjänstformer har i vissa fall såsom närmaste bakgrund de ritual för veckans och kyrkoårets bönegudstjänster, som återfinns i *HB 1942 med musik* i 1942 och 1944 års delar av Den svenska mässboken. Med ett undantag (veckopredikan) återfinns de i HB 1942 representerade gudstjänstformerna i vårt förslag. De ritual i HB 1942 som reviderade finns i förslaget ingår i första delens första kapitel avd 2 (Ottesång jämte julotta), 3 (Aftonsång), 6 (Morgon- och aftonbön i två

former resp), 8 (Passionsgudstjänster), 9 (Rättegångsgudstjänst).

Sedan HB 1942 tagits i bruk har avd 3, Aftonsång, efter särskilt utredningsarbete och på kyrkomötets framställning kompletterats med tre alternativa former (vesper- och koralforn samt friare form) genom KC 1969-01-24. Beslutet innefattade även vidgade möjligheter för aftonsångens predikotext och predikan. Vi har tagit hänsyn härtill i vårt arbete. Vi har även tagit hänsyn till de former för t ex helgmålsbön, som ingår i det antagna och genom K brev 1963-11-01 för användning medgivna bihanget till HB, i tryck utgivet 1965 såsom Ordning för vissa gudstjänster vilka icke upptagas i Den svenska kyrkohandboken.

Vi har såsom nämndes inte infört någon motsvarighet till formen för veckopredikan i HB 1942. Det rör sig om en predikogudstjänst med psalmsång, predikan och bön. Ett särskilt ritual är överflödigt för denna som för andra former av renodlade predikogudstjänster. Vad bönematerial för sådana angår bör enligt vår mening bönen ansluta nära till predikans tema. Ett för sådana behov rikt material erbjuder bl a Att bedja i dag. En liten bönbok 1970. Om veckogudstjänsten inte skall ha karaktären av uteslutande predikogudstjänst bör man bruka den föreslagna formen för aftonbön bland veckans bönegudstjänster. I denna form finns utrymme också för predikan.

4 I nästan jämt sextio år har den restaurerade tidegårdens gudstjänstformer funnits och brukats i Svenska kyrkans gudstjänstliv. *Den svenska tidegården jämte musik* var från början och är allttjämt utgiven på annat sätt än som en av Svenska kyrkans liturgiska böcker, f n av Laurentius Petri-sällskapet. Även om samlingen formellt inte tillhör kyrkans liturgiska böcker har den redan i HB 1942 fått ett slags officiös ställning. I HB 1942 föreskrivs nämligen att ottesången och aftonsången efter vederbörligt tillstånd även kan hållas som matutin eller laudes, resp vesper eller kompletorium. På motsvarande sätt finns i förslaget allmänna anvisningar sådan hänvisning.

Vi föreslår alltså inte att tidegårdssamlingen i formell mening antages såsom en av Svenska kyrkans liturgiska böcker. Vi anser detta onödigt. "Erkänd" är samlingen redan genom hänvisningen i HB liksom i vårt förslag. Det måste därtill sägas att tidegårdens böneformer inte har någon utsikt att bli ett normalt inslag i församlingarnas gudstjänstliv. Det är inte tidegården nu och det har den aldrig varit. Historiskt är den fr a knuten till olika typer av kommunitetsliv. I Svenska kyrkan torde det i nutiden vara fr a vid konferenser, på stiftsgårdar, institutioner osv som tidegården fått betydelse, även om kompletoret fått en vidare spridning. Enligt vår mening är det i kommunitetsliknande sammanhang som tidegårdens böneformer också i fortsättningen bör vara en tillgång. Vi anser det dock befogat att för det reguljära gudstjänstlivet i församlingar genom hänvisning rikta uppmärksamheten på tidegården.

5 I vårt arbete har vi så vitt möjligt uppmärksammat den *bönegudstjänsternas liturgiska tradition* som i Svenska kyrkan kommit till uttryck bl a i HB 1942 liksom Den svenska tidegården. Vi har samtidigt på olika sätt

försökt att sätta oss in i *strävanden i andra kyrkor* att vitalisera traditionen eller att skapa nya former för bönegudstjänster. För det senare har litteratur och personliga kontakter spelat en väsentlig roll. Stor betydelse härvidlag har varit den studieresa som två ledamöter (Lundell, Göransson) företagit till Förbundsrepubliken Tyskland, Schweiz, Frankrike och England. En sammanfattning av försöken till överblickar återfinns i motiveringskapitlet.

Liksom internationellt har bönegudstjänster i Svenska kyrkan länge haft en relativt svag ställning. Ett slags spegelbild av den verkligheten är de många kyrkorättsliga och inte så få liturgiska förändringar som genomförts under 1900-talets gång. Samtidigt avtecknar sig ganska tydligt en *utveckling i nutiden i Svenska kyrkan* i vilken bönegudstjänster under vissa kyrkoårstider eller vid helger kommit att spela en inte så liten roll.

Vi har på olika sätt sökt göra oss en bild av sådana tendenser. Så har vi t ex utnyttjat det material som med jämna tidsintervall insamlas angående kyrklig sed i Svenska kyrkans samtliga församlingar av Kyrkohistoriska arkivet vid Lunds universitet (LUKA). Efter upprop från kommittén har vi också fått oss tillsänt ett sammanlagt ganska omfattande material med agendor för helgmålsbön etc i församlingar runt om i Svenska kyrkan. Materialet har varit värdefullt för oss, eftersom det gett en direktkontakt med strävanden i församlingar av olika slag. Den bild av gudstjänstlivet i Svenska kyrkan som vi på dessa och andra vägar skapat oss har varit en viktig referensram i vårt arbete med betänkangets förslag.

Till skillnad från tidigare har våra förslag till bönegudstjänster inte prövats i särskild *liturgisk försöksverksamhet*. Även om det här rör sig om speciella gudstjänstformer har erfarenheter från tidigare bedriven försöksverksamhet kunnat utnyttjas också i detta sammanhang.

6 Till förslagen knyts inte något förslag till särskild *kyrkorättslig reglering*. Sådan behövs inte för dessa gudstjänstformer, eftersom de alla ryms inom redan gällande reglering. Innebörden i denna är att samtliga bönegudstjänster kan brukas i församlingarna. Föreskrivna är de där emot endast i den mån domkapitel föreskriver dem i de från församlingar föreslagna och av domkapitlen fastställda tjänstgöringsföreskrifterna.

Vi föreslår alltså ingen reglering utöver den som redan finns. Vi vill dock påpeka att såväl församlingar som domkapitel inte bör underlåta att ta ställning till i vilken utsträckning bönegudstjänster skall anses tillhöra det normala eller reguljära gudstjänstlivet. I det sammanhanget bör även övervägas i vilken utsträckning de kan eller bör ledas av andra än präster.

7 För *regerings- och departementsskrivelser* m m, som överlämnats till oss redogör vi i band 7 (SOU 1985:45)s 14f.

8 Genom skriftväxling med författare och tonsättare, vilkas *i lag skyd-*

dade verk ingår i betänkandet, har avtal träffats om att verken får publiceras i betänkandet.

1.3 Kommitténs förslag

I det att kommittén överlämnar detta delbetänkande konstaterar vi, att det innehåller förslag till ett parti av första delen av en ny gudstjänstordning. Under hänvisning till det tidigare (1.1.1—3) anförda konstaterar vi vidare, att de av 1968 års kyrkohandboks-kommitté och 1982 års revisionsgrupp överlämnade delbetänkandena tillsammans utgör ett fullständigt förslag till ny Gudstjänstordning för Svenska kyrkan. Vi får därför *föreslå*

att det gudstjänstförslag vi framlägger i vårt delbetänkande band 6 av kyrkomötet antages såsom ett parti av första delen av Gudstjänstordning för Svenska kyrkan i stället för motsvarande partier i Den svenska kyrkohandboken 1942 jämte Den svenska mässboken del 1—2 av år 1942 och 1944.

Om 1986 års kyrkomöte anser sig kunna följa förslaget, måste beräknas tid för redigering och tryckning av gudstjänstordningen innan denna kan tas i bruk. Vi erinrar om att förordningar (1976:204, 1982:870) medger att 1976 och 1982 års alternativa gudstjänstordning får brukas endast t o m domssöndagen 1986. Vi anser det därför befogat att även *föreslå*

att kyrklig kungörelse utfärdas enligt vilken 1976 och 1982 års alternativa gudstjänstordning får brukas intill dess ny Gudstjänstordning för Svenska kyrkan skall tagas i bruk.

2 Gudstjänstordning för Svenska kyrkan

VECKANS OCH KYRKOÅRETS BÖNEGUDSTJÄNSTER

ANVISNINGAR FÖR BÖNEGUDSTJÄNSTERNA

Ordningarna kan brukas såväl vid församlingsgudstjänst som för andakt inom mindre grupp. De låter sig i allmänhet väl brukas som ram för sång- och musikgudstjänst. I detta fall kan de utformas som stora festgudstjänster.

Bönegudstjänsterna leds av präst eller den kyrkoherden utser därtill. Textläsning och ledande av böneavdelningarna fördelas på olika röster. Ordningarna förutsätter en även i övrigt aktiv menighet. Svenska psalmer, psaltarpsalmer och nytestamentliga sånger (cantica) hämtas ur SOU 1985:16 Den svenska psalmboken, volym 1 och ur Psaltarpsalmer 85 s 219. Även där så ej angivits kan en eller flera psaltarpsalmer sjungas eller läsas. I det fallet utgår predikan/meditation. Där ej särskild text angivits för läsningarna kan fortlöpande läsning av en bibelbok förekomma. Under veckan läses någon av föregående söndags texter.

Läsningen bör åtföljas av en stunds tystnad för eftertanke.

Tillfälle bör lämnas för tyst bön.

I förbönerna ges utrymme för bön med lokal anknytning och aktuell inriktning.

Anmärkningar

* anger att alla står upp

+ anger att korstecken kan göras

Indragen liturgisk text anger att den kan men inte behöver brukas.

Kursivering i liturgisk text anger att orden kan ändras att passa tillfället. Sv ps anger psalm i 1969 års psalmskommittés betänkande Den svenska psalmboken, volym 1, SOU 1985:16.

Sv ps med romersk numrering avser psaltarpsalm eller nytestamentlig sång i detta bands appendix Psaltarpsalmer 85 s 219.

Förkortningarnas betydelse anges i anslutning till respektive avsnitt.

VECKANS BÖNEGUDSTJÄNSTER

ANVISNINGAR FÖR SÖNDAGEN OCH DESS HELGMÅL

Helgmålsbön

Ordningen ger rika tillfällen till musikaliska inslag. Den kan sålunda brukas som ram för musikgudstjänst.

Lämpliga psalmer är sv ps 676 och 679 eller sv ps III.

Helgmålsbön kan firas som vesper eller kompletorium enligt Den svenska tidegården/Det svenska antifonalet.

Ottesång

Till denna gudstjänst hör av ålder lovsången Te Deum (sv ps 1).

Lämpliga psalmer är sv ps 644, 651, 658—660 eller IV.

Ottesång kan också firas som matutin eller laudes enligt Den svenska tidegården/Det svenska antifonalet eller som söndagsmässa.

Aftonsång

En eller flera psalmer kan sjungas eller läsas. I senare fallet utgår predikan.

Lämpliga psalmer är sv ps 645, 647—649, 657 eller sv ps IX—XI.

Predikan hålls över någon eller några av söndagens texter, som ej behandlats i högmässan. Predikan kan också utformas som bibelförklaring, katekesförklaring eller ha annat tema.

Marias lovsång (Magnificat) brukas på eftermiddagen (vespertid) och Simeons lovsång (Nunc dimittis) vid senare gudstjänsttid (kompletorium).

Aftonsång kan utformas enligt följande ordning *eller* i vesperform *eller* i koralform *eller* i friare form. Den kan sålunda ersättas av nattvardsgudstjänst, temagudstjänst, dopgudstjänst, söndagsgudstjänst eller söndagsmässa, men också av vesper eller kompletorium enligt Den svenska tidegården/Det svenska antifonalet.

För Långfredagens aftonsång föreslås särskild ordning s 83.

HELGMÅLSBÖN

P = präst
(P) = präst, försångare eller kör

Helgmålsringning

Psalm

Efter psalmen eller i stället för den sjungs (musik s 174) eller läses:

Ingångsord

P O Gud, kom till min räddning.
 Alla Herre, skynda till min frälsning.
 P Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.
 Alla Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara;
 från evighet till evighet. Amen.
 Halleluja. (Under fastan: Lov vare dig Kristus, ärans konung.)

Textläsning

En av söndagens texter läses av präst eller medhjälpare.

(P) Hör Herrens ord.
 Så skriver/står skrivet i . . .

(P) Så lyder Herrens ord.
 Alla Gud, vi tackar dig.

Läsningen följs av tystnad, meditation eller kort utläggning. Den kan inledas med kort presentation av söndagen och dess ämne.

* Marias lovsång

Sv ps 683 eller sv ps XVIII—XXI.

Bön

Förbön utformad med tanke på församlingen, söndagen och aktuella behov eller en av lördagens aftonböner i Att bedja idag. En liten bönbok.

Tyst bön

Fredsbon (Pro pace)

Sv ps 605, växelsång: vers 1 (P), vers 2 alla.

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

Alla	Fader vår	Vår Fader,
	som är i himmelen.	du som är i himlen.
	Helgat varde ditt namn.	Låt ditt namn bli helgat.
	Tillkomme ditt rike.	Låt ditt rike komma.
	Ske din vilja, såsom i	Låt din vilja ske,
	himmelen så ock på jorden.	på jorden så som i himlen.
	Vårt dagliga bröd	Ge oss i dag vårt bröd
	giv oss i dag,	för dagen som kommer.
	och förlåt oss våra skulder,	Och förlåt oss våra skulder,
	såsom ock vi förlåta	liksom vi har förlåtit dem
	dem oss skyldiga äro,	som står i skuld till oss.
	och inled oss icke i frestelse	Och utsätt oss inte för prövning
	utan fräls oss ifrån ondo.	utan rädda oss från det onda.
	Ty riket är ditt	Ty riket är ditt
	och makten och härligheten	och makten och härligheten
	i evighet.	i evighet.
	Amen.	Amen.

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevarer er från allt ont
och före er till det eviga + livet.

Alla Amen.

Psalm**Musik**

OTTESÅNG

Psalm

Te Deum, (sv ps 1) eller annan lämplig psalm sjungs.

Ingångsord

Kan sjungas (musik s 175) eller läsas.

P Herre, upplåt mina läppar.

Alla Så att min mun kan förkunna din ära.

P O Gud, kom till min räddning.

Alla Herre, skynda till min frälsning.

P Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.

Alla Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara; från evighet till evighet. Amen.

Halleluja. (Under fastan: Lov vare dig Kristus, ärans konung.)

Psaltarpsalm(er)

Textläsning

(P) Hör Herrens ord.

Så skriver/står skrivet i . . .

(P) Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Läsningen följs av tystnad, meditation eller kort utläggning.

* Sakarias lovsång (Benedictus)

Sv ps XVI, XVII.

Bön

Kan sjungas (musik s 178) eller läsas.

P Låt oss bedja.

Helige Herre Gud,
helige starke Gud,
helige barmhärtige Frälsare,
du evige Gud

Alla förbarma dig över oss.

(P) Om Andens kraft åt din kyrka,
om enhet och förnyelse,
om evangeliets framgång bland alla folk
ropar vi till dig, o Herre.

Alla Hör oss, du vår Herre Gud.

(P) Om rättvisa och fred i världen,
om ansvar för skapelsens gåvor,
om utvägar ur de fattiga folkens nöd
ropar vi till dig, o Herre.

Alla Hör oss, du vår Herre Gud.

(P) Om tröst åt sorgsna och sjuka,
om vänner åt de övergivna,
om aktning för människans värde och värdighet
ropar vi till dig, o Herre.

Alla Hör oss, du vår Herre Gud.

(P) Herre, du hör innan vi ropar.
Tack för att du är mäktig att ge
långt utöver vad vi kan be eller tänka.
I Jesu namn. Amen.

P Du, vår Gud, är värdig att ta emot
härligheten och äran och makten
från evighet till evighet.

Alla Amen.

eller

(P) Herre Gud Fader, i himmelen,
Herre Guds Son, världens Frälsare,
Herre Gud, du helige Ande.

Alla Förbarma dig över oss.

(P) Vi tackar och lovar dig för din seger över onskans makter,
för din närvaro genom Ordet och sakramenten,
för din omsorg om var och en av oss,
för ditt löfte att vad två av dina lärjungar kommer överens att
bedja om, det skall du ge.

Vi litar på ditt löfte och ber
 för dem som står oss nära . . .
 för vår församling . . .
 för våra gudstjänster i dag . . .
 för vårt stift och dess biskop . . .
 för vår kyrka och alla som i dag firar gudstjänst . . .
 för vårt land . . .
 för alla lidande människor . . .
 för hela din mänsklighet . . .

Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.
 Amen.

Tyst bön

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

Alla	Fader vår som är i himmelen. Helgat varde ditt namn. Tillkomme ditt rike. Ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden. Vårt dagliga bröd giv oss i dag, och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro, och inled oss icke i frestelse utan fräls oss ifrån ondo. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.	Vår Fader, du som är i himlen. Låt ditt namn bli helgat. Låt ditt rike komma. Låt din vilja ske, på jorden så som i himlen. Ge oss i dag vårt bröd för dagen som kommer. Och förlåt oss våra skulder, liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss. Och utsätt oss inte för prövning utan rädda oss från det onda. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.
------	---	---

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren, den allsmåktige och barmhärtige,
 välsigne + och bevare er.
 Alla Amen.

Psalm

Musik

AFTONSÅNG

(Psalm)

Ingångsord

Efter psalmen eller i stället för denna sjungs (musik s 174) eller läses:

- P O Gud, kom till min räddning.
 Alla Herre, skynda till min frälsning.
 P Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.
 Alla Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara;
 från evighet till evighet. Amen.
 Halleluja. (Under fastan: Lov vare dig Kristus, ärans konung.)

Psaltarpsalm(er)

Textläsning

- (P) Hör Herrens ord.
 Så skriver/står skrivet i . . .
- (P) Så lyder Herrens ord.
 Alla Gud, vi tackar dig.

Predikan/Meditation

* Marias lovsång (Magnificat)/Simeons lovsång (Nunc dimittis)

Magnificat sv ps 683 eller sv ps XVIII—XXI,
 Nunc dimittis sv ps 685.

Bön

Kan sjungas (musik s 178) eller läsas.

- P Låt oss bedja.
 Helige Herre Gud,
 helige starke Gud,
 helige barmhärtige Frälsare,
 du evige Gud
 Alla förbarma dig över oss.

(P) Om Andens kraft åt din kyrka,
om enhet och förnyelse,
om evangeliets framgång bland alla folk
ropar vi till dig, o Herre.

Alla Hör oss, du vår Herre Gud.

(P) Om rättvisa och fred i världen,
om ansvar för skapelsens gåvor,
om utvägar ur de fattiga folkens nöd
ropar vi till dig, o Herre.

Alla Hör oss, du vår Herre Gud.

(P) Om tröst åt sorgsna och sjuka,
om vänner åt de övergivna,
om aktning för människans värde och värdighet
ropar vi till dig, o Herre.

Alla Hör oss, du vår Herre Gud.

(P) Herre, du hör innan vi ropar.
Tack för att du är mäktig att ge
långt utöver vad vi kan be eller tänka.
I Jesu namn. Amen.

P Du, vår Gud, är värdig att ta emot
härligheten och äran och makten
från evighet till evighet.

Alla Amen.

eller

(P) Käre himmelske Fader, vi tackar dig för denna dag
och för ditt ord som du låter bo ibland oss.
Tag dig an alla dina barn som är spridda över hela jorden.
Du har lovat att församla dem från världens alla ändar.
Du känner var och en av dem.
Välsigna dem alla.
Stärk deras ande med evangeliets tröst.
Rädda alla dina vänner ur trångmål och nöd, du trofaste Gud.
I bönen är vi förenade med dem, var de än vistas.
Tillsammans med dem ropar vi till dig
för hela din kristenhet och alla församlingar.
I förbön bär vi fram inför dig vår egen församling . . .
Vi ber för dem som står våra hjärtan nära . . .
Skydda dem för allt ont och farligt
och ge dem vad de bäst behöver till kropp och själ.
Var med dem som ängslas inför natten som kommer.
Föröka tron, kärleken och hoppet hos dina barn.
Låt oss alla mötas hemma hos dig.

Alla Amen.

Tyst bön

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

<p>Alla Fader vår som är i himmelen. Helgat varde ditt namn. Tillkomme ditt rike. Ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden. Vårt dagliga bröd giv oss i dag, och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro, och inled oss icke i frestelse utan fräls oss ifrån ondo. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.</p>	<p>Vår Fader, du som är i himlen. Låt ditt namn bli helgat. Låt ditt rike komma. Låt din vilja ske, på jorden så som i himlen. Ge oss i dag vårt bröd för dagen som kommer. Och förlåt oss våra skulder, liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss. Och utsätt oss inte för prövning utan rädda oss från det onda. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.</p>
---	--

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevarer er.
Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
Herren vände sitt ansikte till er och giv er frid.
I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

Alla Amen.

Psalm**Musik****Sändningsord**

P Låt oss gå i frid och tjäna Herren med glädje.

Alternativ avslutning

Efter Fader vår följer:

- * Lovpsalm
- * Välsignelsen
- * Sändningsord
- * Utgång

Utgångsprocession under musik eller psalmsång.

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

ANVISNINGAR FÖR VECKANS VARDAGAR

Morgonbön

Även ordning för ottesång s 21 kan användas. Som morgonbön kan laudes enligt Den svenska tidegården/Det svenska antifonalet bedjas. Lämpliga psalmer är sv ps 650, 661, 668 eller sv ps XIV.

Bön under dagen

Lämpliga psalmer är sv ps 653, 654, 667 eller sv ps VII.

Fortlöpande läsning av en bibelbok är lämplig om ordning för bön under dagen brukas regelbundet.

Då ofta kort tid står till förfogande för denna gudstjänst kan det vara nödvändigt att utelämna meditation/utläggning av den lästa texten.

Aftonbön

Ordningen kan brukas vid regelbunden aftonbön liksom vid mera tillfälligt förekommande. Den kan väl anpassas att utgöra avslutning på en musikgudstjänst.

Lämpliga psalmer är sv ps 655, 669, 671, 676 eller sv ps I, II, III, VI.

Marias lovsång (Magnificat) brukas vid vespertid, Simeons lovsång (Nunc dimittis) vid senare aftonbön (kompletorium).

Ordningen för aftonsång s 24 kan även användas som aftonbön liksom ordningen för vesper eller kompletorium enligt Den svenska tidegården/Det svenska antifonalet.

MORGONBÖN

Ingångsord

Kan sjungas (musik s 175) eller läsas.

- P Upphöjd vare du Gud, över himmelen.
 Alla Över hela jorden sträcke sig din ära.
 P O Gud, kom till min frälsning.
 Alla Herre, skynda till min frälsning.
 P Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.
 Alla Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara;
 från evighet till evighet. Amen.
 Halleluja. (Under fastan: Lov vare dig Kristus, ärans konung.)

Psaltarpsalm

Morgonbön

- P Låt oss bedja.

Präst eller medhjälpare ber följande eller annan morgonbön.

- (P) Jag tackar dig Gud, min Fader i himlen,
 genom Jesus Kristus, din käre Son,
 för att du i natt har skyddat mig för allt ont och farligt.
 Jag ber dig att du förlåter mig mina synder
 och i dag bevarar mig för synd och allt ont.
 Låt mig leva efter din vilja.
 Jag överlämnar mig med kropp och själ i dina händer.
 Låt din helige ängel vara med mig så att den onde fienden
 icke får makt med mig.
 Alla Amen.

Textläsning

- (P) Hör Herrens ord.
 Så skriver/står skrivet i . . .
- (P) Så lyder Herrens ord.
 Alla Gud, vi tackar dig.

Tystnad

Kan följas av meditation eller kort utläggning.

*** Sakarias lovsång (Benedictus)**

Sv ps XVI, XVII.

Förbön

P Låt oss bedja.

(P) Gud, vår Fader,
vi ber dig om allt vad vi av hjärtat önskar,
om allt vad vi behöver dag från dag,
om bröd på bordet och en god hälsa,
om en trygg värld och ett beboeligt hem för varje människa,
om tillgivenhet och trohet från våra medmänniskor,
om kärlek från dem vi har kära,
om fred på jorden.

Alla Herre, hör vår bön.

(P) Vi ber dig för alla som saknar det nödvändigaste,
här hemma och långt borta:
om rättvisa åt alla förorättade och misshandlade,
om nya livsmöjligheter åt dem som misslyckats,
om hälsa åt våra sjuka . . .

Alla Herre, hör vår bön.

(P) Vi ber för den ort där vi lever och verkar,
för våra grannar och vänner, släktingar och arbetskamrater,
och för dem som står oss emot:

...

Vi ber om livsmod och glädje åt alla människor,
om förnuft och god vilja för dem som regerar världen.

Alla Herre, hör vår bön.

(P) Vi ber för din kyrka,
att hon blir ett ljus i denna värld,
en väg till livet.
Vi ber för oss själva,
om varsamhet i umgänget med andra
och i synnerhet med dem vi i dag skall möta.
Vi ber om Jesu Kristi sinne.
Ty han är vårt ljus och vår väg,
honom vill vi vörda och älska i alla våra dagar.

Alla Amen.

Tyst bön

Fader vår

<p>Alla Fader vår som är i himmelen. Helgat varde ditt namn. Tillkomme ditt rike. Ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden. Vårt dagliga bröd giv oss i dag, och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro, och inled oss icke i frestelse utan fräls oss ifrån ondo. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.</p>	<p>Vår Fader, du som är i himlen. Låt ditt namn bli helgat. Låt ditt rike komma. Låt din vilja ske, på jorden så som i himlen. Ge oss i dag vårt bröd för dagen som kommer. Och förlåt oss våra skulder, liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss. Och utsätt oss inte för prövning utan rädda oss från det onda. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.</p>
---	--

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevare er för allt ont
 och före er till det eviga + livet.

Alla Amen.

Psalm**Musik****Sändningsord**

P Låt oss gå i frid och tjäna Herren med glädje.

BÖN UNDER DAGEN

Ingångsord

Kan sjungas (musik s 176) eller läsas.

- P Herre, låt oss se din nåd.
 Alla Och giv oss din frälsning.
 P Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.
 Alla Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara; från evighet till evighet. Amen.
 Halleluja. (Under fastan: Lov vare dig Kristus, ärans konung.)

Psaltarsalm

Textläsning

- (P) Hör Herrens ord.
 Så skriver/står skrivet i . . .
- (P) Så lyder Herrens ord.
 Alla Gud, vi tackar dig.

Tystnad

Kan följas av meditation eller kort utläggning.

Bön

- P Låt oss bedja.
- (P) Tack, Herre, för ditt löfte att vara med oss alla dagar.
 Tack för denna stund inför ditt ansikte.
 Gå med oss ut till våra uppgifter och möten med människor.
 Du är vägen och sanningen och livet.
 Möt oss vid dagens slut och vid livets mål.
- Alla Amen.

Tyst bön

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

<p>Alla Fader vår som är i himmelen. Helgat varde ditt namn. Tillkomme ditt rike. Ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden. Vårt dagliga bröd giv oss i dag, och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro, och inled oss icke i frestelse utan fräls oss ifrån ondo. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.</p>	<p>Vår Fader, du som är i himlen. Låt ditt namn bli helgat. Låt ditt rike komma. Låt din vilja ske, på jorden så som i himlen. Ge oss i dag vårt bröd för dagen som kommer. Och förlåt oss våra skulder, liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss. Och utsätt oss inte för prövning utan rädda oss från det onda. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.</p>
---	--

Lovpsalm**Välsignelsen**

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Med himmelsk välsignelse välsigne er Gud den allsmåttige,
 Fadern och Sonen + och den helige Ande.

Alla Amen.

Musik**Sändningsord**

P Låt oss gå i frid och tjäna Herren med glädje.

AFTONBÖN

Ingångsord

Kan sjungas (musik s 174) eller läsas.

- P O Gud, kom till min räddning.
 Alla Herre, skynda till min frälsning.
 P Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.
 Alla Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara; från evighet till evighet. Amen.
 Halleluja. (Under fastan: Lov vare dig Kristus, ärans konung.)

Psaltarpsalm

Textläsning

- (P) Hör Herrens ord.
 Så skriver/står skrivet i . . .
 (P) Så lyder Herrens ord.
 Alla Gud, vi tackar dig.

Tystnad

Kan följas av meditation eller kort utläggning.

Aftonbön

- P Låt oss bedja.
 (P) Vaka över oss, Herre, himmelske Fader,
 och bevara oss för allt ont, både till kropp och själ.
 Giv oss nåd att i denna natt trygga vila under ditt beskärm.
 Och när omsider vår sista afton kommer,
 låt oss då få insomna i din frid
 så att vi får uppvakna till din härlighet.
 Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre.
 Alla Amen.

Responsorium

Kan sjungas (musik s 177) eller läsas.

P I dina händer, Herre Gud, befaller jag nu min ande.

Alla I dina händer, Herre Gud, befaller jag nu min ande.

P Du förlöstar mig, Herre, du trofaste Gud.

Alla I dina händer, Herre Gud, befaller jag nu min ande.

P Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.

Alla I dina händer, Herre Gud, befaller jag nu min ande.

Psalm/Hymn**Versikel**

Kan sjungas (musik s 177) eller läsas.

P Bevara mig såsom en ögonsten.

Alla Beskräma mig under dina vingars skugga.

*** Marias lovsång (Magnificat)/Simeons lovsång (Nunc dimittis)**

Magnificat sv ps 683 eller sv ps XVIII—XXI, Nunc dimittis sv ps 685.

Tyst bön**Fader vår**

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

Alla	Fader vår som är i himmelen. Helgat varde ditt namn. Tillkomme ditt rike. Ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden. Vårt dagliga bröd giv oss i dag, och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro, och inled oss icke i frestelse utan fräls oss ifrån ondo. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.	Vår Fader, du som är i himlen. Låt ditt namn bli helgat. Låt ditt rike komma. Låt din vilja ske, på jorden så som i himlen. Ge oss i dag vårt bröd för dagen som kommer. Och förlåt oss våra skulder, liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss. Och utsätt oss inte för prövning utan rädda oss från det onda. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.
------	---	---

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevara er för allt ont
och före er till det eviga + livet.

Alla Amen.

Psalm**Musik**

Wiederholung

- P. 1. Die Kinder, die nicht...
- Alle 1. Die Kinder, die nicht...
- P. Die Kinder, die nicht...
- Alle 1. Die Kinder, die nicht...

Lesen

Lesen

- M. Die Kinder, die nicht...
- Alle 1. Die Kinder, die nicht...

Die Kinder, die nicht...

Die Kinder, die nicht...

Lesen

Lesen

- P. Die Kinder, die nicht...

Lesen

Die Kinder, die nicht...

Die Kinder, die nicht...

Die Kinder, die nicht...

Die Kinder, die nicht...

Die Kinder, die nicht...

Die Kinder, die nicht...

Die Kinder, die nicht...

Die Kinder, die nicht...

Die Kinder, die nicht...

Die Kinder, die nicht...

Wiederholung

Wiederholung

- P. Die Kinder, die nicht...

Die Kinder, die nicht...

Lesen

Lesen

KYRKOÅRETS BÖNEGUDSTJÄNSTER

ANVISNINGAR FÖR ADVENTSANDAKTER

Ordningen kan brukas som helgmålsbön, söndagsskolegudstjänst eller aftonsång under adventstiden.

Ljuständning i adventsstake eller -gran kan förekomma.

Lämpliga psalmer är angivna i ritualets anvisningar.

ADVENTSANDAKTER

P = präst
L = lektor

FÖRSTA VECKAN

Psalm

Sv ps 103:1–2.

Kollektbön

P Låt oss bedja.
Herre Jesus Kristus, du som på nytt ger oss ett nådens år,
kom i din kyrka och väck våra hjärtan,
så att vi med glädje hälsar dig som vår konung.
Du som lever och regerar med Fadern och den helige Ande
i en gudom, från evighet till evighet.

Alla Amen.

Textläsning

P Hör Herrens ord genom profeten Sakarja.

L Så säger Herrens profet:
Fröjda dig storligen, du dotter Sion; höj glädjerop,
du dotter Jerusalem. Se, din konung kommer till dig:
rättfärdig och segerrik är han. Han kommer fattig,
ridande på en åsna, på en åsninnas fåle.
Så skall jag utrota vagnar ur Efraim och hästar ur Jerusalem;
ja, stridens bågar skall utrotas, och han skall tala frid
till folken. Och hans herradöme skall nå från hav till hav,
och ifrån floden intill jordens ändar. (Sak 9:9–10)

Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Psaltarpsalm

Sv ps 662 eller 652.

Predikan/meditation

Psalm

Ljuständning

Ett ljus tänds i adventsstaken/granen.

P Gud är ljus och intet mörker finns hos honom.

Psalm

Församlingen sjunger Hosianna (sv ps 105).

Bön

P Låt oss bedja.

Herre vår Gud, himmelske Fader, vi tackar och lovar dig för att du sände oss din Son, sanningens konung, till att göra oss fria från syndens och dödens makt. Vi ber dig: Upplys och led oss genom din helige Ande, så att vi håller oss till Kristus allena. Hjälp oss att inte ta anstöt av hans yttre ringhet och förakta hans Ord utan förtrösta på honom och så vinna det eviga livet. I Jesu namn.

Alla Amen.

Fader vår

Alla Fader vår
som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja, såsom i
himmelen så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd
giv oss i dag,
och förlåt oss våra skulder,
såsom ock vi förlåta
dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Vår Fader,
du som är i himlen.
Låt ditt namn bli helgat.
Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske,
på jorden så som i himlen.
Ge oss i dag vårt bröd
för dagen som kommer.
Och förlåt oss våra skulder,
liksom vi har förlåtit dem
som står i skuld till oss.
Och utsätt oss inte för prövning
utan rädda oss från det onda.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Välsignelsen

P Herren välsigne er och bevarer er för allt ont
och före er till det eviga + livet.

Alla Amen.

Psalm

Sv ps 103:3.

ANDRA VECKAN**Psalm**

Sv ps 104:1—2.

Kollektbön

P Låt oss bedja.

Herre vår Gud, du som i Jesus Kristus uppenbarar ditt rike för oss,
ge oss nåd att bereda väg för din enfödde Son.

Hjälp oss att med hans återkomst för ögonen tjäna dig villigt och
med rent sinne.

Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Textläsning

P Hör Herrens ord genom aposteln Paulus:

L Alla profetior i skriften står där för att undervisa oss,
så att vi genom vår uthållighet och den tröst skriften ger oss
kan bevara vårt hopp. Måtte uthållighetens och tröstens Gud
göra er eniga efter Kristi Jesu vilja, så att ni alla med en mun
prisar vår herre Jesu Kristi Gud och Fader. Godta därför varand-
ra, så som Kristus har godtagit er till Guds ära. (Rom 15:4—7).

Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Psaltarpsalm

Sv ps 662.

Predikan/meditation**Psalm****Ljuständning**

Det andra adventsljuset tänds i adventsstaken/
granen.

P Jesus sade: Jag är världens ljus.

Psalm

Församlingen sjunger Hosianna (sv ps 105).

Bön

P Låt oss bedja.

Herre vår Gud, tack för att du sände din Son till världen
att upprätta ditt rike. Hjälp oss att tjäna honom i tro och lydnad
under denna tidens oro och bekymmer.

Bevara oss i hoppet att ditt rike en gång skall bryta fram med makt
och din Son komma åter som segrare och Herre.

I Jesu namn.

Alla Amen.

Fader Vår

Alla Fader vår
 som är i himmelen.
 Helgat varde ditt namn.
 Tillkomme ditt rike.
 Ske din vilja, såsom i
 himmelen så ock på jorden.
 Vårt dagliga bröd
 giv oss i dag,
 och förlåt oss våra skulder,
 såsom ock vi förlåta
 dem oss skyldiga äro,
 och inled oss icke i frestelse
 utan fräls oss ifrån ondo.
 Ty riket är ditt
 och makten och härligheten
 i evighet.
 Amen.

Vår Fader,
 du som är i himlen.
 Låt ditt namn bli helgat.
 Låt ditt rike komma.
 Låt din vilja ske,
 på jorden så som i himlen.
 Ge oss i dag vårt bröd
 för dagen som kommer.
 Och förlåt oss våra skulder,
 liksom vi har förlåtit dem
 som står i skuld till oss.
 Och utsätt oss inte för prövning
 utan rädda oss från det onda.
 Ty riket är ditt
 och makten och härligheten
 i evighet.
 Amen.

Välsignelsen

P Herren välsigne er och bevare er för allt ont
 och före er till det eviga + livet.

Alla Amen.

Psalm

Sv ps 104:3—4.

TREDJE VECKAN**Psalm**

Sv ps 107:1—2.

Kollektbön

P Låt oss bedja.

Herre vår Gud, du som sände Johannes döparen för att bereda vägen för din Son, vänd våra motsträviga hjärtan till lydnad för dina bud

och gör oss beredda att möta vår domare och Frälsare, när han kommer åter i härlighet.

Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Textläsning

P Hör Herrens ord genom aposteln Paulus:

L Vi bör alltså betraktas som Kristi tjänare och som förvaltare av Guds hemligheter. Nu krävs ju av en förvaltare att han skall

visa sig pålitlig. Men mig är det likgiltigt om ni eller någon mänsklig domstol dömer mig. Inte heller dömer jag mig själv. Mitt samvete är rent, men det betyder inte att jag är frikänd. Den som dömer mig är Herren. Fäll därför ingen dom i förtid, innan Herren kommer.

Han skall låta ljus falla över det som ligger dolt i mörkret och avslöja allt som människorna har i sinnet. Och då får var och en sitt beröm från Gud. (1 Kor 4:1—5).

Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Psaltarpsalm

Sv ps 662 eller 652.

Predikan/Meditation

Psalm

Ljuständning

Det tredje adventsljuset tänds i adventsstaken/granen.

P Jesus sade: Ni är världens ljus.

Psalm

Församlingen sjunger Hosianna (sv ps 105).

Bön

P Låt oss bedja.

Helige, starke Gud, du som sände din tjänare Johannes döparen för att röja väg för din Son. Hjälp oss att på allvar söka dig och din frälsning. Ge oss kraft och kärlek att leva för våra medmänniskor. Så skall dagen gry i vårt mörker, och så skall vi frimodigt och glatt hälsa din Son när han kommer.

I Jesu namn.

Alla Amen.

Fader vår

Alla Fader vår
som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja, såsom i
himmelen så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd
giv oss i dag,
och förlåt oss våra skulder,
såsom ock vi förlåta
dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse

Vår Fader,
du som är i himlen.
Låt ditt namn bli helgat.
Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske,
på jorden så som i himlen.
Ge oss i dag vårt bröd
för dagen som kommer.
Och förlåt oss våra skulder,
liksom vi har förlåtit dem
som står i skuld till oss.
Och utsätt oss inte för prövning

utan fräls oss ifrån ondo.
 Ty riket är ditt
 och makten och härligheten
 i evighet.
 Amen.

utan rädda oss från det onda.
 Ty riket är ditt
 och makten och härligheten
 i evighet.
 Amen.

Välsignelsen

P Herren välsigne er och bevarer er för allt ont
 och före er till det eviga + livet.

Alla Amen.

Psalm

Sv ps 107:3.

FJÄRDE VECKAN

Psalm

Sv ps 484.

Kollektbön

P Låt oss bedja.

Herre vår Gud, du som låter oss glädjas med Maria
 över din Sons ankomst, ge oss nåd att ta emot honom
 som vår Frälsare, så att vi också kan vara trygga vid
 hans återkomst.

Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Textläsning

P Hör Herrens ord genom profeten Jesaja.

L Så säger Herrens profet:

Stig upp på ett högt berg, Sion, du glädjens budbärrinna.

Häv upp din röst med kraft, Jerusalem, du glädjens budbärrinna.

Häv upp den utan fruktan, säg till Judas städer:

”Se, där är er Gud!”

Ja, Herren, Herren kommer med väldighet, och hans arm visar sin
 makt. Se, han har med sig sin lön, och hans segerbyte går framför
 honom.

Han för sin hjord i bet såsom en herde, han samlar lammen i sin
 famn och bär dem i sina armar, och sakta för han moderfåren
 fram.

(Jes 40:9—11)

Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Psaltarpsalm

Sv ps 680.

Predikan/meditation**Psalm****Ljuständning**

Det fjärde adventsljuset tänds i adventsstaken/
granen.

P Tro på ljuset medan ni har ljuset, så att ni blir ljusets barn.

Psalm

Församlingen sjunger Hosanna (sv ps 105).

Bön

P Låt oss bedja.

Himmelske Fader, du som genom ängeln Gabriel kallade Maria att bli mor åt din Son, när han som vår broder trädde in i vår värld, hjälp oss, som skall fira hans födelse, att i tro ta emot den utlovade som vår Frälsare. Så skall julens glädje genomströmma oss och Guds frid, som övergår allt förstånd, ge våra hjärtan och våra tankar fäste i Kristus Jesus.

Alla Amen.

Fader Vår

Alla Fader vår
som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja, såsom i
himmelen så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd
giv oss i dag,
och förlåt oss våra skulder,
såsom ock vi förlåta
dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Vår Fader,
du som är i himlen.
Låt ditt namn bli helgat.
Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske,
på jorden så som i himlen.
Ge oss i dag vårt bröd
för dagen som kommer.
Och förlåt oss våra skulder,
liksom vi har förlåtit dem
som står i skuld till oss.
Och utsätt oss inte för prövning
utan rädda oss från det onda.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Välsignelsen

P Herren välsigne er och bevarer er för allt ont
och före er till det eviga + livet.

Alla Amen.

Psalm

Sv ps 487 eller 106.

ANVISNINGAR FÖR JULENS BÖNEGUDSTJÄNSTER**Andakt vid julkrubban I och II.**

Se anvisningar och ordningar s 92ff.

Julbön

Vokal och/eller instrumental musik kan föregå gudstjänsten och utföras medan gudstjänstdeltagarna samlas.

Julvaka

Ordningen avser en julnattsgudstjänst utan nattvardsfirande. Den ger utrymme för rika musikaliska inslag.

Julnattsmässa

Firas enligt ordning för högmässa (predikan kan utgå) eller veckomässa.

Julotta I

Ordningen avser en julotta som inte är huvudgudstjänst. För julotta som huvudgudstjänst hänvisas till särskild ordning.

Julotta II

Ordning för högmässa utan nattvard kan brukas. I båda julotteformerna ges tillfälle till rikliga musikaliska inslag.

JULBÖN

Psalm

Kollektbön

P Låt oss bedja.

Herre Gud, himmelske Fader, vi tackar dig för att du har låtit din Son bli människa. Vi tackar dig för ljuset som strålar från hans krubba och fyller världen. Låt oss få vandra i det ljuset och glädjas åt din kärlek.

Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen

Textläsning

Juldagens gammaltestamentliga text läses av präst eller medhjälpare.

P Hör Herrens ord i julens gammaltestamentliga läsning.

(P) Så skriver profeten Jesaja:

Se Evangelieboken.

(P) Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Psaltarpsalm

Sv ps 680.

* Julevangeliet

P Upplyft era hjärtan till Gud och hör julens heliga evangelium.

P Så skriver evangelisten Lukas:

Se Evangelieboken.

P Så lyder det heliga evangeliet.

Alla Lovad vare du, Kristus.

Instrumentalmusik, körsång eller psalm

Predikan

Psalm**Bön**

P Låt oss bedja.

Dig, Herre Jesus Kristus, vare evigt lov för att du som var rik blev fattig för vår skull, så att vi skulle bli rika. Vi tackar dig för att du, som är alla herrars Herre, har blivit vår broder, så att vi med dig skulle bli Guds barn.

Låt dig nu också födas i våra hjärtan, och ge oss det rätta barnasinnet. Du återsken av Faderns härlighet, förnya oss efter din heliga bild. Du store Fridsfurste, ge oss din frid och bevara oss i ditt rike, så att vi i din härlighet evigt kan prisas och lova dig.

Alla Amen.

Fader vår

Alla Fader vår
som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja, såsom i
himmelen så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd
giv oss i dag,
och förlåt oss våra skulder,
såsom ock vi förlåta
dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Vår Fader,
du som är i himlen.
Låt ditt namn bli helgat.
Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske,
på jorden så som i himlen.
Ge oss i dag vårt bröd
för dagen som kommer.
Och förlåt oss våra skulder,
liksom vi har förlåtit dem
som står i skuld till oss.
Och utsätt oss inte för prövning
utan rädda oss från det onda.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevarer er.
Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
Herren vände sitt ansikte till er och give er frid.
I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

Alla Amen.

Psalm**Musik**

JULVAKA

Psalm

Sv ps 434.

Inledning

- (P) Detta är den natt då människor jorden runt följer vad som en gång hänt i staden Betlehem.
 Detta är den natt som lyses upp av den himmelska stjärnan och genljuder av budskapet om Frälsarens födelse.
 Detta är den natt då vår längtan efter försoning och förlåtelse, glädje och frid, en framtid och ett hopp, får sitt svar.
 Detta är den natt då Han är här som efter profetians löften bryter sönder våra skuldrors gissel och våra plågares stav.
 Detta är den natt då vi tillber vid Guds Sons krubba — den natt då mörkret inte är mörkt utan natten lyser såsom dagen.
 Därför gör vi änglarnas lovsång i natten till vår:

* Lovsången

Musik se högmässans julserie.

- P Ära åt Gud i höjden
 och frid på jorden
 bland människor som han älskar.

Alla Vi prisar dig, vi tillber dig, vi tackar dig för dina verk.
 Herre Gud, evige konung, vår himmelske Fader.
 Herre, Guds Son, vår broder, Jesus Kristus.
 Helige Ande, livets källa, vår hjälp och tröst. Amen.

Kollektbön

- P Låt oss bedja.

O Gud, vår Herre, du som har låtit denna heliga natt upplysas av det sanna ljuset, låt oss alltid vandra i dess sken,
 så att vi en gång i himmelen
 med fullkomlig glädje
 får skåda din härlighet.
 Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Textläsning

P Hör Herrens ord i julens gammaltestamentliga läsning.

L Så säger profeten Jesaja:

Se Evangelieboken.

Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Psaltarpсалm

Sv ps 680 eller 666.

Epistel

P Hör Herrens ord i dagens epistel.

L Så skriver aposteln Paulus i brevet till Titus:
Guds nåd har blivit synlig som en räddning för alla människor. Den lär oss att säga nej till ett gudlöst liv och denna världens begär och att leva anständigt, rättrådigt och fromt i den tid som nu är, medan vi väntar på att vårt saliga hopp skall infrias och vår store Gud och frälsare Kristus Jesus träda fram i sin härlighet. Han har offrat sig för oss, för att friköpa oss från alla synder och göra oss rena, så att vi blir hans eget folk, uppfyllt av iver att göra vad som är gott. (Tit 2:11 – 14)

Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Gradualpsalm*** Evangelium**

P Upplyft era hjärtan till Gud och hör det heliga julevangeliet.
Så skriver evangelisten Lukas:

Se Evangelieboken.

Så lyder det heliga evangeliet.

Alla Lovad vare du, Kristus.

Predikan**Körsång/solosång****Psalm****Bön**

P Låt oss bedja.

O eviga vishet, du som har utgått från den Högstes mun och sträcker dig i full glans från världens ena ända till den andra, du som styr allting med ditt blotta ord, kom för att lära oss salighetens väg.

O soluppgång, Guds härlighets återsken och rättfärdighetens sol, kom för att lysa över dem som är i mörkrets våld och dödens skugga.

O folkens konung, du store Fridsfurste som har brutit ner skilje-

muren mellan Gud och oss, kom för att frälsa människan.
 O Immanuel, vår domare och konung, du som skaffar rätt åt ditt folk och skall ge det frälsning, kom i nåd för att rädda oss, du vår tillflykt och starkhet.

Alla Amen.

eller

P Herre, vi ber för hela din värld, för alla som vandrar i mörker, för de fångna och förföljda, för de hungrande och hemlösa, för dem som är sjuka till kropp och själ, för dem som är ensamma och bortglömda. Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Herre, hjälp oss att bryta vårt bröd med andra och att verka för enhet, frihet och fred i världen. Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Herre, led din kyrka och gör oss alla till salt och ljus i världen. Låt din kyrka förkunna ditt ord och samla alla folk kring din Son, Jesus Kristus. Stärk oss med dina heliga sakrament och hör dina tjänare när de ropar till dig. Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Herre, vi ber för alla som i julens tid sörjer och saknar någon som har lämnat dem. Vi ber för alla som inte finner din Sons krubba bakom allt det som skymmer din närhet. Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Herre, himmelske Fader, låt oss finna din Son, Jesus Kristus, som kom till oss i nattens mörker. Låt oss få följa honom från krubban till korset. För oss genom dödsskuggans dal till ditt eviga ljus. Herre, hör vår bön.

Alla Amen.

Fader vår

Alla Fader vår
 som är himmelen.
 Helgat varde ditt namn.
 Tillkomme ditt rike.
 Ske din vilja, såsom i
 himmelen så ock på jorden.
 Vårt dagliga bröd
 giv oss i dag,
 och förlåt oss våra skulder,
 såsom ock vi förlåta
 dem oss skyldiga äro,
 och inled oss icke i frestelse
 utan fräls oss ifrån ondo.
 Ty riket är ditt
 och makten och härligheten
 i evighet.
 Amen.

Vår Fader,
 du som är i himlen.
 Låt ditt namn bli helgat.
 Låt ditt rike komma.
 Låt din vilja ske,
 på jorden så som i himlen.
 Ge oss i dag vårt bröd
 för dagen som kommer.
 Och förlåt oss våra skulder,
 liksom vi har förlåtit dem
 som står i skuld till oss.
 Och utsätt oss inte för prövning
 utan rädda oss från det onda.
 Ty riket är ditt
 och makten och härligheten
 i evighet.
 Amen.

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevarer er.
Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
Herren vände sitt ansikte till er och give er frid.
I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.
Alla Amen.

*** Psalm**

Sjungs som *processionssång*.

JULOTTA

Psalm

Sv ps 119.

Inledning

Kan sjungas (musik s 176) eller läsas.

- (P) Se, jag bär bud om en stor glädje. Halleluja.
 Alla En glädje för allt folk. Halleluja.
 (P) Ty i dag har en frälsare fötts åt er. Halleluja.
 Alla Han är Kristus, Herren. Halleluja.
 (P) Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.
 Alla Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara;
 från evighet till evighet. Amen.

Kollektbön

- P Låt oss bedja.
 O Herre Gud, du har låtit denna heliga natt upplysas
 av det sanna ljusets glans. Såsom vi på jorden har
 skådat dess uppgång, låt oss i himmelen få betrakta
 dess härlighet. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre.
 Alla Amen.

Textläsning

- P Hör Herrens ord i juldagens gammaltestamentliga läsning.

- (P) Så skriver profeten Jesaja:
 Se Evangelieboken.

Så lyder Herrens ord.

- Alla Gud, vi tackar dig.

Psaltarpsalm

Sv ps 666 eller 684.

* Evangelium

- P Upplyft era hjärtan till Gud och hör juldagens heliga evangelium.
 Så skriver evangelisten Lukas:

Se Evangelieboken.

Så lyder det heliga evangeliet.

- Alla Lovad vare du, Kristus.

Körsång**Predikan****Psalm****Bön**

P Låt oss bedja.

Dig, Herre Jesus Kristus, vare evigt lov för att du som var rik blev fattig för vår skull, så att vi skulle bli rika. Vi tackar dig för att du, som är alla herrars Herre, har blivit vår broder, så att vi med dig skulle bli Guds barn.

Låt dig nu också födas i våra hjärtan, och ge oss det rätta barnasinnnet. Du återsken av Faderns härlighet, förnya oss efter din heliga bild. Du store Fridsfurste, ge oss din frid och bevara oss i ditt rike, så att vi i din härlighet evigt kan prisa och lova dig.

Alla Amen.

Fader vår

Alla Fader vår
som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja, såsom i
himmelen så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd
giv oss i dag,
och förlåt oss våra skulder,
såsom ock vi förlåta
dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Vår Fader,
du som är i himlen.
Låt ditt namn bli helgat.
Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske,
på jorden så som i himlen.
Ge oss i dag vårt bröd
för dagen som kommer.
Och förlåt oss våra skulder,
liksom vi har förlåtit dem
som står i skuld till oss.
Och utsätt oss inte för prövning
utan rädda oss från det onda.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevare er.
Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
Herren vände sitt ansikte till er och give er frid.
I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

Alla Amen.

Psalm**Musik**

ANVISNINGAR FÖR NYÅRET

Nyårsbön I

I denna gudstjänst bör rika inslag av vokal och instrumental musik förekomma.

Nyårsbön II

Gudstjänsten är en förnyelsegudstjänst.

Som läsningar används i första hand texter för dopgudstjänst och konfirmation. Den sista av läsningarna skall vara en evangelietext.

Nyårsbön III

Nyårsbön kan utformas som veckomässa.

NYÅRSBÖN I

Psalm

Kollektbön

P Låt oss bedja.

Evige Gud, lär oss att inse att för dig är tusen år såsom den dag som förgick igår. Hjälp oss att tänka på hur få våra dagar är, så att vi fattar livets allvar. Ge oss mod att leva i förtröstan på din nåd som är ny var morgon. Och när vi går ur tiden, tag då emot oss i ditt ljus bortom tid och rum.

Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Körsång/psaltarsång

Sv ps 676.

Predikan

Psalm

Bön

P Låt oss bedja.

Herre vår Gud, himmelske Fader, vi tackar dig för den nåd du har visat oss under det år som nu slutar. Du har inte tröttnat att förlåta oss och var dag möta oss med ny kärlek. Vi tackar dig för att vi nu får lämna det gamla bakom oss och i Jesu namn gå in i det nya året. Hjälp oss att vandra på dina vägar, i kärlek till varandra och i förtröstan på din nåd som förmår allt.

Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Fader vår

Alla Fader vår
som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja, såsom i
himmelen så ock på jorden.

Vår Fader,
du som är i himlen.
Låt ditt namn bli helgat.
Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske,
på jorden så som i himlen.

Vårt dagliga bröd
 giv oss i dag,
 och förlåt oss våra skulder,
 såsom ock vi förlåta
 dem oss skyldiga äro,
 och inled oss icke i frestelse
 utan fräls oss ifrån ondo.
 Ty riket är ditt
 och makten och härligheten
 i evighet.
 Amen.

Ge oss i dag vårt bröd
 för dagen som kommer.
 Och förlåt oss våra skulder,
 liksom vi har förlåtit dem
 som står i skuld till oss.
 Och utsätt oss inte för prövning
 utan rädda oss från det onda.
 Ty riket är ditt
 och makten och härligheten
 i evighet.
 Amen.

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevarer er.
 Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
 Herren vände sitt ansikte till er och giv er frid.
 I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.
 Alla Amen.

Psalm

Musik

NYÅRSBÖN II — FÖRNYELSEGUDS- TJÄNST

Psalm

Ingångsord

P Saligt är det folk som vet vad jubel är,
de som vandrar, o Herre, i ditt ansiktes ljus.

Psaltarpsalm

Sv ps 670 eller 676 eller 674.

Bön

P Låt oss bedja.

Gud vår Fader, tack för att du gav oss livet.
Tack för att vi genom dopet hör Jesus till,
som stammen och grenarna hör samman.
Låt din Ande bo i våra hjärtan,
så att vi allt mer älskar dig
och kan leva i vänskap, försoning och lovsång i världen.

Alla Amen.

Textläsningar

Präst eller medhjälpare läser två till tre bibeltexter,
valda enligt anvisningar s 56.

Läsningarna inleds med följande eller liknande ord:

(P) Låt oss höra Guds ord om dopet och tron.

(P) Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Mellan läsningarna kan sjungas sv ps 647 (648, 649).

Bibelmeditation

Tyst bön

Bönen inleds med orden:

P Hör, o Gud, varje hjärtas tysta bön.

Den avslutas så:

P Inför ditt ansikte ber vi tillsammans:
Gud, vår Fader, vi tackar dig som i dopet kallar oss vid namn

och ger oss del i din Sons död och uppståndelse.
 Förnya i oss det liv som du har skänkt,
 så att vi vandrar med honom i tro och lydnad.
 Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Psalm

Deltagarna samlas vid dopfunten innan psalmen sjungs.

* Trosbekännelsen

P Genom dopet och tron blev vårt språk lovsången
 till Fadern som skapar och ger liv,
 till Sonen som försonar och banar väg,
 till Anden som förenar och inspirerar.

Gemensamt bekänner vi vår kristna tro.

Alla Vi tror på Gud Fader allsmäktig,
 himmelens och jordens skapare.
 Vi tror ock på Jesus Kristus,
 hans enfödde Son, vår Herre,
 vilken är avlad av den helige Ande,
 född av jungfrun Maria,
 pinad under Pontius Pilatus,
 korsfäst, död och begravnen,
 nederstigen till dödsriket,
 på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda,
 uppstigen till himmelen,
 sittande på allsmäktig Gud Faders högra sida,
 därifrån igenkommande till att döma levande och döda.

Vi tror ock på den helige Ande,
 en helig, allmänlig kyrka,
 de heligas samfund, syndernas förlåtelse,
 de dödas uppståndelse och ett evigt liv.

Alla Detta är kyrkans tro.
 Till den är vi döpta.
 I den får vi leva och dö
 för att uppstå till evigt liv.
 Amen.

Förnyelsebönen

P Gud, du som genom dopet kallade oss
 att följa Jesus som vår ende Herre,
 sänd din Ande som Hjälparen.
 Ge oss förstånd och vishet, fantasi, mod och styrka.
 Fyll oss med lovsång och vördnad inför dig.

Alla Amen.

Psalm

Deltagarna återvänder före psalmen
 till sina platser i kyrkbänkarna

Deltagarna återvänder före psalmen till sina platser
i kyrkbänken.

Litania

- P Herre, styrk oss till din tjänst, vi som har fått del i hemligheten —
Jesus. Det ber vi.
- Alla Herre, hör vår bön.
- P Låt de öron som har hört lovsången alltid lyssna efter den. Det ber
vi.
- Alla Herre, hör vår bön.
- P Låt de läppar som har sjungit "Helig" aldrig tala lögn.
Det ber vi.
- Alla Herre, hör vår bön.
- P Låt de ögon som har sett din kärlek alltid spegla den. Det ber vi.
- Alla Herre, hör vår bön.
- P Låt de fötter som har fört oss till gudstjänst alltid vandra ljusets
väg. Det ber vi.
- Alla Herre, hör vår bön.
- P Herre, här är vi. Sänd oss och visa oss vägen. Det ber vi.
- Alla Herre, hör vår bön. Amen.

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

<p>Alla Fader vår
som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja, såsom i
himmelen så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd
giv oss i dag,
och förlåt oss våra skulder,
såsom ock vi förlåta
dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.</p> | <p>Vår Fader,
du som är i himlen.
Låt ditt namn bli helgat.
Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske,
på jorden så som i himlen.
Ge oss i dag vårt bröd
för dagen som kommer.
Och förlåt oss våra skulder,
liksom vi har förlåtit dem
som står i skuld till oss.
Och utsätt oss inte för prövning
utan rädda oss från det onda.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.</p> |
|---|--|

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevarer er.
Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
Herren vände sitt ansikte till er och give er frid.
I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.
Alla Amen.

Psalm**Sändningsord**

P Jesus sade:
”Ni har inte utvalt mig, utan jag har utvalt er
och bestämt er till att gå ut i världen
och bära frukt, frukt som består.”

Låt oss gå i frid.

Alla I vår Herres Jesu Kristi namn.

Musik

NYÅRSBÖN III

Ordningen för veckomässa kan användas.

NYÅRSVAKA/VIGILIA

Ordning för Nyårsbön I kan brukas, då med rika inslag av vokal och instrumental musik.

ANVISNINGAR FÖR KYNDELSMÄSSODAGEN

Ordningen avser en gudstjänst på jungfru Marie kyrkogångsdag eller kyndelmässodagen som inte är huvudgudstjänst. Med sin ljusprocession är den tänkt närmast för kvällstid. Som nytestamentlig sång (canticum) anges därför Simeons lovsång (Nunc dimittis).

KYNDELSMÄSSODAGEN

Psalm

Inledning

Kan sjungas (musik s 174) eller läsas.

- P O Gud, kom till min räddning.
 Alla Herre, skynda till min frälsning.
 P Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.
 Alla Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara;
 från evighet till evighet. Amen.
 Halleluja.

Kollektbön

- P Låt oss bedja.
 Allsmäktige Gud, du som denna dag lät din Son bli framburen i templet, giv oss, dina barn, att vi alltid kan komma inför dig trygga och frimodiga. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre.
 Alla Amen.

Textläsning

- P Hör Herrens ord genom aposteln Johannes i Första Johannesbrevet.

Se Evangelieboken, 1 årg epistel.

- (P) Så lyder Herrens ord.
 Alla Gud, vi tackar dig.

Psaltarpsalm

Sv ps 657.
 Under psalmen kan ljusprocession förekomma.

* Evangelium

- P Upplyft era hjärtan till Gud och hör kyndelmässodagens heliga evangelium. Så skriver evangelisten Lukas:

Se Evangelieboken.

Så lyder det heliga evangeliet.

- Alla Lovad vare du, Kristus.

Körsång/Psalm**Predikan/Meditation***** Simeons lovsång (Nunc dimittis)**

Sv ps 685

Bön

P Låt oss bedja.

Låt oss prisa vår Frälsare, Jesus Kristus, som i dag blev framburen i templet.

Alla Herre, låt alla människor se ditt ansikte.

P Du som är folkens längtan och det ljus som lyser för hedningarna, led alla dem som inte känner dig fram till tro.

Alla Herre, låt alla människor se ditt ansikte.

P Du som är det tecken som skall bli motsagt, styrk alla som lider förföljelse för ditt namns skull.

Alla Herre, låt alla människor se ditt ansikte.

P Du som är son till Maria, vars hjärta blev genomborrat av ett svärd, trösta alla som sörjer.

Alla Herre, låt alla människor se ditt ansikte.

P Låt alla döende skiljas hädan i frid,
och låt ditt eviga ljus lysa för de bortgångna.

Alla Herre, låt alla människor se ditt ansikte. Amen.

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

Alla Fader vår
som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja, såsom i
himmelen så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd
giv oss i dag,
och förlåt oss våra skulder,
såsom ock vi förlåta
dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Vår Fader,
du som är i himlen.
Låt ditt namn bli helgat.
Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske,
på jorden så som i himlen.
Ge oss i dag vårt bröd
för dagen som kommer.
Och förlåt oss våra skulder,
liksom vi har förlåtit dem
som står i skuld till oss.
Och utsätt oss inte för prövning
utan rädda oss från det onda.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet
Amen.

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevarer er.
Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
Herren vände sitt ansikte till er och giv er fred.
I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

Alla Amen.

Psalm**Musik**

ANVISNINGAR FÖR FASTETIDEN

Askonsdagsliturgi I

Vid korstecknandet lägger prästen höger hand på den knäböjandes huvud och tecknar med tummen ett kors på dennes panna. Prästen kan därvid ha doppat tummen i aska, eventuellt fuktad med olja.

Askonsdagsliturgi II

Ordningen avser en bot- och bönegudstjänst utan korstecknande.

Askonsdagens gudstjänst kan även utformas som högmässa eller veckomässa.

Fastegudstjänst

Ordningen brukas under hela fastetiden. Under stilla veckan kan den ersättas av särskild passionsgudstjänst s 100.

Palmsöndagens procession

Som "palmer" brukas av ålder i Sverige sälgkvistar.

Skärtorsdagen

Psaltarens 22 psalm läses av en eller flera röster medan altaret avklädes. Gudstjänsten präglas av stor stillhet.

Långfredagens korsandakt

Gudstjänsten präglas av stor stillhet. Klockringning, orgelmusik och psalmsång förekommer ej.

Långfredagens aftonsång

Som textläsning och utgångspunkt för predikan eller meditation används det avsnitt av Vår Herres Jesu Kristi lidande i Evangelieboken som för året angivits för långfredagens kvällsgudstjänst. Sjungnen begravningsbön återfinns i ordningen för begravningsgudstjänst.

ASKONSDAGSLITURGI I

Psaltarpsalm

Sv ps 656 eller annan psalm.

Inledning

Prästen kan inleda med följande eller liknande ord:

P Som Jesu lärjungar är vi kallade till kamp mot allt som leder oss bort från kärleken till Gud och vår nästa. Bot, fasta, bön och kärlekens övning hör med till fastetidens livsstil. Må Gud ge oss styrka och uthållighet att leva så under den fasta som nu går in.

Tyst bön

P Låt oss bli stilla inför Herren.

Litania

P Gud, vi bekänner inför dig och inför varandra, att vi har syndat med tankar, ord och gärningar, genom det vi har gjort och det vi försummat att göra.

Alla Herre, förbarma dig.

P Vi har inte älskat dig med hela vårt hjärta, med hela vår själ och med hela vårt förstånd. Vi har inte älskat vår nästa som oss själva.

Alla Herre, förbarma dig.

P Vi har varit döva för din kallelse att tjäna såsom Kristus har tjänat oss. Vi har inte varit ärliga mot honom eller lydiga mot hans vilja. Vi har bedrivit din helige Ande.

Alla Herre, förbarma dig.

P Herre, vi bekänner inför dig vår trolöshet, vårt högmod, vårt skrymteri och vår brist på tålmod.

Alla Herre, förbarma dig.

P Vi bekänner inför dig vårt självupptagna sätt att leva och vårt utnyttjande av andra människor.

Alla Herre, förbarma dig.

P Vi bekänner inför dig vår kärlek till denna världens goda och oärligheten i vårt dagliga liv.

Alla Herre, förbarma dig.

P Vi bekänner inför dig att vi har försummat bönen och gudstjänsten och misslyckats med att vittna om vår tro.

Alla Herre, förbarma dig.

P Låt oss nu vara tysta inför Herren i bön och självprovning.

...

Herre, förlåt vår blindhet inför människors nöd och lidanden och vår likgiltighet inför orättvisor och grymhet.

Alla Herre, förbarma dig.

P Förlåt våra förhastade omdömen, kärlekslösa tankar om vår nästa och fördomar mot oliktankande och avvikande människor.

Alla Herre, förbarma dig.

P Förlåt att vi har förstört din skapade värld och visat bristande hänsyn mot kommande slakten.

Alla Herre, förbarma dig.

P Upprätta oss, Herre, och vänd bort din vrede ifrån oss. Tag i nåd emot vår botgöring.

Alla Herre, hör vår bön. Amen.

Korstecknandet

P Träd nu fram till altaret och tag emot korsets tecken.

De som önskar ta emot korsets tecken går fram till altaret. Prästen tecknar ett kors på deras pannor och säger:

p Tag emot botens och försoningens + tecken.

Därefter säger prästen:

P Gå i Herrens frid.

Bön

P Vår Herres Jesu Kristi Fader, du vill inte att syndaren skall dö utan att han omvänder sig och lever. Vi ber dig: gör vår bot ärlig. Sänd oss din helige Ande, så att vi vandrar i ett nytt leverne och till sist når fram till den eviga glädjen. Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevarer er för allt ont och före er till det eviga + livet.

Alla Amen.

Psalm

ASKONSDAGSLITURGI II

Psalm

Inledning

Kan sjungas (musik s 175) eller läsas.

P Herre, upplåt mina läppar.
 Alla Så att min mun kan förkunna din ära.
 P O Gud, kom till min räddning.
 Alla Herre, skynda till min frälsning.
 Amen.

Textläsning

P Hör Herrens ord.

(P) Så skriver/står skrivet i . . .
 Se Evangelieboken.

Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Psaltarpsalm

Sv ps 656.

Meditation

Psalm

Syndabekännelse

Alla Gud, vi har syndat mot dig med tankar, ord och gärningar.
 Vi har inte älskat dig av hela vårt hjärta.
 Vi har inte älskat vår nästa som oss själva.
 Herre, förbarma dig över oss.
 Rena oss från våra synder.
 Hjälp oss att övervinna det onda med det goda.
 Genom Jesus Kristus, vår Frälsare. Amen.

Avlösning

P Tag i ånger och tro emot Guds förlåtelse.
 Må den bevara er i hans nåd och föra er till det eviga + livet.
 Alla Amen.

Litania

P Gud, vi bekänner inför dig och inför varandra,
 att vi har syndat med tankar, ord och gärningar,
 genom det vi har gjort och det vi försummat att göra.
 Alla Herre, förbarma dig.
 P Vi har inte älskat dig med hela vårt hjärta,
 med hela vår själ och med hela vårt förstånd.
 Vi har inte älskat vår nästa som oss själva.
 Alla Herre, förbarma dig.

- P Vi har varit döva för din kallelse att tjäna
såsom Kristus har tjänat oss. Vi har inte varit
ärliga mot honom eller lydiga mot hans vilja.
Vi har bedrövat din helige Ande.
- Alla Herre, förbarma dig.
- P Herre, vi bekänner inför dig vår trolöshet, vårt högmod,
vårt skrymteri och vår brist på tålmod.
- Alla Herre, förbarma dig.
- P Vi bekänner inför dig vårt självupptagna sätt att leva
och vårt utnyttjande av andra människor.
- Alla Herre, förbarma dig.
- P Vi bekänner inför dig vår kärlek till denna världens goda
och oärligheten i vårt dagliga liv.
- Alla Herre, förbarma dig.
- P Vi bekänner inför dig att vi har försummat bönen och gudstjänsten
och misslyckats med att vittna om vår tro.
- Alla Herre, förbarma dig.
- P Låt oss nu vara tysta inför Herren i bön och självprovning.
...
Herre, förlåt vår blindhet inför människors nöd och lidanden
och vår likgiltighet inför orättvisor och grymhet.
- Alla Herre, förbarma dig.
- P Förlåt våra förhastade omdömen, kärlekslösa tankar om vår nästa
och fördomar mot oliktankande och avvikande människor.
- Alla Herre, förbarma dig.
- P Förlåt att vi har förstört din skapade värld
och visat bristande hänsyn mot kommande släkten.
- Alla Herre, förbarma dig.
- P Upprätta oss, Herre, och vänd bort din vrede ifrån oss.
Tag i nåd emot vår botgöring.
- Alla Herre, hör vår bön. Amen.
- eller*
- P Gud, vi ber för din kyrka, att hon i väntan på din Sons återkomst
skall få nåden att samla ditt folk. Herre, hör vår bön.
- Alla Och låt vårt rop komma inför dig.
- P Vi ber för alla som inte delar din församlings liv.
Låt inte deras arbetsmöda, deras fritid eller deras välstånd
hindra dem från att höra Kristi kallelse. Herre, hör vår bön.
- Alla Och låt vårt rop komma inför dig.
- P Vi ber för dem som har tappat sin tro.
Låt dem inte förhärda sina hjärtan utan öppna dem för Kristus.
Herre, hör vår bön.
- Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Vi ber för dem som söker ljuset och för dem som redan vandrar på trons väg. Led dem djupare in i det fördolda livet med Kristus i Gud. Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Vi ber för alla människor, att de genom en ärlig omvändelse skall räddas undan domen och hålla sig till Kristus som har lidit och utgivit sig själv för oss. Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Vi ber för alla som är samlade här, att vi genom Kristi lidande skall finna frälsning från allt ont. Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Låt oss nu i tystnad be till Herren.

...

Herre, vi tillber inför din ofattbara kärlek. Du blev människa och utstod korsets lidande för att rädda oss syndare från döden. Hjälp oss att i tro gripa om ditt kors, ta emot din kärlek och leva i den. Vi tackar dig, vår Frälsare, för att du har befriat oss från att vara trälar under synden och vill föra oss genom detta liv med dess möda och kamp till det eviga livet och den eviga lovsången i ditt rike.

Alla Amen.

Fader vår

Alla Fader vår
som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja, såsom i
himmelen så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd
giv oss i dag,
och förlåt oss våra skulder,
såsom ock vi förlåta
dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Vår Fader,
du som är i himlen.
Låt ditt namn bli helgat.
Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske,
på jorden så som i himlen.
Ge oss i dag vårt bröd
för dagen som kommer.
Och förlåt oss våra skulder,
liksom vi har förlåtit dem
som står i skuld till oss.
Och utsätt oss inte för prövning
utan rädda oss från det onda.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevare er för allt ont
och före er till det eviga + livet.

Alla Amen.

Psalm

FASTEGUDSTJÄNST

Psalm

Inledning

P Kristus är försoningen för våra synder,
ja, inte endast för våra utan också för hela världens.

Kollektbön

P Låt oss bedja.
Barmhärtige Fader, du som i Kristus försonade världen med dig.
Vi ber dig: Förnya vår tro och vår kärlek och låt oss i hans
efterföljd vandra vidare mot påskens högtid. I Jesu namn.

Alla Amen.

Textläsning

Prästen kan inleda med att säga:

P Hör Herrens ord. Så skriver/är skrivet i . . .

(P) Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Psaltarpsalm

Sv ps 664 eller 678.

Predikan/Meditation

Litania

P Gud, vi ber för din kyrka, att hon i väntan på din Sons återkomst
skall få nåden att samla ditt folk. Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Vi ber för alla som inte delar din församlings liv.
Låt inte deras arbetsmöda, deras fritid eller deras välstånd
hindra dem från att höra Kristi kallelse. Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Vi ber för dem som har tappat sin tro. Låt dem inte förhärda sina
hjärtan utan öppna dem för Kristus. Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Vi ber för dem som söker ljuset och för dem som redan vandrar på trons väg. Led dem djupare in i det fördolda livet med Kristus i Gud. Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Vi ber för alla människor, att de genom en ärlig omvändelse skall räddas undan domen och hålla sig till Kristus som har lidit och utgivit sig själv för oss. Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Vi ber för alla som är samlade här, att vi genom Kristi lidande skall finna frälsning från allt ont. Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

P Låt oss nu i tystnad be till Herren.

...

Herre, vi tillber inför din ofattbara kärlek. Du blev människa och utstod korsets lidande för att rädda oss syndare från döden. Hjälp oss att i tro gripa om ditt kors, ta emot din kärlek och leva i den. Vi tackar dig, vår Frälsare, för att du har befriat oss från att vara trälar under synden och vill föra oss genom detta liv med dess möda och kamp till det eviga livet och den eviga lovsången i ditt rike.

Alla Amen.

eller

P Låt oss bedja och bekänna.

Gud, vi bekänner inför dig och inför varandra, att vi har syndat med tankar, ord och gärningar, genom det vi har gjort och det vi försummat att göra.

Alla Herre, förbarma dig.

P Vi har inte älskat dig med hela vårt hjärta, med hela vår själ och med hela vårt förstånd. Vi har inte älskat vår nästa som oss själva.

Alla Herre, förbarma dig.

P Vi har varit döva för din kallelse att tjäna såsom Kristus har tjänat oss. Vi har inte varit ärliga mot honom eller lydiga mot hans vilja. Vi har bedrivit din helige Ande.

Alla Herre, förbarma dig.

P Herre, vi bekänner inför dig vår trolöshet, vårt högmod, vårt skrymteri och vår brist på tålamod.

Alla Herre, förbarma dig.

P Vi bekänner inför dig vårt självpuptagna sätt att leva och vårt utnyttjande av andra människor.

Alla Herre, förbarma dig.

P Vi bekänner inför dig vår kärlek till denna världens goda och oärligheten i vårt dagliga liv.

Alla Herre, förbarma dig.

P Vi bekänner inför dig att vi har försummat bönen och gudstjänsten och misslyckats med att vittna om vår tro.

Alla Herre, förbarma dig.

P Låt oss nu vara tysta inför Herren i bön och självprovning.

...

Herre, förlåt vår blindhet inför människors nöd och lidande och vår likgiltighet inför orättvisor och grymhet.

Alla Herre, förbarma dig.

P Förlåt våra förhastade omdömen, kärlekslösa tankar om vår nästa och fördomar mot oliktankande och avvikande människor.

Alla Herre, förbarma dig.

P Förlåt att vi har förstört din skapade värld och visat bristande hänsyn mot kommande släkten.

Alla Herre, förbarma dig.

P Upprätta oss, Herre, och vänd bort din vrede ifrån oss. Tag i nåd emot vår botgöring.

Alla Herre, hör vår bön, Amen.

eller

Kan sjungas (musik s 180) eller läsas.

(P) Evige, allsmäktige Gud.

Alla Förbarma dig över oss.

(P) Herre, hör vår bön.

Alla Herre, hör vår bön.

(P) Herre Gud Fader i himmelen,
Herre Guds Son, världens Frälsare,
Herre Gud, du helige Ande.

Alla Förbarma dig över oss.

(P) Var oss nådig.

Alla Hjälp oss, milde Herre Gud.

(P) För alla synder, för lögn och vidskepelse, för allt ont,
för djävulens grymhet och list,
för pest och hungersnöd, för krig och världsbrand,
för ondskans makter i himlarymderna,
för uppror och splittring,
för eld och våda, för ond bråd död,
för den eviga döden.

Alla Bevara oss, milde Herre Gud.

(P) Genom din heliga födelse,
genom ditt kors och din död,
genom din heliga uppståndelse och himmelsfärd,
i frestelse och fall, i välgång och lycka,
i dödens stund, på yttersta domen.

Alla Hjälp oss, milde Herre Gud.

(P) Vi arma syndare beder dig,
att du leder och bevarar din heliga kristna kyrka,
att du sänder trogna arbetare i din skörd,
att du med ordet giver din Ande och kraft,
att du gör ditt namn känt i hela världen,
att du enar alla trogna, så att det blir en hjord
och en herde.

Alla Hör oss, milde Herre Gud.

(P) Att du förunnar alla folk fred och endräkt,
att du skyddar och bevarar vårt fosterland,
att du välsignar våra hem och för de unga på dina vägar.

Alla Hör oss, milde Herre Gud.

(P) Att du tröstar alla bedrövade och svårmodiga,
att du undsätter alla dem som är i nöd och fara,
att du vederkvicker och hjälper alla sjuka,
att du välsignar allt gott verk,
att du förbarmar dig över alla människor,
att du nådigt hör vår bön.

Alla Hör oss, milde Herre Gud.

(P) Herre, allsmäktige Gud, som hör de botfärdigas suckar och tröstar
bedrövade hjärtan, hör den bön som vi i vår nöd bär fram, och
hjälp oss, så att allt det onda som djävulen, världen och vi själva
tillfogar oss, genom din Andes kraft blir tillintetgjort.
Så vill vi, frälsta från allt ont, i din församling alltid tacka och lova
dig. Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Fader vår

Alla Fader vår
som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja, såsom i
himmelen så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd
giv oss i dag,
och förlåt oss våra skulder,
såsom ock vi förlåta
dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Vår Fader,
du som är i himlen.
Låt ditt namn bli helgat.
Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske,
på jorden så som i himlen.
Ge oss i dag vårt bröd
för dagen som kommer.
Och förlåt oss våra skulder,
liksom vi har förlåtit dem
som står i skuld till oss.
Och utsätt oss inte för prövning
utan rädda oss från det onda.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevara er.
Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
Herren vände sitt ansikte till er och give er frid.
I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.
Amen.

Psalm

PALMSÖNDAGENS PROCESSION

Processionen ordnas utanför kyrkan med korsbärare, ljusbärare, kör, kyrkvårdar, församling, präst, alla med sälgvistar (palmsblad) i händerna.

Inledning

P Hosianna, välsignad vare han som kommer, i Herrens namn.

Alla Förbarma dig över oss, Davids son.

P Låt oss gå i frid.

Alla I vår Herres Jesu Kristi namn.

Procession

Processionen går ett varv runt kyrkan. Därvid sjungs sv ps 108 eller 104 eller annan lämplig psalm.

Vid kyrkporten försätts med:

Ingångsord

P Öppna för mig rättfärdighetens portar.

Alla Jag vill gå in genom dem och tacka Herren.

P Detta är Herrens port.

Alla De rättfärdiga skall gå in genom den.

Intåg

Portarna öppnas. Processionen går in i kyrkan sjungande Hosianna (sv ps 105).

SKÄRTORSDAGEN

Efter nattvardsgudstjänst, firad i högmässans eller veckomässans form, kan altaret avklädas. Därvid kan Psaltarens 22 psalm eller långfredagens matutin enligt Den svenska tidegården läsas.

I påsknattens liturgi, påskottan eller inledningen till påskdagens högmässa kläds altaret på nytt.

LÅNGFREDAGENS KORSANDAKT

P = präst

I = kvinnor

II = män

Inledning

- P Min Gud, jag ropar om dagen men du svarar inte, likaså om natten, men jag får ingen ro.
- Alla Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?
- P Alla som ser mig smädar mig; de spärrar upp munnen, de skakar huvudet.
- Alla Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?
- P De delar mina kläder mellan sig och kastar lott om min klädnad.
- Alla Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?

Inför korset

Församlingen knäböjer i tyst bön som inleds av prästen med följande ord:

- P Se korsets trä! Se världens Frälsare!
Kom, låt oss tillbedja!

Improperierna

Präst och församling läser improperierna.
Församlingens partier kan fördelas på kvinno- och mansröster.

- P Mitt folk, mitt folk, vad har jag gjort mot dig?
Och varmed har jag betungat dig? Svara mig.
Jag förde ju dig upp ur Egyptens land:
du har rest korset åt din Frälsare.
- I Helige Herre Gud.
- II Helige Herre Gud.
- I Helige, starke Gud.
- II Helige, starke Gud.
- I Helige Odödlige, förbarma dig över oss.
- II Helige Odödlige, förbarma dig över oss.
- P Jag förde ju dig genom öknen i fyrtio år,
med manna mättade jag dig.
Jag förde dig in i det bördiga landet:
du har rest korset åt din Frälsare.

- I Helige Herre Gud.
 II Helige Herre Gud.
 I Helige, starke Gud.
 II Helige, starke Gud.
 I Helige Odödlige, förbarma dig över oss.
 II Helige Odödlige, förbarma dig över oss.
- P Vad mer borde jag ha gjort för dig och gjorde det icke?
 Jag planterade dig såsom ett ädelt vinträd,
 och du har blivit mig alltför bitter.
 Ty ättika gav du mig att dricka,
 och med ett spjut stack du upp din Frälsares sida.
- I Helige Herre Gud.
 II Helige Herre Gud.
 I Helige, starke Gud.
 II Helige, starke Gud.
 I Helige Odödlige, förbarma dig över oss.
 II Helige Odödlige, förbarma dig över oss.
- P Jag öppnade havet framför dig:
 du öppnade med spjutet min sida.
- I/II Mitt folk, mitt folk, vad har jag gjort mot dig?
 Och varmed har jag betungat dig? Svara mig.
- P Jag gav dig att dricka vatten ur klippan:
 du gav mig att dricka galla och ättika.
- I/II Mitt folk, mitt folk, vad har jag gjort mot dig?
 Och varmed har jag betungat dig? Svara mig.
- P Jag satte i din hand konungaspiran:
 du satte på mitt huvud törnekronan.
- I/II Mitt folk, mitt folk, vad har jag gjort mot dig?
 Och varmed har jag betungat dig? Svara mig.
- P Jag upphöjde dig till storhet och ära:
 du upphängde mig till smälek på korset.
- I/II Mitt folk, mitt folk, vad har jag gjort mot dig?
 Och varmed har jag betungat dig? Svara mig.
- P Ja, med evig kärlek har jag älskat dig:
 du har rest korset åt din Frälsare.
- I/II Mitt folk, mitt folk, vad har jag gjort mot dig?
 Och varmed har jag betungat dig? Svara mig.

Höga kors (Crux fidelis)

Präst och församling läser växelvis
 sv ps 462, den sista versen gemensamt.

Bön

P I dag, o helige Frälsare, blev du för vår skull smädad, räknad bland ogärningsmän och krönt med törnekronan.
I dag, o gode Herde, gav du ditt liv för fåren, korsfäst med rövarna och med dina heliga händer genomborrade.
I dag, o Frälsare, fullbordade du ditt verk och din kropp blev lagd i klippgraven.
O Herre Jesus, gör i dag slut på vår otro, så att vi på uppståndelsens dag får möta dig i himlen.
Du som lever och regerar med Fadern och den helige Ande, i en gudom från evighet till evighet.

Alla Amen.

Välsignelsen

P Herren välsigne oss och bevara oss för allt ont och före oss till det eviga + livet.

Alla Amen.

LÅNGFREDAGENS AFTONSÅNG

Psalm

Textläsning

P Hör Herrens ord. Så skriver/står skrivet i . . .

P Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Predikan/Meditation

Psalm

Sjungen begravningsbön

Fader vår

Välsignelsen

Psalm

ANVISNINGAR FÖR TACKSÄGELSEGUDSTJÄNST/SKÖRDE-
GUDSTJÄNST

Gudstjänstordningen kan anpassas till lokalt förekommande traditioner. Kyrkans utsmyckning liksom offergåvorna i den inledande processionen bör i görligaste mån återspegla ortens näringsliv. Lämpliga psalmer förutom de angivna är sv ps 673 och sv ps XV.

TACKSÄGELSEGUDSTJÄNST

SKÖRDEGUDSTJÄNST

Musik

Under denna kan en offergåva av årets skörd i procession bäras fram till koret.

Psalm

Sv ps 168:1—3.

Körsång

Kollektbön

P Låt oss bedja.

P O Gud, vår Skapare, du som inte tröttnar att ge oss goda gåvor, lär oss att besinna vårt beroende av dig, så att vi av hjärtat tackar dig för allt det du beskär oss. Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Psaltarpsalm

Sv ps 673.

Textläsning

P Hör Herrens ord. Så skriver aposteln Paulus:

(P) Kom ihåg: den som sår snålt får en snål skörd och den som sår rikligt får en riklig skörd. Var och en skall ge som han har beslutat i sitt hjärta, inte med olust eller av tvång, ty Gud älskar en glad givare. Gud förmår ge er allt gott i överflöd, så att ni alltid har allt vad ni behöver och själva kan ge i överflöd till varje gott ändamål. Det står ju skrivet: *Han strör ut, han ger åt de fattiga, hans rättfärdighet varar i evighet.* Han som ger säd att så och bröd att äta, han skall ge er utsäde och mångdubbla det och låta er rättfärdighet ge god avkastning. Ni blir rika på allt och kan visa en gränslös frikostighet som framkallar tacksägelse till Gud när jag förmedlar gåvan. Den tjänst som ni fullgör med denna insamling fyller inte bara de heligas behov utan får också tacksägelserna till Gud att överflöda. När ni genom denna tjänst visar er pålitlighet, kommer de att prisa Gud för att ni följer er bekännelse till Kristi evangelium och frikostigt delar med er till dem och till alla. De kommer att be för er och längta efter er på grund av Guds överväldigande nåd mot er. Gud vare tack för hans oerhörda gåva. (2 Kor 9:6—15)

Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Körsång

Predikan

Psalm

Litania

P Herre, vår Herre, hur härligt är inte ditt namn över hela jorden.

Alla Gud, vi tackar dig.

P Du öppnar din hand och mättar allt levande med nåd.

Alla Gud, vi tackar dig.

P Du har välsignat jorden och än en gång låtit samla in dess frukt.

Alla Gud, vi tackar dig.

P Hjälp oss att planera och verka som dina medarbetare, vår nästa till gagn.

Alla Herre, hör vår bön.

P Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.

Alla Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara; från evighet till evighet. Amen.

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

Alla Fader vår
som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja, såsom i
himmelen så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd
giv oss i dag,
och förlåt oss våra skulder,
såsom ock vi förlåta
dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.

Amen.

Vår Fader,
du som är i himlen.
Låt ditt namn bli helgat.
Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske,
på jorden så som i himlen.
Ge oss i dag vårt bröd
för dagen som kommer.
Och förlåt oss våra skulder,
liksom vi har förlåtit dem
som står i skuld till oss.
Och utsätt oss inte för prövning
utan rädda oss från det onda.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.

Amen.

* Tacka och lova Herren (Benedicamus)

P Tacka och lova Herren.

Alla Herren vare tack och lov.
Halleluja, halleluja, halleluja.

*** Välsignelsen**

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevarer er.
Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
Herren vände sitt ansikte till er och giv er frid.
I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

Alla Amen, amen, amen.

Psalm

ANVISNINGAR FÖR MINNESGUDSTJÄNST PÅ SÖNDAGEN
EFTER ALLA HELGONS DAG

Ordningen medger rika inslag av vokal och instrumental musik. Är de avlidnas antal stort inskränks ljuständningen till ett stort ljus, vilket tänds av kyrkvärd eller annan företrädare för församlingen. I annat fall tänds ett ljus för varje avliden, lämpligen av någon anhörig. Den bortgångnes namn kan därvid nämnas av präst eller medhjälpare. Lämpliga psalmer är sv ps 672, 677 eller sv ps XIII.

MINNESGUDSTJÄNST

SÖNDAGEN EFTER ALLA HELGONS DAG
(ALLA SJÄLARS DAG)

Psalm

Inledning

Kan sjungas (musik s 174) eller läsas.

- P O Gud, kom till min räddning.
 Alla Herre, skynda till min frälsning.
 P Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.
 Alla Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara;
 från evighet till evighet. Amen.
 Halleluja.

Kollektbön

- P Jesus Kristus, vår Frälsare, du som har sagt att den som hör ditt Ord och tror på dig har evigt liv, ge oss nåden att höra dig så tydligt och tro på dig så fast, att vi redan före döden övergår till det eviga livet. Låt en glimt av din himmel bryta igenom vår jordiska vardag, om så bara för en kort stund. För din barmhärtighets skull.
 Alla Amen.

Psaltarpsalm

Sv ps 677 eller 647 (648, 649).

Textläsning

- P Hör Herrens ord. Så skriver aposteln Johannes/står skrivet i Första Johannesbrevet:

Se Evangelieboken, 1 årg epistel.

- (P) Så lyder Herrens ord.
 Alla Gud, vi tackar dig.

Körsång/Psalm

Predikan/Meditation

Växelsång

Kan sjungas (musik s 177) eller läsas.

- P I dina händer, Herre Gud, befaller jag nu min ande.
 Alla I dina händer, Herre Gud, befaller jag nu min ande.
 P Du förlössar mig, Herre, du trofaste Gud.
 Alla I dina händer, Herre Gud, befaller jag nu min ande.
 P Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.
 Alla I dina händer, Herre Gud, befaller jag nu min ande.

Ljuständning

Ett eller flera ljus tänds till de bortgångnas minne.

Tyst bön

Därefter säger prästen:

P Giv dem, o Herre, din frid och låt ditt + eviga ljus lysa för dem.

Psalm**Bön**

P Låt oss bedja.

Herre, du som uppstod från de döda, väck våra bortgångna till det eviga livet.

Du som tröstar alla sorgsna, var nära dem som gråter över sina döda. För dem fram till tron på uppståndelsen och hjälp dem att leva för de levande den tid de har kvar på jorden.

Lär oss att umgås med tanken på vår egen död. Hjälp oss att ta emot varje dag som en gåva från dig.

Förbarma dig över dem som du härnäst kallar ifrån oss, och låt dem få se ditt ansikte.

Herre, ge din frid åt de döda och de levande. Låt ditt + eviga ljus lysa i livet och i döden.

Alla Amen.

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

Alla	Fader vår som är i himmelen. Helgat varde ditt namn. Tillkomme ditt rike. Ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden. Vårt dagliga bröd giv oss i dag, och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro, och inled oss icke i frestelse utan fräls oss ifrån ondo. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.	Vår Fader, du som är i himlen. Låt ditt namn bli helgat. Låt ditt rike komma. Låt din vilja ske, på jorden så som i himlen. Ge oss i dag vårt bröd för dagen som kommer. Och förlåt oss våra skulder, liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss. Och utsätt oss inte för prövning utan rädda oss från det onda. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.
------	---	---

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevarer er för allt ont
och före er till det eviga + livet.

Alla Amen.

Psalm**Musik**

ÖVRIGA BÖNEGUDSTJÄNSTER

ANVISNINGAR FÖR JULGUDSTJÄNSTER

Andakt vid julkrubban I

En ordning för samling med barn kring julkrubban på julaftonens morgon eller förmiddag.

Andakt vid julkrubban II

Ordningen avser en gudstjänst med både barn och vuxna.
De olika figurerna i krubban kan placeras allt eftersom de nämns, dock utan att stillheten bryts.

ANDAKT VID JULKRUBBAN I

Psalm

Sv ps 113:1—2.

- (P) Vid den tiden . . . Så börjar julevangeliet. Precis som alla sagor börjar: Det var en gång . . . Men skillnaden mellan julevangeliet och de sagor som vi brukar läsa är, att det vi talar om vid jul verkligen har hänt.

Det hände sig vid den tiden, och det hände på en plats som heter Betlehem i Judeen.

Man kan fortfarande åka dit. För också om det som hände där, hände för längesen, så finns platsen kvar.

Själva stan ligger högt uppe på ett berg. Någon kilometer nedanför fanns (och finns fortfarande) ängarna, där herdarna brukade vara med sina får. De övernattade där för att vakta sina djur om natten. Och nu skall jag berätta julevangeliet. För att vi skall förstå det bättre, har vi byggt den här julkrubban. Vi skall så småningom placera in de olika figurerna på deras platser i krubban.

Nu var det så, att i Betlehem fanns det flera små hotell eller rum för resande. De hade säkert olika namn, fast vi inte vet vad de hette. Den här natten var alla rum upptagna. För kejsaren i Rom hade bestämt, att alla skulle resa till den plats där de var födda, för att man skulle kunna skriva upp deras namn, så att kejsaren kunde få in den skatt de skulle betala. Det är därför det är så mycket folk på värdshuset och hotellen, så mycket oväsen och ståhej. Men bakom ett av värdshuset finns det ett stall. Där är det stilla och lugnt. Bara en ox och en åsna står där. Man kan höra deras djupa andetag.

Här är djuren i stallet. Vi ställer dem på deras plats i julkrubban.

Psalm

Sv ps 115:1—2.

- (P) Men vad är det som händer ute på gatan?
 Vi kan ställa oss under den gnisslande och gnällande skylten vid värdshuset. Vi ser bortåt gatan, bortåt där landsvägen börjar. Där kommer två människor.
 En man håller armen om en ung kvinna. De går långsamt. De har vandrat hela den långa vägen från Nasaret. De går långsamt därför att den unga kvinnan snart skall få ett litet barn. Vi vet vad ingen i Betlehem vet: det barnet skall födas i natt.
 Mannen är Josef, snickare från Nasaret i Galileen. Kvinnan är Maria.
 Det är de som kommer på gatan.
 De stannar vid värdshuset. De ser på skylten att här finns det rum för resande. De knackar på dörren. Men inga rum är lediga.
 Det finns bara plats i stallet, sade värdshusvärdens. Och han menade säkert väl, när han lät Josef och Maria övernatta där. Man får hoppas, att värdshusvärdens fru kom med några filtar till dem. Säkert gav de noga akt på att lyktan inte skulle tända eld på höet. Här är Josef. Här är Maria.

Psalm

Sv ps 123.

- (P) Oxen och åsnan bodde i stallet. Kanske fanns där en katt, som lurade på en mus i höet. Och så var där Josef och Maria. Och där, vid ljuset av den lilla lyktan, föddes Jesus. Gud som har gjort allting, gjorde sig själv till ett hjälplöst litet barn.
 Och Maria lade sitt barn i en sån där krubba, som djuren brukade äta höet ur. Hon hade ingen bättre vagga.
 Se! Här är barnet i vår krubba. Det ser litet ut. Men Jesus var liten, när han just hade blivit född till den värld, som han kom för att frälsa.

Psalm

Sv ps 439:3.

- (P) Nu var det så — som ni minns — att utanför Betlehem fanns herdarna. De var ute på ängarna för att vakta sina får. Den här natten satt de tätt intill sina eldar, för det var kallt. De satt där och småpratade med varandra, lade en pinne på elden, tittade upp mot den stjärnklara himlen.
 Plötsligt syntes där ett stort sken, och det blev alldeles ljust omkring dem. De fick se en Guds budbärare, en sån som vi kallar ängel. De blev rädda, förstås. Men ängeln sade: Var inte rädda. Jag har bud till er om en stor glädje. I dag har en frälsare blivit född åt er här i Davids stad Betlehem, och han är Messias, Herren. Och detta skall vara tecknet för er: Ni skall finna ett nyfött barn, som ligger lindat i en krubba.
 Ängeln slutade tala. Och då hörde herdarna på ängen en så vacker sång. De hörde sången i himlen så som man sjunger hemma hos

Gud: Ära, sjöng de, ära vare Gud i höjden och frid på jorden. Så tystnade rösterna. Det ljusa försvann. Herdarna satt där ensamma vid en blek eld.

Psalm

Sv ps 114.

- (P) En stund satt herdarna kvar vid elden. Först sade de inte så mycket.
Så reste de sig och såg på varandre. Har vi bara drömt? Men hur kunde vi allihop ha samma dröm? Visst hörde ni det som jag hörde? Visst såg ni det som jag såg? Det måste vara sant. Här kom ju skickebud från Gud själv — hans egna änglar!
Kom, sade en av herdarna. Vi går till Betlehem och ser det som har hänt där! Och de gick raka vägen dit. De lämnade sina får, men fårhundarna klarade av att vakta hjorden. De skyndade sig uppför de branta backarna till Betlehem. Där sov alla människor utom de två, som vakade över det nyfödda barnet.
Här är herdarna.
De kom genom de tysta gatorna till stallet bakom värdshuset. De öppnade dörren, så tyst, så tyst. Oxen och åsnan tittade på dem. Men Josef och Maria log emot dem. De tyckte att det var den naturligaste sak i världen, att folk ville komma för att se Jesusbarnet.

Psalm

Sv ps 134.

Under denna psalm kan *kollekt* upptas.

- (P) Det är rätt många människor samlade kring Jesus i krubban. Maria, hans mor. Josef. Och så några vanliga människor, som du och jag.
Några människor, som är mycket, mycket tysta men som är glada för att de är hos Jesus.
Vi tänker oss att vi är i stallet. Vi hör hur oxen och åsnan andas. Den lilla grå musen prasslar i höet. Vi ser lyktan, som lyser på herdarna, där de har fallit på knä vid krubban.
Vi är tysta som de.
Här är Jesus.
Och nu knäpper vi våra händer och ber:

Vi tackar Jesus för att han finns.
Vi tackar för våra hem och för dem vi tycker om.
Vi ber för de många människor, som den här julen inte har något hem och för dem som är sjuka eller hungriga.
Vi ber för alla som är förföljda för sin tro eller sin hudfärg.
Vi ber för alla som tillbringar den här julen i fängelse eller sorg och ensamhet.
Vi ber om detta med den bön som Jesus själv har lärt oss:

Fader vår

Alla Fader vår
 som är i himmelen.
 Helgat varde ditt namn.
 Tillkomme ditt rike.
 Ske din vilja, såsom i
 himmelen så ock på jorden.
 Vårt dagliga bröd
 giv oss i dag,
 och förlåt oss våra skulder,
 såsom ock vi förlåta
 dem oss skyldiga äro,
 och inled oss icke i frestelse
 utan fräls oss ifrån ondo.
 Ty riket är ditt
 och makten och härligheten
 i evighet.
 Amen.

Vår Fader,
 du som är i himlen.
 Låt ditt namn bli helgat.
 Låt ditt rike komma.
 Låt din vilja ske,
 på jorden så som i himlen.
 Ge oss i dag vårt bröd
 för dagen som kommer.
 Och förlåt oss våra skulder,
 liksom vi har förlåtit dem
 som står i skuld till oss.
 Och utsätt oss inte för prövning
 utan rädda oss från det onda.
 Ty riket är ditt
 och makten och härligheten
 i evighet.
 Amen.

(P) Kära Jesusbarn.
 Nu är du här, och det är för vår skull.
 Låt det bli jul över hela vår jord,
 en jul med frid och fred.

Alla Amen.

Välsignelsen

P Herren välsigne er och bevarer er.
 Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
 Herren vände sitt ansikte till er och give er frid.
 I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.
 Alla Amen.

Psalm

Sv ps 122.

ANDAKT VID JULKRUBBAN II

Psalm

Meditation

- (P) Här är krubban.
 Här är Maria.
 Du ser henne på vandringen från Nasaret till Betlehem, efter mötet med ängeln, efter mötet med Elisabet. Hon har god tid att meditera, att förbereda sitt hjärta på det som skall hända i natt.
 Maria tillber.
 Hon tillber sitt barn som sover.
 Hon tillber sin Gud, som hennes ögon skådar.
 Sov, gudabarn. Jag vill inte väcka dig. Sov i din mors armar.

Psalm

Sv ps 439.

- (P) Här är Josef.
 Mannen som trodde. Mannen som vandrade i tro.
 Fast han inte förstår, ser han ljuset i natten — julens natt, ljusets natt.
 Det som börjar så stilla inför Josefs ögon, vem kan förstå det?
 Sov, gudabarn, sov. Ditt ljus upplyser min natt.
 I ditt ansikte, barn, anar jag Guds hemlighet.

Psalm

Sv ps 435:1—2.

- (P) Här är herdarna.
 Gud har gjort sin röst hörd. Gud har talat.
 Vi fattiga har hört det.
 Vi tyckte vi hörde ett stort rop,
 men det var kanske bara ett barns gråt i nattens tystnad.
 Guds ord är lågmält som en viskning i lyssnande hjärtan.
 Guds tystnad har talat till oss.

Psalm

Sv ps 113.

(P) Här är Jesusbarnet.
 Jag tror på Jesus Kristus, Guds enfödde Son,
 född av Fadern före all tid — Gud av Gud — Guds Son,
 född av Maria. För oss har han blivit människa.
 Ofta och på många sätt har Gud talat genom profeterna.
 Nu har han sänt sin Son i världen.
 Gud talar till oss med sin Sons röst.
 Hans Son är hans härlighets återsken.
 Hans Son — Gud själv, Guds ansikte!
 I begynnelsen fanns Ordet, och Ordet var Gud.
 Och Ordet blev människa och bodde bland oss.
 I ett barns svaghet uppenbaras Guds allmakt.
 I ett barns svaghet tar Gud del i vår mänskliga svaghet.
 I Barnet möter människans nöd Guds nåd.
 Barnets ansikte är Guds ansikte.
 Jag tillber.

Psalm

Sv ps 115:2—3.

Bön

P Låt oss bedja.

Herre Gud, himmelske Fader, vi tackar dig för att du har låtit din
 Son bli människa. Vi tackar dig för ljuset som strålar från hans
 krubba och fyller världen. Låt oss få vandra i det ljuset och glädjas
 åt din kärlek. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

Alla	Fader vår som är i himmelen. Helgat varde ditt namn. Tillkomme ditt rike. Ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden. Vårt dagliga bröd giv oss i dag, och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro, och inled oss icke i frestelse utan fräls oss ifrån ondo. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.	Vår Fader, du som är i himlen. Låt ditt namn bli helgat. Låt ditt rike komma. Låt din vilja ske, på jorden så som i himlen. Ge oss i dag vårt bröd för dagen som kommer. Och förlåt oss våra skulder, liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss. Och utsätt oss inte för prövning utan rädda oss från det onda. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.
------	---	---

Välsignelsen

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevara er.
Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
Herren vände sitt ansikte till er och give er frid.
I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

Alla Amen.

Psalm

ANVISNINGAR FÖR PASSIONSGUDSTJÄNST

Ordningen brukas vid gudstjänst i stilla veckan varvid Vår Herres Jesu Kristi lidande enligt Matteus läses på måndagen, enligt Markus på tisdagen, enligt Lukas på onsdagen och enligt Johannes på skärtorsdagen, före nattvardsgudstjänsten.

Läsningen fördelas på olika röster. En enkel och rak läsning utan karaktär av kyrkospel eftersträvas.

Läsningen kan inledas och avslutas med psalmsång, gärna sjungen utan orgel.

Passionsbönen, här placerad efter Matteuspassionen, kan avsluta varje passionsgudstjänst.

PASSIONSGUDSTJÄNST

Läsningen av de fyra evangeliernas passionsberättelse kan fördelas på följande sätt:

- E = evangelisten, manlig eller kvinnlig röst
- K = Kristus
- L1 = manlig röst
- L2 = manlig röst
- L3 = kvinnlig röst
- G = grupp av mansröster.

MATTEUSPASSIONEN (Matt 26:14—27:54)

Psalm

- E En av de tolv, han som hette Judas Iskariot, gick till översteprästerna och sade:
- L1 Vad vill ni ge mig, om jag utlämnar honom åt er?
- E De räknade upp trettio silvermynt åt honom. Från det ögonblicket sökte han efter ett lämpligt tillfälle att utlämna honom. Första dagen av det osyrade brödets högtid kom lärjungarna fram till Jesus och frågade:
- G Var vill du att vi skall ordna för påskmåltiden åt dig?
- E Han svarade:
- K Gå in i staden och hälsa den och den, att er mästare säger: Min stund är nära. Jag vill hålla påskmåltid hos dig med mina lärjungar.
- E Lärjungarna gjorde som Jesus hade sagt, och de ordnade för påskmåltiden.
På kvällen lade han sig till bords med de tolv. Medan de åt sade han:
- K Sannerligen, en av er skall förråda mig.
- E De blev mycket bedrövade och började fråga honom, en efter en:
- L2 Det är väl inte jag, Herre?
- E Han svarade:

- K Den som doppade handen i skålen tillsammans med mig, han skall förråda mig. Människosonen går bort, som det står skrivet om honom, men ve den människa genom vilken Människosonen blir förrådd. Det hade varit bäst för den människan, om hon aldrig hade blivit född.
- E Judas, som skulle förråda honom, sade:
- L2 Det är väl inte jag, rabbi?
- E Jesus svarade:
- K Du har själv sagt det.
- E Medan de åt tog Jesus ett bröd, och efter att ha läst tackbönen bröt han det, och gav åt sina lärjungar och sade:
- K Tag och ät detta är min kropp.
- E Och han tog en bägare, och efter att ha tackat Gud gav han den åt dem och sade:
- K Drink av den alla. Detta är mitt blod, förbundsblodet som blir utgjutet för många till syndernas förlåtelse. Jag säger er: nu kommer jag inte att dricka av det som vinstocken ger förrän den dag då jag dricker det nya vinet med er i min Faders rike.
- E När de hade sjungit lovsången, gick de ut till Olivberget. Då sade Jesus till dem:
- K I natt skall ni alla komma på fall för min skull ty det står skrivet: Jag skall dräpa herden, och fåren i hjorden skall skingras. Men när jag har uppstått, skall jag före er gå till Galileen.
- E Petrus svarade honom:
- L1 Även om alla andra kommer på fall för din skull, så skall då jag aldrig komma på fall.
- E Men Jesus sade:
- K Sannerligen, i natt innan tuppen gal, skall du ha förnekat mig tre gånger.
- E Petrus sade:
- L1 Om jag så måste dö med dig, skall jag aldrig förneka dig.
- E Och detsamma sade alla lärjungarna.
Sedan gick Jesus med dem till ett ställe som heter Getsemane, och han sade till dem:
- K Sitt kvar här, medan jag går dit bort och ber.
- E Han tog med sig Petrus och Sebedaios båda söner. Sorg och ångslan kom över honom, och han sade till dem:
- K Min själ är bedrövad ända till döds. Stanna kvar här och vaka med mig.

- E Han gick lite längre bort, kastade sig till marken och bad:
- K Fader, låt denna bägare gå förbi mig, om det är möjligt. Men inte som jag vill, utan som du vill.
- E Han gick tillbaka till lärjungarna och fann att de sov, och han sade till Petrus:
- K Ni orkade alltså inte hålla er vakna en enda timme med mig? Vaka, och be att ni inte utsätts för prövning. Anden vill, men kroppen är svag.
- E Sedan gick han bort och bad för andra gången:
- K Fader, om denna bägare inte kan gå förbi mig utan jag måste tömma den, så låt din vilja ske.
- E När han kom tillbaka, fann han återigen att de sov; de orkade inte hålla ögonen öppna. Han lämnade dem och gick bort och bad för tredje gången med samma ord. Sedan kom han tillbaka till lärjungarna och sade till dem:
- K Ja, ni sover och vilar er. Men nu är stunden här då Människosonen skall överlämnas i syndarnas händer. Stig upp, låt oss gå. Här kommer han som skall förråda mig.
- E Medan han ännu talade, kom Judas, en av de tolv, och med honom en stor folkhop med svärd och påkar utsänd av överstepräster och folkets äldste. Förrädaren hade kommit överens med dem om ett tecken:
- L2 Den som jag kysser är det, grip honom.
- E Han gick rakt fram till Jesus, hälsade honom med att säga:
- L2 Rabbi!
- E Och så kysste han honom. Jesus sade till honom:
- K Min vän, nu har du gjort ditt.
- E Då gick de fram och grep Jesus och höll fast honom. En av dem som var med Jesus lyfte handen och drog sitt svärd, och han slog till mot översteprästens tjänare och högg av honom örat. Då sade Jesus till honom:
- K Stick tillbaka ditt svärd. Alla som griper till svärd skall dödas med svärd. Tror du inte att om jag bad min Fader skulle han genast skicka mer än tolv legioner änglar till min hjälp? Men hur skulle då skrifterna kunna uppfyllas som säger att detta måste hända?
- E Vid samma tillfälle sade Jesus till folkhopen:
- K Som mot en rövare har ni gått ut med svärd och påkar för att fångsla mig. Var dag satt jag i templet och undervisade utan att ni grep mig. Men allt detta har skett för att profeternas skrifter skall uppfyllas.

E Då övergav alla lärjungarna honom och flydde.

De som hade gripit Jesus förde honom till översteprästen Kajafas, där de skriftlärda och de äldste hade samlats. Petrus följde efter på avstånd, ända till översteprästens palats. Där gick han in på gården och satte sig bland tjänarna för att se hur det skulle sluta. Översteprästerna och hela rådet sökte få fram något falskt vittnesmål mot Jesus så att de kunde döma honom till döden, men de lyckades inte trots att det uppträdde många falska vittnen. Till sist trädde det fram två som påstod att han hade sagt:

L2 Jag kan riva ner Guds tempel och bygga upp det igen inom tre dagar.

E Då reste sig översteprästen och frågade:

L1 Har du inget att svara på deras beskyllningar?

E Men Jesus teg. Och översteprästen sade:

L1 Jag besvär dig vid den levande Gudens namn att säga oss om du är Messias, Guds Son.

E Jesus svarade:

K Du har själv sagt det. Men jag säger er: efter detta skall ni få se Människosonen sitta på Maktens högra sida och komma på himlens moln.

E Då slet översteprästen sönder sina kläder och sade:

L1 Han har hädat. Vad skall vi nu med vittnen till? Ni har själva hört hädelsen. Vad säger ni?

E De svarade:

G Han förtjänar döden!

E Då spottade de honom i ansiktet och slog honom, och några gav honom örfilar och sade:

G Visa att du är en profet, Messias: vem var det som slog dig?

E Petrus satt ute på gården. En tjänsteflicka kom fram till honom och sade:

L3 Du var också tillsammans med Jesus från Galileen.

E Men han förnekade det inför alla och sade:

L1 Jag förstår inte vad du talar om.

E Han gick ut i porten, och där var det en annan kvinna som såg honom, och hon sade till dem runt omkring:

L3 Han där var tillsammans med Jesus från Nasaret.

E Han förnekade det på nytt och svor på det:

L1 Jag känner inte den mannen.

E Strax efteråt kom de som stod där fram till Petrus och sade:

G Visst är du också en av dem. Det hörs på talet!

E Då svor han och bedyrade:

L1 Jag känner inte den mannen.

E I samma ögonblick gol en tupp. Då kom Petrus ihåg vad Jesus hade sagt: Innan tuppen gal skall du ha förnekat mig tre gånger. Och han gick ut och grät bittert.

På morgonen beslöt alla överstepräster och folkets äldste att försöka få Jesus avrättad. De lät binda honom, förde bort honom och överlämnade honom åt Pilatus, ståthållaren.

När Judas, som hade förrått honom, såg att Jesus blivit dömd, ångrade han sig. Han lämnade tillbaka de trettio silvermynten till översteprästerna och de äldste och sade:

L2 Jag har syndat och förrått oskyldigt blod.

E De svarade:

G Vad angår det oss? Det är din sak.

E Då kastade han in pengarna i tempelhuset och gav sig av därifrån och gick bort och hängde sig.

Översteprästerna tog pengarna och sade:

L1 Det går inte att lägga dem i offerkistan, eftersom det är blodspengar.

E Och de beslöt att i stället köpa Krukmakaråkern till begravningsplats för främlingar. Därför heter denna åker ännu i dag Blodsåkern. Så uppfylldes det som sagts genom profeten Jeremia: De tog de trettio silvermynten, priset på den prissatte, honom som några israeliter bestämde priset på, och gav dem i betalning för Krukmakaråkern, så som Herren hade befallt mig.

Jesus ställdes nu inför ståthållaren. Denne frågade honom:

L2 Du är alltså judarnas kung?

E Jesus svarade:

K Du själv säger det.

E Och när han anklagades av översteprästerna och de äldste svarade han inte. Då sade Pilatus till honom:

L2 Hör du inte vad de beskyller dig för?

E Men han svarade inte på en enda fråga, och ståthållaren blev mycket förvånad.

Vid högtiden brukade ståthållaren frige en fånge efter folkets önskan. Det fanns just då en känd fånge som hette Jesus Barabbas. När folket nu var samlat, frågade Pilatus:

L2 Vem vill ni att jag skall frige, Jesus Barabbas eller den Jesus som kallas Messias?

- E Han visste att det var av avund mot Jesus som man hade utlämnat honom.
Medan han satt på domartribunen fick han detta bud från sin hustru:
- L3 Du skall inte ha med den där rättfärdige mannen att göra. Jag har haft mardrömmar i natt för hans skull.
- E Men översteprästerna och de äldste övertalade folket att begära Barabbas fri och få Jesus dödad. Ståthållaren sade nu till dem:
- L2 Vilken av de båda vill ni att jag skall frige?
- E De svarade:
- G Barabbas!
- E Pilatus frågade:
- L2 Vad skall jag då göra med den Jesus som kallas Messias?
- E Alla svarade:
- G Han skall korsfästas!
- E Han frågade:
- L2 Vad har han gjort för ont?
- E Men de ropade ännu högre:
- G Han skall korsfästas!
- E När Pilatus såg att ingenting hjälpte utan att oron bara blev värre, tog han vatten och sköljde sina händer inför folket och sade:
- L2 Jag är oskyldig till den här mannens blod. Detta får bli er sak.
- E Men hela folket ropade:
- G Hans blod må komma över oss och våra barn!
- E Då frigav han Barabbas, men Jesus lät han prygla och utlämnade honom sedan till att korsfästas. Då förde ståthållarens soldater Jesus till residenset och samlade hela vaktstyrkan omkring honom. De tog av honom kläderna och hängde på honom en röd soldatkappa och vred ihop en krans av törne och stack en käpp i högra handen på honom. Sedan föll de på knä för honom och hånade honom och sade:
- G Leve judarnas konung!
- E De spottade på honom och tog käppen och slog honom i huvudet. Och när de hade hånat honom, tog de av honom kappan och satte på honom hans egna kläder och förde bort honom för att korsfästa honom.
På vägen ut träffade de på en man från Kyrene vid namn Simon, och honom tvingade de att bära hans kors.
När de kom till ett ställe som kallas Golgota, vilket betyder Skal-
len, gav de honom vin att dricka, blandat med galla.

Han smakade på det men ville inte dricka.

När de hade korsfäst honom, delade de upp hans kläder genom att kasta lott om dem, och sedan slog de sig ner där och vaktade honom. Ovanför hans huvud hade de satt upp anklagelsen mot honom som löd: Detta är Jesus, judarnas konung.

Samtidigt med honom korsfästes två rövare, den ene till höger och den andre till vänster om honom. De som gick förbi smädade honom och skakade på huvudet och sade:

- G Du som river ner templet och bygger upp det igen på tre dagar — hjälp dig själv nu, om du är Guds Son, och stig ner från korset!
- E Översteprästerna, de skriftlärdade och de äldste gjorde också narr av honom och sade:
- G Andra har han hjälpt, sig själv kan han inte hjälpa. Han är Israels kung, nu får han stiga ner från korset, så skall vi tro på honom. Han har satt sin lit till Gud. Nu får Gud rädda honom, om han bryr sig om honom. Han har ju sagt att han är Guds Son.
- E På samma sätt blev han skymfad av rövarena som var korsfästa tillsammans med honom.
Vid sjätte timmen föll ett mörker över hela jorden, och det varade till nionde timmen. Vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst:
- K Eli, Eli, lema sabachtani? (vilket betyder: Min Gud, min Gud, varför har du övergett mig?)
- E Några som stod där hörde det och sade:
- G Han ropar på Elia!
- E En av dem sprang genast bort och tog en svamp, fyllde den med surt vin och satte den på en käpp för att ge honom att dricka. Då sade de andra:
- G Låt oss se om Elias kommer och hjälper honom!
- E Men Jesus ropade än en gång med hög röst och gav upp andan. Då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner, jorden skakade och klipporna rämnade, och gravarna öppnade sig. Många kroppar av avlidna heliga uppväcktes, och efter hans uppståndelse lämnade de sina gravar och gick in i den heliga staden och kunde ses av många.
När officeren och de som bevakade Jesus tillsammans med honom såg jordbävningen och det andra som hände, greps de av stark fruktan och sade:
- G Den mannen måste ha varit Guds Son!

Bön

- E Låt oss bedja.
Herre, vi tillber inför din ofattbara kärlek.
Du blev människa och utstod korsets lidande för att rädda oss

syndare från döden. Hjälp oss att i tro gripa om ditt kors, ta emot din kärlek och leva i den.

Vi tackar dig, vår Frälsare, för att du har befriat oss från att vara trålar under synden och vill föra oss genom detta liv med dess möda och kamp till det eviga livet och den eviga lovsången i ditt rike.

Alla Amen.

Psalm

MARKUSPASSIONEN (Mark 14:1 – 15:39)

Psalm

- E Det var två dagar kvar till påsken och det osyrade brödets högtid. Översteprästerna och de skriftlärdade sökte efter ett sätt att kunna gripa Jesus med list och döda honom. De sade:
- G Inte under själva helgen, för då kan det bli oro bland folket.
- E Medan Jesus var i Betania och låg till bords hemma hos Simon den spetälske, kom en kvinna med en flaska dyrbar äkta nardusbalsam. Hon bröt upp flaskan och hällde ut alltsammans över hans huvud. Några blev förargade och sade till varandra:
- G Vilket slöseri med balsam! För den oljan hade man ju kunnat få mer än trehundra denarer att ge åt de fattiga.
- E Och de grälade på henne. Men Jesus sade:
- K Låt henne vara! Varför gör ni henne ledsen? Hon har gjort en god gärning mot mig. De fattiga har ni alltid hos er, och dem kan ni göra gott mot när ni vill, men mig har ni inte alltid. Hon har gjort vad hon kunde. I förväg har hon sört för att min kropp blev smord till begravningen. Sannerligen, överallt i världen där evangeliet förkunnas, skall man också berätta om vad hon gjorde och komma ihåg henne.
- E Men Judas Iskariot, en av de tolv, gick till översteprästerna för att förråda honom. De blev glada och lovade att ge honom pengar. Och han sökte efter ett lämpligt tillfälle att förråda Jesus. Första dagen av det osyrade brödets högtid, när påskalammen slaktades, frågade lärjungarna:
- G Vart vill du att vi skall gå för att ordna påskmåltiden åt dig?
- E Då skickade han iväg två av dem och sade till dem:
- K Gå in till staden. Där möter ni en man som bär på en vattenkruka. Följ efter honom, och där han går in skall ni säga till den som äger huset: Mästaren frågar: Var är salen, där jag kan äta påskmåltiden med mina lärjungar? Då visar han er till ett stort rum i övervåningen som redan står färdigt. Där skall ni ordna för oss.
- E Lärjungarna gav sig iväg, och när de kom in i staden, fann de att allt var som han hade sagt, och de ordnade för påskmåltiden. På

kvällen kom Jesus dit med de tolv. Medan de låg till bords och åt sade han:

K Sannerligen, en av er kommer att förråda mig, han som äter med mig.

E Då blev de bedrövade och frågade honom, den ene efter den andre:

L1 Det är väl inte jag?

E Han svarade:

K Det är en av de tolv, han som doppar i skålen tillsammans med mig. Människosonen går bort, som det står skrivet om honom, men ve den människa genom vilken Människosonen blir förrådd! Det hade varit bättre för den människan om hon aldrig hade blivit född.

E Medan de åt tog han ett bröd, läste tackbönen, bröt det och gav åt dem och sade:

K Ta detta, det är min kropp.

E Och han tog en bägare, tackade Gud och gav åt dem, och de drack alla ur den. Han sade:

K Detta är mitt blod, förbundsblodet som blir utgjutet för många. Sannerligen, aldrig mer skall jag dricka av det vinstocken ger, förrän den dag då jag dricker det nya vinet i Guds rike.

E När de hade sjungit lovsången, gick de ut till Olivberget. Där sade Jesus till dem:

K Ni skall alla komma på fall, ty det står skrivet: Jag skall dräpa herden, och fåren skall skingras. Men när jag har uppstått, skall jag före er gå till Galileen.

E Då svarade Petrus:

L1 Även om alla andra kommer på fall, så skall inte jag göra det.

E Jesus sade:

K Sannerligen, redan i natt, innan tuppen har galt två gånger, skall du tre gånger ha förnekat mig.

E Men Petrus försäkrade:

L1 Om jag så måste dö med dig, skall jag aldrig förneka dig.

E Och detsamma sade alla de andra. Så kom de till ett ställe som heter Getsemane, och han sade till lärjungarna:

K Sitt kvar här, medan jag ber.

E Men han tog med sig Petrus, Jakob och Johannes. Bävan och ångest kom över honom, och han sade till dem:

- K Min själ är bedrövad ända till döds. Stanna här och vaka.
- E Han gick litet längre bort, föll ner på marken och bad att få slippa denna stund, om det var möjligt. Han sade:
- K Abba! Fader! För dig är allting möjligt. Ta denna bågare från mig. Men inte som jag vill, utan som du vill.
- E När han kom tillbaka, fann han att de sov, och han sade till Petrus:
- K Simon, sover du? Orkade du inte hålla dig vaken en enda timme? Vaka, och be att ni inte utsätts för prövning. Anden vill, men kroppen är svag.
- E Så gick han bort igen och bad med samma ord. När han kom tillbaka fann han igen att de sov; de kunde inte hålla ögonen öppna, och de visste inte vad de skulle svara. För tredje gången kom han tillbaka, och då sade han:
- K Ja, ni sover och vilar er! Det räcker nu. Stunden är inne. Människosonen skall överlämnas i syndarnas händer. Stig upp, låt oss gå. Här kommer han som skall förråda mig.
- E Medan han ännu talade kom Judas, en av de tolv, och med honom en folkhop med svärd och påkar, utsänd från fariseerna och de skriftlärda och de äldste. Förrädaren hade kommit överens med dem om ett tecken: Den som jag kysser är det. Grip honom och för bort honom under säker bevakning! När han nu kom dit, gick han genast fram till Jesus.
- L2 Rabbi!
- E sade han och kysste honom. Då grep de Jesus och höll fast honom. Men en av dem som stod där drog sitt svärd, slog till mot översteprästens tjänare och högg av honom örat. Då sade Jesus till dem:
- K Som mot en rövare har ni gått ut med svärd och påkar för att fångsla mig. Var dag har jag varit med er i templet och undervisat utan att ni har gripit mig. Men Skriftens ord skulle gå i uppfyllelse.
- E Alla övergav honom och flydde. En ung man som bara hade ett linneskyrke på sig ville följa med Jesus. Honom tog de fast, men han lämnade skyrket kvar och sprang sin väg naken. De förde Jesus till översteprästen, och där samlades alla översteprästerna och de äldste och de skriftlärda. Petrus följde efter på avstånd, ända in på översteprästens gård, och där satt han sedan bland tjänarna och värmde sig vid elden. Översteprästerna och hela rådet sökte få fram vittnesmål mot Jesus för att kunna döma honom till döden, men de lyckades inte. Många vittnade falskt mot honom, och deras vittnesmål stämde inte överens. Några kom med det falska vittnesmålet att de hade hört honom säga:
- G Jag skall riva ner detta tempel som är byggt av människohand och på tre dagar bygga upp ett annat som inte är gjort av människohand.

- E Men inte heller nu stämde vittnesmålen överens. Då reste sig översteprästen från sin plats och frågade Jesus:
- L2 Skall du inte svara på deras beskyllningar?
- E Men han teg och svarade ingenting. Då ställde översteprästen ännu en fråga:
- L2 Är du Messias, den Välsignades son?
- E Jesus svarade:
- K Det är jag, och ni skall få se Människosonen sitta på Maktens högra sida och komma bland himlens moln.
- E Då slet översteprästen sönder sina kläder och sade:
- L2 Vad skall vi nu med vittnen till? Ni har hört hädelser. Vad anser ni?
- E Alla fann att han förtjänade döden. Och några började spotta på honom. De band för ögonen på honom och slog honom och sade:
- G Visa att du är profet!
- E Och vakterna gav honom örfilar.
Petrus var nere på gården. Då kom en av översteprästens tjänsteflickor, och när hon fick syn på honom där han satt och värmde sig, såg hon på honom och sade:
- L3 Du var också med Jesus, han från Nasaret.
- E Men Petrus förnekade detta:
- L1 Jag förstår inte alls vad du menar.
- E Och han gick ut på den yttre gården. När flickan fick se honom där, sade hon återigen till dem som stod i närheten:
- L3 Han är en av dem!
- E Petrus förnekade det på nytt.
Strax efteråt sade de som stod där till Petrus:
- G Visst är du en av dem, du är ju från Galileen.
- E Då svor han och bedyrade:
- L1 Jag känner inte den där mannen som ni talar om.
- E I samma ögonblick gol tuppen för andra gången. Då kom Petrus ihåg detta som Jesus sagt till honom:
- K Innan tuppen har galt två gånger skall du tre gånger ha förnekat mig.
- E Och han brast i gråt.

Tidigt på morgonen överlade översteprästerna med de äldste och de skriftlärda, hela rådet. De lät binda Jesus och förde bort honom och överlämnade honom till Pilatus. Pilatus frågade honom:

- L2 Du är alltså judarnas kung?
- E Han svarade:
- K Du säger det själv.
- E Översteprästerna riktade många anklagelser mot honom, och då frågade Pilatus honom:
- L2 Har du ingenting att svara? Du hör ju hur de anklagar dig!
- E Men han svarade ingenting mera, och Pilatus blev förvånad. Vid högtiden brukade Pilatus alltid frige en fånge åt dem, den som de bad om. Nu satt en som kallades Barabbas fängslad tillsammans med upprorsmännen som hade begått mord under oroligheterna. Folket tågade upp till Pilatus och bad honom göra som han brukade. Han svarade:
- L2 Vill ni att jag skall släppa judarnas kung?
- E Han förstod att det var av avund mot Jesus som översteprästerna hade utlämnat honom. Men översteprästerna hetsade upp folket till att begära att han skulle släppa Barabbas i stället. Pilatus sade på nytt:
- L2 Vad skall jag då göra med honom som ni kallar judarnas kung?
- E De ropade:
- G Korsfäst honom!
- E Pilatus frågade:
- L2 Vad har han gjort för ont?
- E Men de ropade ännu högre:
- G Korsfäst honom!
- E Pilatus, som ville göra vad folket begärde, frigav Barabbas. Jesus lät han piska och utlämnade honom sedan till att korsfästas. Soldaterna förde in honom på gården, alltså i residenset, och kallade samman hela vaktstyrkan. De klädde honom i en purpur-röd mantel och vred ihop en krans av törne och satte den på honom. Sedan hälsade de honom:
- G Leve judarnas konung!
- E De slog honom i huvudet med en käpp, spottade på honom och föll på knä och hyllade honom. Och när de hade hånat honom, tog de av honom den röda manteln och satte på honom hans egna kläder och förde ut honom för att korsfästa honom. En man som just kom förbi på väg in från landet, Simon från Kyrene, far till Alexandros och Rufus, tvingade de att bära hans kors. De förde Jesus till det ställe som kallas Golgota (det betyder Skallen). Där gav de honom vin med myrra, men han tog inte emot det.
- De korsfäste honom, och de delade hans kläder mellan sig genom

att kasta lott om dem. Det var vid tredje timmen som de korsfäste honom. På anslaget med anklagelsen mot honom stod det: Judarnas konung.

Tillsammans med honom korsfäste de två rövare, den ene till höger och den andre till vänster om honom. De som gick förbi smädade honom och skakade på huvudet och sade:

- G Du som river ner templet och bygger upp det igen på tre dagar, hjälp dig själv nu och stig ner från korset!
- E Likaså gjorde översteprästerna och de skriftlärda narr av honom sinsemellan och sade:
- G Andra har han hjälpt, sig själv kan han inte hjälpa. Han som är Messias, Israels konung, nu får han stiga ner från korset, så att vi kan se det och tro på honom.
- E Också de som var korsfästa tillsammans med honom skymfade honom.
Vid sjätte timmen föll ett mörker över hela jorden och varade till nionde timmen. Och vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst:
- K Eloi, Eloi, lema sabachtani?
- E Det betyder: Min Gud, min Gud, varför har du övergett mig?
Några som stod intill hörde det och sade:
- G Han ropar på Elia!
- E En av dem sprang bort och fyllde en svamp med surt vin, satte den på en käpp och gav honom att dricka och sade:
- L1 Låt oss se om Elia kommer och tar ner honom!
- E Med ett högt rop slutade Jesus att andas. Och då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner.
När officeren som stod vänd mot honom såg honom ge upp andan på det sättet sade han:
- L2 Den mannen måste ha varit Guds Son.

Bön

Se Matteuspassionen s 107.

Psalm

LUKASPASSIONEN (Luk 22:1 – 23:49)

Psalm

- E Nu närmade sig det osyrade brödets högtid, som kallas påsk.
Översteprästerna och de skriftlärda sökte efter bästa sättet att röja honom ur vägen — de var rädda för folket. Men Satan for in i Judas, som kallades Iskariot och som var en av de tolv. Han gick till översteprästerna och officerarna i tempelvakten och talade

med dem om hur han skulle kunna utlämna Jesus åt dem. De blev glada och erbjöd honom pengar. Han gick med på deras anbud och sökte ett tillfälle att utlämna honom utan att folket var med. Så kom det osyrade brödets dag, då påsklammen skulle slaktas. Och Jesus sände i väg Petrus och Johannes och sade:

- K Gå och gör i ordning påskmåltiden åt oss.
- E De frågade var de skulle göra det. Han svarade:
- K När ni kommer in i staden möter ni en man som bär på en vattenkruka. Följ efter honom till det hus som han går in i och säg till den som äger huset: Mästaren frågar var salen är där han kan äta påskmåltiden med sina lärjungar. Då visar han er till ett stort rum i övervåningen som står färdigt. Där skall ni göra i ordning måltiden.
- E De gick och fann att allt var som han hade sagt, och de ordnade för påskmåltiden.
När stunden var inne, lade han sig till bords tillsammans med apostlarna. Han sade till dem:
- K Hur har jag inte längtat efter att få äta denna påskmåltid med er, innan mitt lidande börjar. Jag säger er: jag kommer inte att äta den igen förrän den får sin fullkomning i Guds rike.
- E Man räckte honom en bägare, och han tackade Gud och sade:
- K Ta detta och dela det mellan er. Jag säger er: från denna stund skall jag inte dricka av det som vinstocken ger förrän Guds rike har kommit.
- E Sedan tog han ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt dem och sade:
- K Detta är min kropp som blir offrad för er. Gör detta till minne av mig.
- E Efter måltiden tog han på samma sätt bägaren och sade:
- K Denna bägare är det nya förbundet genom mitt blod, som blir utgjutet för er. Dock, den som förråder mig har sin hand här på bordet tillsammans med mig. Människosonen går den väg som är bestämd, men ve den människa genom vilken han blir förrådd.
- E Då började de fråga varandra vem av dem det var som skulle göra detta.
Sedan kom de att tvista om vilken av dem som skulle anses vara den störste. Då sade han till dem:
- K Kungarna uppträder som herrar över sina folk, och de som har makten låter kalla sig folkets välgörare. Men med er är det annorlunda: den störste bland er skall vara som den yngste, och den som är ledare skall vara som tjänaren. Vem är störst, den som ligger till bords eller den som betjänar honom? Är det inte den som ligger till bords? Men jag är mitt ibland er som er tjänare. Ni är de som har stannat kvar hos mig under mina provningar, och samma

kungavärdighet som min fader har tilldelat mig tilldelar jag er. Ni skall få äta och dricka vid mitt bord i mitt rike, och ni skall sitta på troner och döma Israels tolv stammar.

Simon, Simon. Satan har utverkat åt sig att få sålla er som vete. Men jag har bett för dig att din tro inte skall ta slut. Och när du en gång har vänt tillbaka, så styrk dina bröder.

E Simon sade:

L I Med dig, Herre, är jag beredd att gå både i fängelse och i döden.

E Han svarade:

K Jag säger dig, Petrus: tuppen skall inte gala i natt förrän du tre gånger har förnekat att du känner mig.

E Sedan sade han till dem:

K När jag sände ut er utan penningpung, påse eller sandaler, behövde ni då sakna något?

E De svarade:

G Nej, ingenting!

E Då sade han:

K Men nu skall den som har en penningpung ta med sig den och likaså påsen, och den som är utan pengar skall sälja sin mantel och köpa sig ett svärd. Jag säger er att med mig skall det ord i Skriften gå i uppfyllelse som lyder: Han räknades till de laglösa. Ty nu fullbordas det som är sagt om mig.

E De sade:

G Herre, här är två svärd.

E Han svarade:

K Det är bra.

E Sedan gick han ut ur staden och begav sig som vanligt till Olivberget, och lärjungarna följde med. När han kom dit sade han till dem:

K Be att ni inte utsätts för prövning.

E Själv drog han sig undan ifrån dem, ungefär ett stenkast, föll på knä och bad:

K Fader, om du vill det, så ta bort denna bägare ifrån mig. Men låt din vilja ske, inte min.

E En ängel från himlen visade sig för honom och gav honom kraft. I sin ångest bad han allt ivrigare, och svetten droppade som blod ner på marken. När han steg upp från bönen och kom tillbaka till lärjungarna, fann han att de hade somnat, tyngda av sorg, och han sade till dem:

K Hur kan ni sova! Stig upp och be att ni inte utsätts för prövning.

- E Medan han ännu talade, kom det en stor skara människor. Han som hette Judas, en av de tolv, visade vägen och han gick fram till Jesus för att kyssa honom. Jesus sade till honom:
- K Judas, förråder du Människosonen med en kyss?
- E När de som var med Jesus såg vad som skulle hända, sade de:
- G Herre, skall vi ta till våra svärd?
- E Och en av dem slog till mot översteprästens tjänare och högg av honom högra örat. Men då sade Jesus:
- K Nu räcker det.
- E Och han rörde vid mannens öra och läkte honom. Sedan sade Jesus till de överstepräster och officerare vid tempelvakten och äldste som hade kommit dit för att gripa honom:
- K Som mot en rövare har ni gått ut med svärd och påkar. Dag efter dag var jag hos er i templet, och ni lyfte inte er hand mot mig. Men detta är er stund, nu har mörkret makten.
- E De grep honom och förde honom till översteprästens hus. Petrus följde efter på avstånd. De gjorde upp en eld mitt på gården och slog sig ner omkring den, och Petrus satte sig mitt ibland dem. En tjänsteflicka fick se honom där han satt i eldskenet, och hon såg noga på honom och sade:
- L3 Den där mannen var också med honom.
- E Men Petrus förnekade det:
- L1 Nej, jag känner honom inte.
- E Strax efteråt fick en annan syn på honom och sade:
- L2 Du hör också till dem.
- E Petrus sade:
- L1 Nej, det gör jag inte.
- E En timme senare var det någon som försäkrade:
- L3 Visst var den där också med honom, och han är ju från Galileen.
- E Men Petrus sade:
- L1 Jag förstår inte vad du menar.
- E Och just som han sade det gol en tupp. Då vände sig Herren om och såg på Petrus, och Petrus kom ihåg detta som Herren hade sagt till honom:
- K Innan tuppen gal i natt har du förnekat mig tre gånger.
- E Och han gick ut och grät bittert.
Männen som bevakade Jesus slog honom och gjorde narr av honom. De band för ögonen på honom och sade:

- G Visa nu att du är profet. Vem var det som slog dig?
- E Och de öste glåpord över honom.
När det blev dag samlades folkets äldste, både överstepräster och skriftlärda. Han fördes in till rådet och de frågade:
- G Är du Messias, så säg oss det.
- E Han svarade:
- K Om jag säger det, så kommer ni inte att tro det, och om jag börjar fråga, så kommer ni inte att svara. Men härefter skall Människosonen sitta på den gudomliga maktens högra sida.
- E Då sade de allesammans:
- G Du är alltså Guds son?
- E Han svarade:
- K Ni själva säger att jag är det.
- E Då sade de:
- G Behöver vi fler vittnesmål? Vi har ju hört det ur hans egen mun.
- E Alla de församlade bröt nu upp och förde honom till Pilatus. Där anklagade de honom och sade:
- G Vi har funnit att den här mannen förleder vårt folk, han vill förhindra att vi betalar skatt till kejsaren och säger sig vara Messias och kung.
- E Pilatus frågade honom:
- L2 Du är alltså judarnas kung?
- E Han svarade:
- K Du själv säger det.
- E Då sade Pilatus till översteprästerna och folkmassan:
- L2 Jag kan inte finna något brottsligt hos den här mannen.
- E Men de stod på sig:
- G Han hetsar upp folket i hela Judeen med sin undervisning, från Galileen och ända hit.
- E När Pilatus hörde detta, frågade han om mannen var från Galileen, och när han fick veta att han kom från Herodes område, skickade han honom vidare till denne, som också befann sig i Jerusalem under de dagarna.
När Herodes såg Jesus blev han mycket glad. Han hade länge velat träffa honom, eftersom han hade hört talas om honom, och han hoppades få se honom utföra något tecken. Nu ställde han en mängd frågor till honom, men Jesus svarade inte. Översteprästerna och de skriftlärda stod där och anklagade honom häftigt.
Herodes och hans soldater fylldes då av förakt för honom och gjorde narr av honom genom att sätta på honom en praktfull

mantel. Sedan skickade han honom tillbaka till Pilatus. Den dagen blev Herodes och Pilatus vänner; förut hade det rått fiendskap mellan dem. Pilatus kallade samman överstepräster och rådsmedlemmarna och folket och sade:

L2 Ni har fört hit den här mannen och anklagat honom för att uppvigla folket. Jag har nu förhört honom i er närvaro men kan inte finna honom skyldig till något av det som ni anklagar honom för. Det kan inte Herodes heller, och därför har han skickat tillbaka honom till oss. Han har inte gjort något som förtjänar döden. Jag skall ge honom en läxa, sedan släpper jag honom.

E Då skrek hela hopen:

G Döda honom och låt oss få Barabbas fri!

E Det var en man som hade satts i fängelse för ett upplopp i staden och för mord. Pilatus tog till orda igen; han ville gärna frige Jesus. Men då ropade de i ett:

G Korsfäst, korsfäst honom!

E För tredje gången sade Pilatus:

L2 Vad har han gjort för ont? Jag kan inte finna honom skyldig till något som förtjänar döden. Jag skall ge honom en läxa, sedan släpper jag honom.

E Men de skrek hela tiden och krävde att han skulle korsfästas. Deras ropande gjorde verkan, och Pilatus beslöt att låta dem få vad de krävde. Han frigav mannen som satt i fängelse för upplopp och mord, den som de ville ha fri, men Jesus utlämnade han, så att de fick göra som de ville.

När de förde bort honom, hejdade de en man från Kyrene som hette Simon och som var på väg in från landet och lät honom ta korset på sig och bära det efter Jesus. En stor folkmassa följde med, och kvinnor som sörjde och klagade över honom. Jesus vände sig om och sade till dem:

K Jerusalems döttrar, gråt inte över mig, gråt över er själva och era barn. Det kommer en tid då man skall säga: Saliga de ofruktsamma, de moderliv som inte har fött och de bröst som inte har gett di. Då skall man säga till bergen: Fall över oss, och till höjderna: Dölj oss. Ty om man gör så med det gröna trädet, vad skall då inte ske med det förtorkade?

E De förde också ut två förbrytare för att avrätta dem tillsammans med honom. När de kom fram till den plats som kallas Skallen, korsfäste de honom och förbrytarna, den ene till höger och den andre till vänster. Jesus sade:

K Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör.

E De delade upp hans kläder och kastade lott om dem. Folket stod där och såg på. Rådsmedlemmarna hånade honom och sade:

- G Andra har han hjälpt, nu får han hjälpa sig själv, om han är Guds Messias, den utvalde.
- E Också soldaterna gjorde narr av honom. De gick fram och räckte honom surt vin och sade:
- G Om du är judarnas kung, så hjälp dig själv.
- E Det fanns också ett anslag ovanför honom: Det här är judarnas konung.
Den ene av förbrytarna som hängde där smädade honom och sade:
- L2 Är inte du Messias? Hjälp då dig själv och oss.
- E Men då tillrättavisade honom den andre:
- L1 Är du inte ens rädd för Gud, du som har fått samma straff? Vi har dömts med rätta, vi får vad vi har förtjänat. Men han har inte gjort något ont.
- E Och han sade:
- L1 Jesus, tänk på mig, när du kommer med ditt rike.
- E Jesus svarade:
- K Sannerligen, redan i dag skall du vara med mig i paradiset.
- E Det var nu kring sjätte timmen. Då blev det mörkt över hela jorden ända till nionde timmen, det var solen som förmörkades. Förhäng-
et i templet brast mitt itu. Och Jesus ropade med hög röst:
- K Fader, i dina händer lämnar jag min ande.
- E När han sagt detta slutade han att andas.
Officern, som såg det som hände, prisade Gud och sade:
- L1 Han var verkligen en rättfärdig man.
- E När folkmassan som samlats där som åskådare hade sett vad som hände, vände de hemåt och slog med händerna mot bröstet. Men alla hans vänner, och bland dem kvinnorna som hade följt med honom från Galileen, stod på avstånd och såg alltsammans.

Bön

Se Matteuspassionen s 107.

Psalm**JOHANNESPASSIONEN (Joh 18:1 – 19:37)****Psalm**

- E Jesus gick tillsammans med sina lärjungar ut till andra sidan av Kidrondalen. Där låg en trädgård som han och lärjungarna gick in i. Också Judas, han som förrådde honom, kände till platsen, eftersom Jesus och hans lärjungar ofta hade samlats där. Judas tog

med sig vaktstyrkan och folk från översteprästerna och fariseerna, och de kom dit med lyktor, facklor och vapen. Jesus, som visste om allt som väntade honom, gick ut till dem och frågade:

K Vem söker ni?

E De svarade:

G Jesus från Nasaret.

E Han sade:

K Det är jag.

E Bland dem stod också Judas, han som förrådde honom. När Jesus nu sade: Det är jag, vek de tillbaka och föll till marken. Han frågade dem igen:

K Vem söker ni:

E De svarade:

G Jesus från Nasaret.

E Jesus sade:

K Jag har ju sagt er att det är jag. Om det är mig ni söker, så låt de andra gå.

E Ty det som han hade sagt skulle uppfyllas: Av dem som du har gett mig har jag inte låtit någon gå förlorad. Men Simon Petrus, som hade ett svärd med sig, drog det och slog till mot översteprästens tjänare och högg av honom högra örat; tjänaren hette Malkos. Jesus sade då till Petrus:

K Stick svärdet i skidan. Skulle jag inte dricka den bägere som Fadern har räckt mig?

E Kommendanten med sin vaktstyrka och judarnas män grep Jesus och band honom och förde honom först till Hannas, svärfar till Kajafas, som var överstepräst det året. Det var Kajafas som hade förklarat för judarna att det var bäst att en enda man dog för folket.

Simon Petrus och en annan lärjunge följde efter Jesus. Den lärjungen var bekant med översteprästen, och han följde med Jesus in på översteprästens gård, men Petrus stod kvar utanför porten. Den andre lärjungen, han som var bekant med översteprästen, gick då ut och talade med tjänsteflickan som vaktade porten och tog med sig Petrus in. Men flickan vid porten sade till Petrus:

L3 Hör inte också du till den mannens lärjungar?

E Han svarade:

L1 Nej, det gör jag inte.

E Tjänarna och vakterna stod och värmdes vid en koleld som de hade tänt, eftersom det var kallt. Petrus stod också där och värmdes sig tillsammans med dem.

Översteprästen frågade Jesus om hans lärjungar och hans lära.

Jesus svarade:

- K Jag har talat öppet till världen. Jag har alltid undervisat i synagogorna och i templet, där alla judar samlas. Jag har inte sagt något i hemlighet. Varför frågar du mig? Fråga dem som har hört mig vad jag har förkunnat för dem. De vet ju vad jag har sagt.
- E En av vakterna som stod där gav honom då en örfil och sade:
- L2 Skall du svara översteprästen på det sättet?
- E Jesus sade:
- K Har jag sagt något som var fel, så säg vad det var. Men om jag har rätt, varför slår du mig?
- E Hannas skickade honom då bunden till översteprästen Kajafas. Men Simon Petrus stod där och värmde sig. De sade till honom:
- G Hör inte du också till hans lärjungar?
- E Petrus förnekade det:
- L1 Nej, det gör jag inte.
- E Då sade en av översteprästens tjänare, en släkting till honom som Petrus hade huggit örat av:
- L2 Såg jag dig inte tillsammans med honom i trädgården?
- E Petrus förnekade det än en gång. Och just då gol en tupp. Från Kajafas förde de Jesus till residenset. Det var tidigt på morgonen. Själva stannade de utanför, för att inte bli orena utan kunna äta påskmåltiden. Pilatus gick då ut till dem och frågade:
- L2 Vad anklagar ni den här mannen för?
- E De svarade:
- G Om han inte hade varit en förbrytare, skulle vi inte ha överlämnat honom åt dig.
- E Pilatus sade:
- L2 Ta honom då själva och döm honom efter er egen lag.
- E Men judarna svarade:
- G Vi har inte rätt att döda någon.
- E Ty det ord skulle uppfyllas som Jesus hade sagt för att ange hur han skulle dö. Pilatus gick tillbaka in i residenset och lät kalla till sig Jesus och frågade:
- L2 Så du är judarnas konung?
- E Jesus svarade:
- K Säger du detta av dig själv, eller har andra sagt det om mig?
- E Pilatus sade:

- L2 Jag är väl ingen jude. Dina landsmän och överstepräster har överlämnat dig åt mig. Vad har du gjort?
- E Jesus svarade:
- K Mitt rike hör inte till denna världen. Om mitt rike hörde till denna världen, hade mina följeslagare kämpat för att jag inte skulle bli utlämnad åt judarna. Men nu är mitt rike av annat slag.
- E Pilatus frågade:
- L2 Du är alltså kung?
- E Jesus svarade:
- K Du själv säger att jag är kung. Jag har fötts och kommit hit till världen för denna enda sak: att vittna för sanningen. Den som hör till sanningen lyssnar till min röst.
- E Pilatus sade till honom:
- L2 Vad är sanning?
- E Sedan gick han ut igen till judarna och sade:
- L2 Jag kan inte finna honom skyldig till något. Men det är sed att jag friger någon åt er till påsken. Vill ni alltså att jag skall frige judarnas konung?
- E Då ropade de igen:
- G Inte honom, utan Barabbas!
- E Barabbas var en rövare.
Då tog Pilatus Jesus och lät gissla honom. Och soldaterna vred ihop en krans av törne och satte på hans huvud, och de hängde på honom en purpurrod mantel. De gick fram till honom och sade:
- G Var hälsad, judarnas konung!
- E Och de gav honom örfilar. Sedan gick Pilatus ut igen och sade till judarna:
- L2 Jag för ut honom till er, för att ni skall förstå att jag inte finner honom skyldig till något.
- E Jesus kom ut, med törnekransen och den purpurroda manteln, och Pilatus sade:
- L2 Här är mannen!
- E Så snart överstepräster och deras folk fick se honom, ropade de:
- G Korsfäst, korsfäst!
- E Pilatus sade:
- L2 Ta honom och korsfäst honom själva. Jag finner honom inte skyldig till något.
- E Judarna svarade:

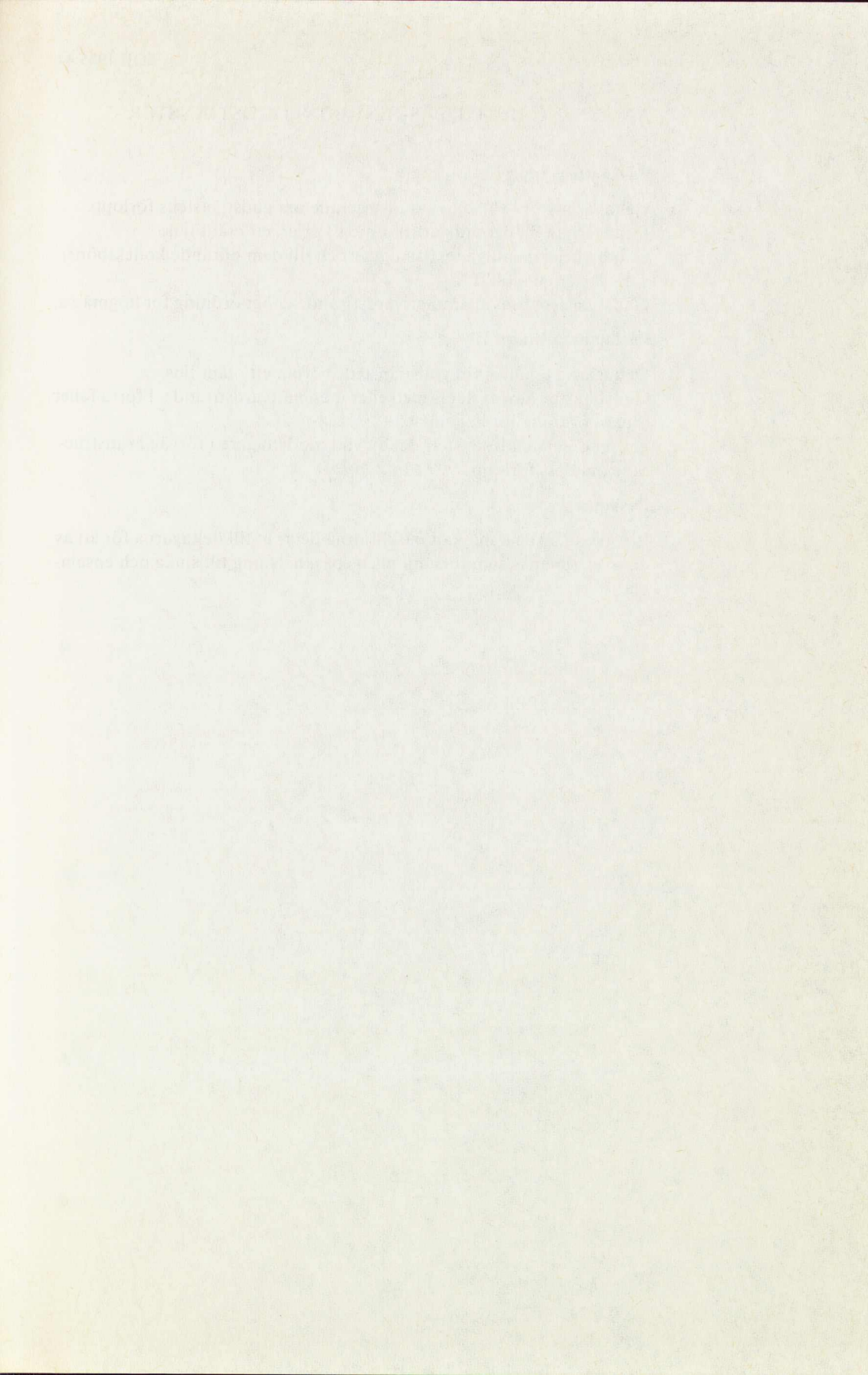
- G Vi har en lag, och enligt den lagen måste han dö, eftersom han har gjort sig till Guds son.
- E När Pilatus hörde detta, blev han ännu mer oroad. Han gick tillbaka in i residenset och frågade Jesus:
- L2 Varifrån är du?
- E Men Jesus gav honom inget svar. Pilatus sade då:
- L2 Vägrar du att tala med mig? Vet du inte att jag har makt att frige dig och makt att korsfästa dig?
- E Jesus svarade:
- K Du skulle inte ha någon makt över mig, om du inte hade fått den från ovan. Därför har den som överlämnade mig åt dig större skuld.
- E Efter det svaret ville Pilatus frige honom Men judarna ropade:
- G Om du släpper honom, är du inte kejsarens vän. Den som gör sig till kung sätter sig upp mot kejsaren.
- E När Pilatus hörde de orden, lät han föra ut Jesus och satte sig på domartribunen i den så kallade Stengården, på hebreiska Gabbata.
Det var förberedelsedagen före påsken, vid sjätte timmen. Pilatus sade till judarna:
- L2 Här ser ni er kung.
- E Då ropade de:
- G Bort med honom! Korsfäst honom!
- E Pilatus frågade:
- L2 Skall jag korsfästa er kung?
- E Översteprästerna svarade:
- G Vi har ingen annan kung än kejsaren.
- E Då utlämnade han Jesus åt dem till att korsfästas. De tog honom alltså med sig. Han bar själv sitt kors ut till den plats som kallas Skallen, på hebreiska Golgota. Där korsfäste de honom tillsammans med två andra, en på var sida med Jesus i mitten. Pilatus hade också låtit skriva ett anslag som sattes upp på korset, och där stod: Jesus från Nasaret, judarnas konung. Detta lästes av många judar, eftersom platsen där Jesus korsfästes låg strax utanför staden, och texten var på hebreiska, latin och grekiska. Men judarnas överstepräster sade till Pilatus:
- G Skriv inte: Judarnas konung, utan vad han själv har sagt: Jag är judarnas konung.
- E Pilatus svarade:
- L2 Vad jag har skrivit, det har jag skrivit.

- E Soldaterna som hade korsfäst Jesus tog hans kläder och delade upp dem i fyra delar, en på varje soldat. De tog också långskjortan, men den hade inga sömmar utan var vävd i ett enda stycke. De sade därför till varandra:
- G Vi skär inte sönder den utan kastar lott om vem som skall ha den.
- E Ty skriftordet skulle uppfyllas: De delade upp mina kläder mellan sig och kastade lott om min klädnad.
Det var vad soldaterna gjorde. Men vid Jesu kors stod hans mor och hennes syster, Maria som var gift med Klopas och Maria från Magdala. När Jesus såg sin mor och bredvid henne den lärjunge som han älskade, sade han till sin mor:
- K Kvinna, där är din son.
- E Sedan sade han till lärjungen:
- K Där är din mor.
- E Från den stunden hade hon sitt hem hos lärjungen.
Jesus visste nu att allt var fullbordat, och för att skriftordet skulle uppfyllas sade han:
- K Jag är törstig.
- E Där stod ett kärl som var fyllt med surt vin. De satte därför en svamp som doppats i det sura vinet på en isopstjälk och förde den till hans mun. När Jesus hade fått det sura vinet sade han:
- K Det är fullbordat.
- E Och han böjde ner huvudet och överlämnade sin ande.
Eftersom det var förberedelsedag och kropparna inte fick hänga kvar på korset under sabbaten — det var en stor sabbat — bad judarna Pilatus att de korsfästas benpipor skulle krossas och kropparna tas bort. Soldaterna kom därför och krossade benen på dem som var korsfästa tillsammans med Jesus, först på den ene och sedan på den andre. Men när de kom till Jesus och såg att han redan var död, krossade de inte hans ben, utan en av soldaterna stack upp sidan på honom med sin lans, och då kom det ut blod och vatten. Den som såg det har vittnat om det för att också ni skall tro; hans vittnesbörd är sant, och han vet att han talar sanning.
Detta skedde för att skriftordet skulle uppfyllas: Inget ben skall brytas på honom. Och på ett annat ställe heter det: De skall se på honom som de har genomborrat.

Bön

Se Matteuspassionen s 107.

Psalm

ANVISNINGAR TILL PÅSKENS BÖNEGUDSTJÄNSTER

Påsknattens liturgi I

Deltagarna bör i förväg vara instruerade om gudstjänstens förlopp. Deltagarna erhåller vid gudstjänstens början ett otänt ljus. Gammaltestamentliga textläsningar och till dem hörande kollektböner väljs ur serien s 142ff. Gudstjänsten utmynnar i nattvardsfirande enligt ordning för högmässa.

Påsknattens liturgi II

Deltagarna erhåller vid gudstjänstens början ett otänt ljus. Gudstjänsten kan avslutas med eller utan nattvardsfirande. I förra fallet brukas ordning för högmässa. Även i denna gudstjänst är det av vikt att deltagare i förväg är instruerade om dess förlopp.

Påskotta

Vid gudstjänstens slut kan påskliljorna delas ut till deltagarna för att av dem överlämnas som församlingens påskhälsning till sjuka och ensamma.

PÅSKNATTENS LITURGI I

Vid inträdet i kyrkan erhåller varje deltagare ett otänt ljus med bred ljusmanschett. I bänkarna bör finnas ljushållare. Alla ljus i kyrkan är släckta.

Deltagarna samlas med otända ljus vid påskljuset, som ännu otänt står vid dopfunten. Präst och ljusständare inträder, den senare med ett tänt ljus, varmed han belyser prästens bok.

P = präst
Lj = ljusständare
L = lektor

LJUSET

P I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.
Låt oss bedja.

Herre Gud, du som är himlaljusens Fader. Hos dig äger ingen förändring rum och ingen växling mellan ljus och mörker. Välsigna detta ljus, som skall brinna till åminnelse av påskens morgongryning. Tänd oss med din eld, lys oss med din klarhet. Som du med ditt ljus vägledde Mose vid uttåget ur Egypten, så må du upplysa våra hjärtan och sinnen, så att vi omsider når fram till ditt eviga ljus. Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Prästen tänder *påskljuset*, ljusständaren tänder ett ljus vid påskljuset och tänder sedan alla ljus i kyrkans stakar, lampetter och kronor men ej altarljusen. För varje ljus som tänds säger ljusständaren:

Lj Kristi ljus!

Församlingen svarar:

Alla Halleluja!

Under denna ljusständning tänder gudstjänstdeltagarna närmast påskljuset sina ljus på detta och ger lågan vidare till sina grannar. När alla ljus tänts och ljusständaren återvänt säger prästen:

P Låt oss bedja.

Jubla högt, du himmelska här, över vår Guds hemliga rådslut.
Jubla högt, alla frälsta, över Konungens eviga seger.

Fröjda dig, du jord, över påskens ljus:

Mina älskade, jag ber er att med mig inför detta underbara ljus anropa Guds barmhärtighet, så att vi rätt kan förkunna det ljusets lov som nu sprider sitt sken. Genom Jesus Kristus, din Son, vår Herre.

Alla Amen.

P Upplyft era hjärtan till Gud!

Alla Vi upplyfter våra hjärtan.

P Tacka Gud, vår Herre!

Alla Allena han är värd vårt tack och lov.

P Ja sannerligen, du ensam är värd vårt lov, allsmäktige Fader, helige Gud. Dig vill vi prisa och välsigna genom Jesus Kristus, vår Herre. Inför dig, evige Fader, frälste han oss från Adams skuld, och genom sitt blod löste han oss från det gamla förbundets lag och offer. Han är vårt påskalamm, genom vars blod de trognas portar helgades.

Detta är den natt då eldstoden upplyser våra synders mörker.

Detta är den natt som återför de kristtrogna från världens och syndens fångenskap till de heligas gemenskap.

Detta är den natt då våra fäder befriades ur Egyptens trældom och leddes fram genom Röda Havet.

Detta är den natt då Kristus övervann dödens band och uppstod ur dödsriket som segrare.

Vad skulle det gagna oss att bli födda, om vi inte genom honom kunde bli frälsta? Vi tillber din nåd och barmhärtighet.

Vi tillber din kärlek, du som utgav din Son för att frälsa oss från Adams straff. O saliga skuld som finner en sådan underbar Fräl-sare! O saliga natt som rymmer den tid och stund, då Kristus uppstod från de döda!

Detta är den natt om vilken det heter: Natten skall lysa såsom dagen. Må denna heliga natt fördriva min synd och rena mig från min skuld, ge förlåtelse åt syndarna och glädje åt de sörjande. Må denna natt förjaga hat, bereda frid och stävja våld.

Vi ber dig, Herre, att detta ljus som är helgat åt dig skall lysa genom nattens mörker och att mörkret inte skall få makt därmed. Låt dess sken inför dig bli en vällukt som blandas med det him-melska ljuset. Låt morgonstjärnan möta dess strålar — ja, Han som är den klara Morgonstjärnan som aldrig nedgår — Han som uppstod från de döda och lät ljuset dagas för oss dödliga.

Herre, vi ber dig att du ville bevara ditt folk i ditt beskärm under denna påskhögtids glädje. Genom samme din Son, Jesus Kristus, vår Herre, vilken med dig och den helige Ande lever och regerar i en gudom, från evighet till evighet.

Alla Amen.

Psalm

Sv ps 304:4.

ORDET

Församlingen tar plats i bänkarna. Ljusen placeras i ljushållarna. Lektor går till ambo, präst tar plats i stol i koret eller främsta bänken.

Gammltestamentliga läsningar

L Hör Herrens ord

Läsning(ar) s 142ff.

L Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

P Låt oss bedja.

Kollektbön(er) s 142ff.

Alla Amen.

Episteln

Påsknattsmässans *epistel* och *kollektbön* i Evangelieboken, inledda och avslutade på samma sätt.

*** Evangelium**

P Upplyft era hjärtan till Gud
och hör påsknattens heliga evangelium.
Så skriver evangelisten Matteus:

Påsknattsmässans *evangelium* i Evangelieboken.

P Så lyder det heliga evangeliet.

Alla Lovad vare du, Kristus.

Psalm

Sv ps 617.

VATTNET

Med tända ljus samlas alla vid dopfunten.

L Såsom hjorten trängtar till vattenbäckar.

Alla Så trängtar min själ efter dig, o Gud.

L Min själ törstar efter Gud, efter den levande Guden.

Alla När skall jag få träda fram inför hans ansikte?

L Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.

Alla Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara; från evighet till evighet. Amen.

L O allsmäktige, evige Gud, se i nåd till ditt folk som bidar efter dig som hjorten efter den friska källan.

Led oss fram till livets källsprång och helga på nytt kropp och själ i dopets bad. Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

P Upplyft era hjärtan till Gud.
Alla Vi upplyfter våra hjärtan.
P Tacka Gud, vår Herre.
Alla Allena han är värdig tack och lov.

P Ja sannerligen, du ensam är värd vårt lov, allsmäktige Fader, helige Gud. Dig vill vi prisa och välsigna genom Jesus Kristus, vår Herre, du som i din fördolda makt handlar i dina sakrament. Och fastän vi är ovärdiga att ta del i dina hemligheter, så vägrar du oss inte dina gåvor utan böjer ditt öra till vår bön. Du lät din Ande blåsa över vattnet i jordens födelsestund och lät det ta emot renande kraft. Du sände den stora floden som ett pånyttfödelsens tecken. Du avtvår i vatten världens synd och renar henne från skulden, så att hon kan vandra i renhet. Se, Herre, i nåd till din kyrka och låt henne erfara din förnyelses under, du som ger din heliga stad att dricka av din ljuvlighets ström. Öppna dopets källa för all världen till folkens nyfödelse och frälsning, och låt oss alla genom Andens kraft få ta emot din Enfödde Sons nåd. Må han välsigna detta frälsningens vatten med sitt Ord, så att de som här döps blir begravna med Kristus för att uppstå med honom, födda på nytt ur funtens moderliv som en ny skapelse och ett heligt folk. Man eller kvinna, ung eller gammal — låt dem alla här bli upptagna till samma barnskap genom din nåd. Förjaga härifrån alla orena andar, all ondska och allt djävulens försåt. Fördriv all synd, all list, all lögn och själviskhet. Gör denna källa till ett levande vatten, som pånyttföder och renar, och låt genom din helige Andes verkan dopets bad fullkomligt rena dem som här döps. Välsignat vare detta vatten i ditt + namn, du levande, sanne och helige Gud — du som i begynnelsen genom ditt Ord skilde vatten och jord — du som lät de fyra floderna strömma från paradiset till att vattna jorden — du som i öknen förvandlade den bittra källans flöde till en ljuvlig dryck för de törstande. Välsignat vare detta vatten i ditt + namn, Jesus Kristus, Guds enfödde Son, du som vid bröllopet i Kana förvandlade vatten till vin — du som vandrade fram över havets stormande yta — du som döptes i Jordanens flod — du som från din uppstungna sida lät blod och vatten flyta fram som frälsningens källa — du som gav dina apostlar befällningen: Gå ut i hela världen, döpa och lärande i Faderns och Sonens och den helige Andes namn. O du helige + Ande, kom med din kraft ned över denna källa och välsigna den, så att vi här föds på nytt genom vatten och Ande. Utplåna här alla syndens fläckar och rena människan som skapades till din avbild, så att hon förvandlas till Skaparens ära. Pånyttföd henne genom detta sakrament till det nya barnskapets sanna oskuld. Genom vår Herre Jesus Kristus, som kommer för att döpa i Ande och i eld.

Alla Amen.

Psalm

Sv ps 473:4 eller 389.

P Låt oss inför dopets Herre bekänna vår kristna tro:

Alla Vi tror på Gud Fader allsmäktig,
himmelens och jordens skapare.

Vi tror ock på Jesus Kristus,
hans enfödde Son, vår Herre,
vilken är avlad av den helige Ande,
född av jungfrun Maria,
pinad under Pontius Pilatus,
korsfäst, död och begravnen,
nederstigen till dödsriket,
på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda,
uppstigen till himmelen,
sittande på allsmäktig Gud Faders högra sida,
därifrån igenkommande till att döma levande och döda.

Vi tror ock på den helige Ande,
en helig, allmännelig kyrka,
de heligas samfund, syndernas förlåtelse,
de dödas uppståndelse och ett evigt liv.

P Vill ni med Guds hjälp förbli fasta i denna tro och sträva efter att
bevisa den i uppriktig kärlek till Gud och er nästa?

Alla Ja.

P Gud styrke och hjälpe er att bevara tron intill änden och att alltid
föra en vandel som är värdig Kristi evangelium.

Psalm

Sv ps 336.

Bön

Församlingen knäböjer.

P Låt oss bedja.

Allsmäktige, barmhärtige Gud, käre himmelske Fader, vi ber dig:
Fullborda det goda verk som du har begynt i oss. Låt gemenskapen
med din kyrka bli oss till tröst och helgelse. Tala, Herre, till oss i
ditt Ord och möt oss med nåd och frid i din heliga nattvard. Hjälp
oss att med ord och gärningar frimodigt bekänna ditt namn inför
världen, alltid vaka och bedja och med dina trogna förbida den
eviga glädjen i ditt rike. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

Alla Fader vår	Vår Fader,
som är i himmelen.	du som är i himlen.
Helgat varde ditt namn.	Låt ditt namn bli helgat.
Tillkomme ditt rike.	Låt ditt rike komma.
Ske din vilja, såsom i	Låt din vilja ske,
himmelen så ock på jorden.	på jorden så som i himlen.

Vårt dagliga bröd
 giv oss i dag,
 och förlåt oss våra skulder,
 såsom ock vi förlåta
 dem oss skyldiga äro,
 och inled oss icke i frestelse
 utan fräls oss ifrån ondo.
 Ty riket är ditt
 och makten och härligheten
 i evighet.
 Amen.

Ge oss i dag vårt bröd
 för dagen som kommer.
 Och förlåt oss våra skulder,
 liksom vi har förlåtit dem
 som står i skuld till oss.
 Och utsätt oss inte för prövning
 utan rädda oss från det onda.
 Ty riket är ditt
 och makten och härligheten
 i evighet.
 Amen.

Välsignelsen

P Nåd från vår Herre Jesus + Kristus, kärlek från Gud
 och gemenskap från den helige Ande åt er alla.
 Alla Amen.

VANDRINGEN

Alla reser sig och ordnar sig till procession. När
 denna utgår säger prästen:

P Låt oss nu vandra vidare i dopets nåd, på Kristi väg,
 med påskens ljus i våra händer och i våra hjärtan.
 Ängeln sade till lärjungarna:
 Se, han skall före er gå till Galileen. Där skall ni få se honom.
 Låt oss gå i frid.

Alla I vår Herres Jesu Kristi namn.

Processionen går runt kyrkan, sjungande sv ps 147,
 återvänder till koret, varvid deltagarna ordnar sig i
 en halvcirkel mot altaret. Prästen säger vänd mot de
 övriga:

P Kristus är uppstånden. Halleluja!

Alla Ja, han är sannerligen uppstånden. Halleluja, halleluja, halleluja.

Deltagarna återvänder till bänkarna.
 Ljusen placeras i ljushållarna.
 Präst och medhjälpare hämtar från sakristian altar-
 klädsel och nattvardskärl, som bärs fram till altaret.
 Det kläds i påskskrud. Altarljusen tänds.

PÅSKMÄSSA

Påskmässan börjar med tillredelsen (offertoriet) i
 ordningen för högmässa.

PÅSKNATTENS LITURGI II

INLEDNING

Psalm

P Jesus Kristus är densamme, i går och i dag och i all evighet. Han är A och O, den förste och den siste, begynnelsen och änden. All ära och makt tillhör honom i tid och evighet.

PÅSKLJUSETS GUDSTJÄNST

Påskljuset tänds. Sker detta vid kyrkans ingång bärs ljuset i procession fram till koret. Tre gånger stannar processionen, påskljuset lyfts och prästen säger:

P Kristus, vårt ljus!
Alla Kristus, vårt ljus!

* Lovsägelsen

Sedan påskljuset placerats i sin stake i koret sjunger (musik s 149) eller säger prästen:

P Upplyft era hjärtan till Gud.
Alla Vi upplyfter våra hjärtan.
P Tacka Gud, vår Herre.
Alla Allena han är värd vårt tack och lov.

P Ja sannerligen, du ensam är värd vårt lov, allsmäktige Gud, himlaljusens Fader, hos vilken ingen förändring äger rum och ingen växling av ljus och mörker. Detta är den natt då mörker var över djupet och då Gud med sitt ord bjöd: Varde ljus! Detta är den natt då Herren i en eldstod förde Israels folk ut ur slaveriet och fångenskapen i Egypten. Detta är den natt då ingen längre fruktar mörkret, då natten lyser som dagen och mörkret är som ljuset — den natt då rättfärdighetens sol går upp med läkedom under sina vingar.

O saliga natt utvald av Gud att få skåda Kristi uppståndelse från de döda; som rymmer den tid och stund, då Kristus brutit dödens band och lämnat gravens mörker!

O saliga natt som bär bud om att Kristus har gjort dödens makt om intet och fört liv och oförgänglighet fram i ljuset!

Vi ber dig, Herre, att liksom detta ljus lyser genom nattens mörker, också Kristi ljus må driva otrons mörker ut ur våra liv.

Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

ORDETS GUDSTJÄNST

P Vi har tänt påskljuset till minne av Guds Sons seger över mörkrets makter. Vi skall nu med Bibelns ord meditera över Guds frälsningshistoria med sitt folk.

Textläsningar

L Hör Herrens ord.

Textläsning(ar) s 142ff.

L Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

P Låt oss bedja.

Kollektbön(er) s 142ff.

Alla Amen.

*** Lovsången (Gloria och Laudamus)**

Prästen sjunger (musik se högmässans påskserie) eller läser:

P Ära åt Gud i höjden
och frid på jorden
bland människor som han älskar.

Alla Vi prisar dig, vi tillber dig, vi tackar dig för dina verk.
Herre Gud, evige konung, vår himmelske Fader.
Herre, Guds Son, vår broder, Jesus Kristus.
Helige Ande, livets källa, vår hjälp och tröst. Amen.

Kollektbön

P Låt oss bedja.

Gud, du som upplyser denna natt med Kristi ljus.
Bevara oss i uppståndelsens glädje och ge oss evig salighet.
Genom Jesus Kristus, vår uppståndne Herre.

Alla Amen.

Epistel

Se Evangelieboken, påsknattsmässans epistel.

P Hör Herrens ord i påsknattens epistel.
Så skriver aposteln Paulus i Romarbrevet:

Textläsning.

L Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

Psalm*** Evangelium**

P Upplyft era hjärtan till Gud och hör påsknattens heliga evangelium.

Så skriver evangelisten Matteus:

Se Evangelieboken, påsknattsmässans epistel.

P Så lyder det heliga evangeliet.

Alla Lovad vare du, Kristus.

Predikan

Psalm

DOPERINRANS GUDSTJÄNST

Alla samlas till doperinran vid dopfunten. Under den inledande bönen hålls vatten i funten.

P Låt oss bedja.

P Gud, vår Fader, vi tackar dig för det vatten som ger världen liv. Ur vattnet steg din värld i tidens morgon. Du vattnar den jord som ger människorna liv och hälsa. Vid vattenkällorna skänker du den trötte ro och svalka.

Din Son, Jesus Kristus, steg ned i flodens vatten för att döpas, och genom honom ger du livets vatten åt var och en som ber dig.

Vi tackar dig för att du till dopets vatten har knutit detta löfte: Den som tror och blir döpt skall bli frälst.

Din helige Ande var med när allt blev till, och genom honom föder du oss på nytt i dopet. Vi ber dig: Förnya i dag vår tro och vår kärlek och låt oss få stå upp till ett nytt liv med dig.

Dig, heliga Treenighet, Fader, Son och Ande, tillhör äran i evigheternas evigheter.

Alla Amen.

Doperinran

P Kristus är uppstånden från de döda. Halleluja!

Kära kristna. I vår Frälsares död och uppståndelse har vi del genom vårt dop. Dopet är en död från det gamla livet och en uppståndelse till det nya livet i Kristus. Men detta liv måste vi dagligen på nytt ta emot. I syndabekännelsen får vi lägga av det gamla för att i tro på Kristus leva det nya livet inför Gud, i evighet, i rättfärdighet och i härlighet.

Låt oss nu inför Gud, som i dopet kallar oss att vara hans barn, bekänna vår synd och skuld.

Syndabekännelse

Alla Fader, du ensam vet hur ofta jag har försummat att leva i mitt dop. Förlåt mig för Jesu Kristi skull vad jag har syndat med tankar, ord och gärningar. Ge mig Andens kraft för vandringen genom livet.

Avlösning

- P Du som inför Gud har bekänt din synd och ber om förlåtelse för Jesu Kristi skull, på hans uppdrag säger jag dig:
Dina synder är dig förlåtna,
i Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.
- Alla Amen.

Alla tänder sina ljus vid påskljuset.
Prästen säger:

- P Ni har tagit emot dopets ljus som en påminnelse om honom som av nåd har kallat er till gemenskap i ljuset.
Låt oss nu bekänna den tro som vi är döpta till.

Trosbekännelsen

- Alla Vi tror på Gud Fader allsmäktig,
himmelens och jordens skapare.

Vi tror ock på Jesus Kristus,
hans enfödde Son, vår Herre,
vilken är avlad av den helige Ande,
född av jungfrun Maria,
pinad under Pontius Pilatus,
korsfäst, död och begravnen,
nederstigen till dödsriket,
på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda,
uppstigen till himmelen,
sittande på allsmäktig Gud Faders högra sida,
därifrån igenkommande till att döma levande och döda.

Vi tror ock på den helige Ande,
en helig, allmännelig kyrka,
de heligas samfund, syndernas förlåtelse,
de dödas uppståndelse och ett evigt liv.

- P Vill ni med Guds hjälp stå fasta i denna tro
och bevisa den i kärlek till Gud och er nästa?

Alla Ja.

- P Herren Gud allsmäktig som har fött er på nytt genom vatten och helig Ande och som har gett er syndernas förlåtelse,
han styrke och bevare er i sin nåd till evigt liv.

Alla Amen.

Firas nattvard följer här tillredelsen (offertorium) enligt högmässans ordning. Under psalmen hämtas altarklädsel och nattvardskärl, som bärs fram till altaret. Det kläds i påskskrud. Altarljusen tänds.

I annat fall fortsätts på följande sätt.

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

Alla	Fader vår som är i himmelen. Helgat varde ditt namn. Tillkomme ditt rike. Ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden. Vårt dagliga bröd giv oss i dag, och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro, och inled oss icke i frestelse utan fräls oss ifrån ondo. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.	Vår Fader, du som är i himlen. Låt ditt namn bli helgat. Låt ditt rike komma. Låt din vilja ske, på jorden så som i himlen. Ge oss i dag vårt bröd för dagen som kommer. Och förlåt oss våra skulder, liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss. Och utsätt oss inte för prövning utan rädda oss från det onda. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.
------	---	---

*** Tacka och lova Herren (Benedicamus)**

P Tacka och lova Herren.
Alla Herren vare tack och lov.
Halleluja, halleluja, halleluja.

*** Välsignelsen**

P Tag emot Herrens välsignelse.
P Herren välsigne er och bevarer er.
Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
Herren vände sitt ansikte till er och giv er frid.
I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.
Alla Amen, amen, amen.

*** Sändningsord**

P Ängeln sade till lärjungarna: Han skall före er gå till Galileen. Där
skall ni få se honom.
Kristus är uppstånden. Halleluja!
Alla Ja, han är uppstånden.
Halleluja, halleluja, halleluja.

*** Psalm**

Under psalmsång lämnar alla kyrkan med brinnande
dopljus i sina händer.

PÅSKOTTA

Deltagarna samlas utanför kyrkan eller i vapenhuset.

INLEDNING

Någon bultar på kyrkdörren.
En röst inifrån kyrkan frågar:

L Vem söker ni?
Alla Vi söker Jesus från Nasaret, den korsfäste.

Kyrkdörren öppnas inifrån av en person i vit liturgisk dräkt som säger:

L Ni söker Jesus från Nasaret, den korsfäste.
Han är uppstånden.

Vid kyrkdörren delas ljus och påskliljor ut. Under klockringning och sjungande sv ps 147 tågar alla in i kyrkan.

Blommorna placeras i vaser på altare och i kor. Har altaret inte förut klätts sker detta nu.

ORDETS GUDSTJÄNST

L Kristus är uppstånden. Halleluja!
Alla Ja, han är sannerligen uppstånden.
Halleluja, halleluja, halleluja!

Påskljuset tänds och därefter altarljusen.

Psalm

* Evangelium

P Upplyft era hjärtan till Gud
och hör Påskens evangelium.
Så skriver evangelisten Matteus:

Se Evangelieboken, påsknattsmässans evangelium.

P Så lyder det heliga evangeliet.
Alla Lovad vare du, Kristus.

Predikan

Psalm

DOPETS GUDSTJÄNST

Om möjligt firas dop. I annat fall sker doperinran.
Alla samlas vid dopfunten.

P Låt oss bedja.

P Gud, vår Fader, vi tackar dig för det vatten som ger världen liv. Ur vattnet steg din värld i tidens morgon. Du vattnar den jord som ger människorna liv och hälsa. Vid vattenkällorna skänker du den trötte ro och svalka.

Din Son, Jesus Kristus, steg ned i flodens vatten för att döpas, och genom honom ger du livets vatten åt var och en som ber dig.

Vi tackar dig för att du till dopets vatten har knutit detta löfte: Den som tror och blir döpt skall bli frälst.

Den helige Ande var med när allt blev till, och genom honom föder du oss på nytt i dopet. Vi ber dig: Förnya i dag vår tro och vår kärlek och låt oss få stå upp till ett nytt liv med dig. Dig, heliga Treenighet, Fader, Son och Ande, tillhör äran i evigheternas evigheter.

Alla Amen.

Doperinran

P Kära kristna. I dag firar vi Jesu seger över döden och hans uppståndelse till livet. Genom vårt dop hör vi samman med hans död och uppståndelse. Ty dopet är en död från det gamla livet och en uppståndelse till det nya livet i Kristus. Men detta liv måste vi dagligen på nytt ta emot. I syndabekännelsen får vi lägga av det gamla för att i tro på Kristus leva det nya livet inför Gud.

Inför Gud, som i dopet har kallat oss att vara hans barn, bekänner vi vår synd och skuld.

Syndabekännelse

Alla Fader, du ensam vet hur ofta jag har försummat att leva i mitt dop. Förlåt mig för Jesu Kristi skull vad jag har syndat med tankar, ord och gärningar. Ge mig Andens kraft för vandringen genom livet.

Avlösning

P Du som inför Gud har bekänt din synd och ber om förlåtelse för Jesu Kristi skull, på hans uppdrag säger jag dig:
Dina synder är dig förlåtna, i Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

Alla Amen.

Alla tänder sina ljus vid påskljuset.
Prästen säger:

P Ni har tagit emot dopets ljus som en påminnelse om honom, som av nåd har kallat er till gemenskap i ljuset.
Låt oss nu bekänna den tro som vi är döpta till.

Trosbekännelsen

Alla Vi tror på Gud Fader allsmäktig,
himmelens och jordens skapare.

Vi tror och på Jesus Kristus,
hans enfödde Son, vår Herre,
vilken är avlad av den helige Ande,
född av jungfrun Maria,
pinad under Pontius Pilatus,
korsfäst, död och begravnen,
nederstigen till dödsriket,
på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda,
uppstigen till himmelen,
sittande på allsmäktig Gud Faderns högra sida,
därifrån igenkommande till att döma levande och döda.

Vi tror ock på den helige Ande,
en helig, allmänlig kyrka,
de heligas samfund, syndernas förlåtelse,
de dödas uppståndelse och ett evigt liv.

P Vill ni med Guds hjälp stå fasta i denna tro
och bevisa den i kärlek till Gud och er nästa?

Alla Ja.

P Herren Gud allsmäktig, som har fött er på nytt genom vatten och
helig Ande och som har gett er syndernas förlåtelse,
han styrke och bevarer er i sin nåd till evigt liv.

Alla Amen.

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

Alla Fader vår
som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja, såsom i
himmelen så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd
giv oss i dag,
och förlåt oss våra skulder,
såsom ock vi förlåta
dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

Vår Fader,
du som är i himlen.
Låt ditt namn bli helgat.
Låt ditt rike komma.
Låt din vilja ske,
på jorden så som i himlen.
Ge oss i dag vårt bröd
för dagen som kommer.
Och förlåt oss våra skulder,
liksom vi har förlåtit dem
som står i skuld till oss.
Och utsätt oss inte för prövning
utan rädda oss från det onda.
Ty riket är ditt
och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

*** Tacka och lova Herren (Benedicamus)**

P Tacka och lova Herren.

Alla Herren vare tack och lov.
Halleluja, halleluja, halleluja.

*** Välsignelsen**

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevarer er.
Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
Herren vände sitt ansikte till er och give er frid.
I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

Alla Amen, amen, amen.

Psalm

PÅSKNATTENS LITURGI

BIBLISKA LÄSNINGAR, KOLLEKTBÖNER, PÅSKLJUSPREFATION

Bibliska läsningar

Till påsknattsmässan hör av ålder läsning av *påskprofetiorna* i Gamla testamentet. I den följande serien anges fem sådana läsningar. I gudstjänsten läses en eller flera av dem. Seriens femte läsning (s 147) läses alltid, antingen på det här angivna sättet eller enligt Evangeliebokens urval för påsknattsmässa.

Epistel- och evangelieläsningarna hämtas från Evangeliebokens urval för påsknattsmässan.

Kollektböner

Till varje *gammaltestamentlig läsning* hör en kollektbön, här tryckt efter respektive text. Kollektbönen beds omedelbart efter läsningens avslutande acklamation. Efter episteln beds en av kollektbönerna för påsknattsmässa i Evangelieboken.

Påskljusprefationen

Musiken till påskljusprefationen i påsknattsliturgi II återfinns på s 149.

BIBLISKA LÄSNINGAR OCH KOLLEKTBÖNER

Första läsningen, 1 Mos 1:1 – 31

I begynnelsen skapade Gud himmel och jord. Och jorden vara öde och tom, och mörker var över djupet, och Guds Ande svävade över vattnet. Och Gud sade: "Varde ljus"; och det blev ljus. Och Gud såg att ljuset var gott. Och Gud skilde ljuset från mörkret. Och Gud kallade ljuset dag, och mörkret kallade han natt. Och det blev afton, och det blev morgon, den första dagen.

Och Gud sade: "Varde mitt i vattnet ett fäste som skiljer vatten från vatten." Och Gud gjorde fästet och skilde vattnet under fästet från vattnet ovan fästet. Och det skedde så. Och Gud kallade fästet himmel. Och det blev afton, och det blev morgon, den andra dagen.

Och Gud sade: "Må det vatten som är under himmelen samla sig till en särskild plats, så att det torra blir synligt." Och det skedde så. Och Gud kallade det torra jord, och vattensamlingen kallade han hav. Och Gud såg att det var gott. Och Gud sade: "Må jorden frambringa grönska, fröbärande örter och fruktträd, som efter sina arter bär frukt, vari de har sitt frö, på jorden." Och det skedde så. Jorden frambringade grönska, fröbärande örter, efter deras arter, och träd som efter sina arter bar frukt, vari de hade sitt frö. Och Gud såg att det var gott. Och det blev afton, och det blev morgon, den tredje dagen.

Och Gud sade: "Varde på himmelens fäste ljus som skiljer dagen från natten, och må de vara till tecken och till att utmärka särskilda tider, dagar och år, och må de vara på himmelens fäste till ljus som lyser över jorden." Och det skedde så. Gud gjorde de två stora ljusen, det större ljuset till att råda över dagen och det mindre ljuset till att råda över natten, likaså stjärnorna. Och Gud satte dem på himmelens fäste till att lysa över jorden och till att råda över dagen och över natten och till att skilja ljuset från mörkret. Och Gud såg att det var gott. Och det blev afton, och det blev morgon, den fjärde dagen.

Och Gud sade: "Må vattnet frambringa ett vimmel av levande varelser. Må också fåglar flyga över jorden under himmelens fäste." Och Gud skapade de stora havsdjuren och hela det stim av levande varelser, som vattnet vimlar av, efter deras arter, likaså alla bevingade fåglar, efter deras arter. Och Gud såg att det var gott. Och Gud välsignade dem och sade: "Var fruktsamma och föröka er, och uppfyll vattnet i haven. Må också fåglarna föröka sig på jorden." Och det blev afton, och det blev morgon, den femte dagen.

Och Gud sade: "Må jorden frambringa levande varelser, efter deras arter, boskapsdjur och kräldjur och vilda djur, efter deras arter." Och det skedde så. Gud gjorde de vilda djuren, efter deras arter, och boskapsdjuren, efter deras arter, och alla kräldjur på marken, efter deras arter. Och Gud såg att det var gott.

Och Gud sade: "Låt oss göra människor till vår avbild, till att vara oss lika. Och må de råda över fiskarna i havet och över fåglarna under himmelen och över boskapsdjuren och över hela jorden och över alla kräldjur som rör sig på jorden."

Och Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne, till man och kvinna skapade han dem. Och Gud välsignade dem. Gud sade till dem: "Var fruktsamma och föröka er, och uppfyll jorden och lägg den under er. Och råd över fiskarna i havet och över fåglarna under himmelen och över alla djur som rör sig på jorden." Och Gud sade: "Se, jag ger er alla fröbärande örter på hela jorden och alla träd med fröbärande trädfukt. Detta skall ni ha till föda. Men åt alla djur på jorden och åt alla fåglar under himmelen och åt allt som krälar på jorden, vad som i sig har en levande själ, åt dessa ger jag alla gröna örter till föda." Och det skedde så. Och Gud såg på allt som han hade gjort, och se, det var mycket gott. Och det blev afton, och det blev morgon, den sjätte dagen.

O Gud som så underbart har skapat människan
och än underbarare har återlöst henne,
giv oss att i tron leva det nya livet
i syndernas förlåtelse
och förläna oss genom din nåd
det eviga livets ljus.
Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Andra läsningen, 1 Mos 7:11—8:12

I det år då Noa var 600 år gammal, i andra månaden, på sjuttonde dagen i månaden, den dagen bröt alla det stora djupets källor fram, och himmelens fönster öppnade sig, och ett regn kom över jorden i fyrtio dagar och fyrtio nätter. På denna samma dag gick Noa in i arken, likaså Sem, Ham och Jafet, Noas söner, vidare Noas hustru och hans söners tre hustrur med dem, därtill alla vilda djur, efter sina arter, och alla boskapsdjur, efter sina arter, och alla kräldjur som rör sig på jorden, efter sina arter, och alla flygande djur, efter sina arter, allt vad fåglar heter, av alla slag. De gick in till Noa i arken, två och två av allt kött som hade i sig någon livsande. Och de som gick in dit var hankön och honkön av allt slags kött, som Gud hade befallt honom. Och Herren stängde igen om honom.

Och floden kom över jorden i fyrtio dagar, och vattnet förökade sig och lyfte arken, så att den flöt högt uppe över jorden. Och vattnet steg och förökade sig mycket på jorden, och arken drev på vattnet. Och vattnet steg mer och mer över jorden, och alla höga berg överallt under himmelen täcktes helt. Femton alnar högt steg vattnet över bergen, så att

de täcktes helt. Då omkom allt kött som rörde sig på jorden, fåglar och boskapsdjur och vilda djur och alla smådjur som rörde sig på jorden, likaså alla människor. Allt som fanns på det torra omkom, allt som där hade en fläkt av livsande i sin näsa. Så utplånade han alla varelser på jorden, både människor och fyrfotad djur och kräldjur och himmelens fåglar; de utplånades från jorden, och endast Noa räddades, jämte det som var med honom i arken. Och vattnet fortsatte att stiga över jorden i 150 dagar.

Då tänkte Gud på Noa och på alla de vilda djur och alla de boskapsdjur som var med honom i arken. Och Gud lät en vind gå fram över jorden, så att vattnet sjönk undan. Och djupets källor och himmelens fönster tillslöts, och regnet från himmelen upphörde. Och vattnet vek bort från jorden mer och mer. Efter 150 dagar började vattnet avta. Och i sjunde månaden, på sjuttonde dagen i månaden, stannade arken på Ararats berg. Och vattnet avtog mer och mer intill tionde månaden. I tionde månaden, på första dagen i månaden, blev bergstopparna synliga.

Och efter fyrtio dagar öppnade Noa fönstret som han hade gjort på arken och lät en korp flyga ut. Denne flög fram och åter, tills vattnet hade torkat bort från jorden. Sedan lät han en duva flyga ut för att få se om vattnet hade sjunkit undan från marken. Men duvan fann ingen plats, där hon kunde vila sin fot, utan kom tillbaka till honom i arken, ty vatten täckte hela jorden. Då räckte han ut sin hand och tog henne in till sig i arken. Sedan väntade han ännu ytterligare sju dagar och lät så duvan än en gång flyga ut ur arken. Och duvan kom till honom mot aftonen, och se, då hade hon ett friskt olivlöv i sin näbb. Då förstod Noa att vattnet hade sjunkit undan från jorden. Men han väntade ännu ytterligare sju dagar och lät så duvan åter flyga ut. Då kom hon inte mer tillbaka till honom.

O Gud som i din stränga rättfärdighet dömer världens skuld
och i din nåd har utfört försoningens verk genom Jesus Kristus,
vänd av din vrede från våra synder.
Bevara dina döpta i frälsningens ark
och för dem till den nya jorden under din nya himmel.
Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Tredje läsningen, 1 Mos 22:1 — 14

En tid härefter hände sig att Gud satte Abraham på prov. Han sade till honom. "Abraham!" Han svarade: "Här är jag".

Då sade han: "Ta din son Isak, din ende son, som du har kär, och gå bort till Moria land och offra honom där som brännoffer, på ett berg som jag skall säga dig."

Tidigt följande morgon lastade Abraham sin åsna och tog med sig två av sina tjänare och sin son Isak. Och sedan han hade huggit sönder ved till brännoffer, bröt han upp och begav sig iväg till den plats som Gud hade sagt honom. När nu Abraham på tredje dagen lyfte upp sina ögon och fick se platsen på avstånd, sade han till sina tjänare: "Stanna här

med åsnan. Jag och gossen vill gå ditbort. När vi har tillbett, skall vi komma tillbaka till er."

Och Abraham tog veden till brännoffret och lade den på sin son Isak, men själv tog han elden och kniven, och de gick så båda tillsammans. Då talade Isak till sin fader Abraham och sade: "Min fader!"

Han svarade: "Vad vill du, min son?"

Han sade: "Se, här är elden och veden, men var är fåret till brännoffret?"

Abraham svarade: "Gud utser nog åt sig fåret till brännoffret, min son." Så gick de båda tillsammans.

När de nu hade kommit till den plats som Gud hade sagt Abraham, byggde han där ett altare och lade veden på det. Sedan band han sin son Isak och lade honom på altaret ovanpå veden. Och Abraham räckte ut sin hand och tog kniven för att slakta sin son. Då ropade Herrens ängel till honom från himmelen och sade: "Abraham! Abraham!"

Han svarade: "Här är jag."

Då sade han: "Låt inte din hand komma vid gossen, och gör ingenting med honom. Ty nu vet jag att du fruktar Gud, nu då du inte har undanhållit mig din ende son."

När då Abraham lyfte upp sina ögon, fick han bakom sig se en vädur, som hade fastnat med sina horn i ett snår. Abraham gick dit och tog väduren och offrade den till brännoffer i sin sons ställe. Och Abraham gav den platsen namnet *Herren utser*. Nu för tiden heter den *Berget där Herren låter se sig*.

O Gud, som lät din kärlek gå offrets väg och
utgav din enfödde Son till vår frälsning,
hjälp oss att i tro ta emot din kärleks offer,
så att det som du gjort för oss
icke måtte vara förgäves utfört.
Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Fjärde läsningen, 2 Mos 12:21 — 27

Och Mose kallade till sig alla de äldste i Israel och sade till dem: "Bege er hem, och ta er ett lamm för varje hushåll och slakta påskalammet. Och ta en knippa isop och doppa den i blodet som är i skålen, och bestryk det övre dörrträet och båda dörrposterna med blodet som är i skålen. Och ingen av er må gå ut genom sin husdörr före morgonen. Ty Herren skall gå fram för att hemsöka Egypten. Men när han ser blodet på det övre dörrträet och på de två dörrposterna, skall Herren gå förbi dörren och inte tillåta Fördärvaren att komma in i era hus och hemsöka er. Detta skall ni hålla. Det skall vara en stadga för dig och dina barn till evig tid. Och när ni kommer in i det land som Herren skall ge åt er, som han har lovat, skall ni hålla denna gudstjänst. När då era barn frågar er: 'Vad betyder denna er gudstjänst?' skall ni svara: 'Det är ett påskoffer åt Herren, därför att han gick förbi Israels barns hus i Egypten, när han hemsökte Egypten, men skonade våra hus.'"

Då böjde folket sig ned och tillbad.

O Gud, du är underbar i alla dina verk.
Din skapelses under — vem kan fatta det?
Genom Jesus Kristus har du fött din skapelse på nytt.
Vem kan fatta din frälsnings under?
Vem kan rätt tillbedja din nåd?
Genom Jesus Kristus, vår Herre.

Femte läsningen, 2 Mos 14:15—31

Och Herren sade till Mose: "Varför ropar du till mig? Säg till Israels barn att de drar vidare. Men lyft du upp din stav och räck ut din hand över havet och klyv det itu, så att Israels barn kan gå mitt igenom havet på torr mark. Och se, jag skall förstocka egyptiernas hjärtan, så att de följer efter dem. Och jag skall förhårliga mig på Faraos och hela hans här, på hans vagnar och ryttare. Och egyptierna skall erfara att jag är Herren, när jag förhårligar mig på Faraos, på hans vagnar och ryttare."

Och Guds ängel, som hade gått framför Israels här, flyttade sig nu och gick bakom dem. Molnstoden, som hade gått framför dem, flyttade sig och tog plats bakom dem. Den kom så mellan egyptiernas här och Israels här.

Och molnet var där med mörker, men dessutom lyste det upp natten. Så kunde den ena hären inte komma inpå den andra under hela natten.

Och Mose räckte ut sin hand över havet. Då drev Herren undan havet genom en stark östanvind som blåste hela natten, och han gjorde så havet till torrt land. Och vattnet klövs itu. Och Israels barn gick mitt igenom havet på torr mark, under det att vattnet stod som en mur till höger och till vänster om dem. Och egyptierna, alla Faraos hästar, vagnar och ryttare, förföljde dem och kom efter dem ut till mitten av havet. Men när morgonväkten var inne, blickade Herren på egyptiernas här ur eldstoden och molnskyn och sände förvirring i egyptiernas här. Och han lät hjulen falla ifrån deras vagnar, så att det blev svårt för dem att komma framåt. Då sade egyptierna: "Låt oss fly för Israel, ty Herren strider för dem mot egyptierna."

Men Herren sade till Mose: "Räck ut din hand över havet, så att vattnet vänder tillbaka och kommer över egyptierna, över deras vagnar och ryttare." Då räckte Mose ut sin hand över havet, och mot morgonen vände havet tillbaka till sin vanliga plats, och egyptierna som flydde möttes av det. Och Herren skingrade egyptierna mitt i havet. Och vattnet som vände tillbaka övertäckte vagnarna och ryttarna, hela Faraos här, som hade kommit efter dem ut i havet. Inte en enda av dem kom undan. Men Israels barn gick på torr mark mitt igenom havet, och vattnet stod som en mur till höger och till vänster om dem.

Så räddade Herren den dagen Israel från egyptiernas hand, och Israel såg egyptierna ligga döda på havsstranden. Och när Israel såg hur Herren hade bevisat sin stora makt på egyptierna, fruktade folket Herren. Och de trodde på Herren och på hans tjänare Mose.

O Gud som förde ditt folk Israel ut ur Egypten
och lät det frälsas ur Faraos hand och Röda havets
vatten,
fräls ditt folk genom dopets bad från syndens trälldom
och led det på dina vägar genom öknar och faror
fram till det himmelska Kanaan.
Genom Jesus Kristus, vår Herre.

PÅSKLJUSPREFATIONEN

P Upp - lyft e-ra hjärtan till Gud. F Vi upp - lyf- ter vå -ra hjär-tan.

P Tac - ka Gud, vår Her -re. F Alle - na han är värd vårt tack och lov.

Tonus ferialis

P Ja sannerligen, du ensam är värd vårt lov, alls - mäktige Gud,

himmeljusens Fa- der, hos vilken ingen förändring äger rum och ingen

växling av ljus och mör-ker. Det -ta är den natt då mörker var ö-ver

djupet och då Gud med sitt Ord bjöd: Var -de ljus!

Det-ta är den natt då Herren i en eldstod förde Is- ra - els folk

ut ur slaveriet och fången - skapen i E - gyp-ten. Det-ta är den natt

då ingen längre fruk-tar mörkret, då natten lyser som da-gen och mörkret

är som lju-set - den natt då rättfärdighetens sol går upp med lä-kedom

un-der si- na vingar. O saliga natt, utvald av Gud att få skåda

Kristi uppståndelse från de dö-da; som rymmer den tid och stund då

Kristus brutit dödens band och läm-nat gra-vens mör-ker!

O saliga natt som bär bud om att Kristus har gjort dödens makt om in-tet

och fört liv och oförgång - lighet fram i lju-set! Vi ber dig, Herre,

att liksom detta ljus lyser genom nat-tens mörker, ock -så Kristi ljus

må driva otrons mörker ut ur våra liv. Genom Jesus Kristus, vår Herre. F A-men

eller

tonus solemnis

P Ja sannerligen, du en-sam är värd vårt lov, alls-mäktige Gud,

himla - lju - sens Fa - der, hos vilken ingen förändring äger rum och ingen

väx-ling av ljus och mör-ker. Det - ta är den natt då mörker var

The first system of music consists of a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves. The vocal line begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody starts with a quarter note G4, followed by eighth notes A4, Bb4, C5, D5, E5, and F5, ending with a quarter rest. The piano accompaniment features a bass line with a half note G3 and a treble line with a half note Bb4. The system concludes with a double bar line.

ö-ver dju-pet och då Gud med sitt Ord bjöd: Var - de ljus!

The second system of music continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a quarter rest, followed by eighth notes G4, A4, Bb4, C5, D5, and E5, ending with a quarter rest. The piano accompaniment features a bass line with a half note G3 and a treble line with a half note Bb4. The system concludes with a double bar line.

Det-ta är den natt då Herren i en eldstod förde Is- ra - els folk

The third system of music continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a quarter rest, followed by eighth notes G4, A4, Bb4, C5, D5, and E5, ending with a quarter rest. The piano accompaniment features a bass line with a half note G3 and a treble line with a half note Bb4. The system concludes with a double bar line.

ut ur slaveriet och fång -en-ska-pen i E -gyp -ten. Det-ta är den natt

The fourth system of music continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a quarter rest, followed by eighth notes G4, A4, Bb4, C5, D5, and E5, ending with a quarter rest. The piano accompaniment features a bass line with a half note G3 and a treble line with a half note Bb4. The system concludes with a double bar line.

då ingen längre fruk-tar mörk-ret, då natten lyser som da-gen och mörkret

är som lju-set - den natt då rättfärdighetens sol går upp med läkedom

un-der si-na ving-ar. O saliga natt, utvald av Gud att få skåda

Kristi uppståndelse från de dö-da; som rymmer den tid och stund då

Kristus bru - tit dö - dens band och läm-nat gra - vens mör - ker!

O saliga natt, som bär bud om att Kristus har gjort dödens makt om in - tet

och fört liv och oförgänglig - het fram i lju-set! Vi ber dig, Herre,

att liksom detta ljus lyser genom nat - tens mör- ker, ock-så Kristi ljus

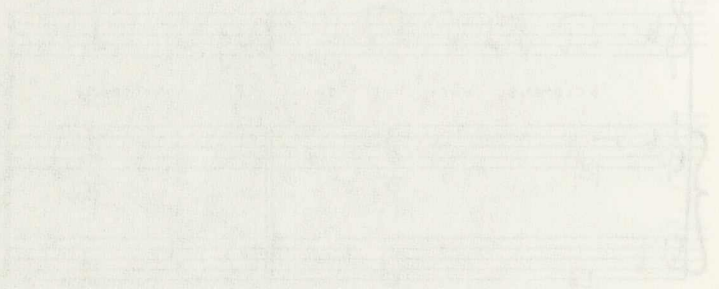
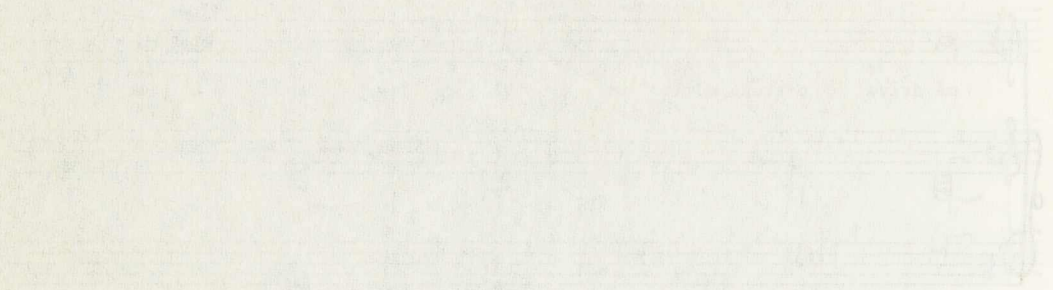
må driva o-trons mörker ut ur vå - ra liv. Genom Je - sus

The first system of the musical score consists of a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves. The vocal line begins with a whole rest, followed by a series of eighth notes: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5. The piano accompaniment features a steady bass line of eighth notes (G2, F2, E2, D2, C2, B1) and a treble line with chords and single notes.

Kris-tus, vår Her - re. F A - men.

The second system of the musical score consists of a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves. The vocal line begins with a whole rest, followed by a series of eighth notes: G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5. The piano accompaniment features a steady bass line of eighth notes (G2, F2, E2, D2, C2, B1) and a treble line with chords and single notes.

SÄRSKILDA BÖNEGUDSTJÄNSTER

ANVISNINGAR FÖR BÖNEGUDSTJÄNSTER VID SÄRSKILDA TILLFÄLLEN**Botgudstjänst**

Lämplig psalm är sv ps 678.

Möjlighet till individuell syndabekännelse och avlösning kan erbjudas i denna gudstjänst. Vid skrifttalets slut uppmanas de som så önskar att gå fram och under syndabekännelsen knäböja vid altarringen i koret. Avlösningen kan under handpåläggning meddelas var och en individuellt.

Förböns gudstjänst

Prästens medhjälpare i denna gudstjänst är i första hand diakon eller diakonalt verksam församlingsmedlem.

Deltagarna ges tillfälle att på lappar anteckna förbönsämnen. Dessa lappar uppsamlas före gudstjänsten vid kyrkdörren och placeras i korgar, som under psalmen före förbön bärs fram och placeras på altaret. Har någon i förväg begärt att på apostoliskt vis bli smord med olja sker detta då prästen under bön om välsignelse utför handpåläggningen och med tummen tecknar korsets tecken på den knäböjandes panna. Olivolja används, förvarad indränkt i bomull i särskilt kärl, vilket under gudstjänsten är placerat på altaret. Prästen utför smörjelsen.

Lämpliga psalmer är sv ps 664, 670, 675 och sv ps V.

Sjukbesök i hem eller på sjukhus

Textläsning enligt ordning för förböns gudstjänst s 170f, någon av veckans texter i Evangelieboken eller annan lämplig text. Gudstjänstmoment i övrigt enligt förböns gudstjänsten.

BOTGUDSTJÄNST

Psalm

Ingångsord

Kan sjungas (musik s 174) eller läsas.

P O Gud, kom till min räddning.

Alla Herre, skynda till min frälsning. Amen.

Lov vare dig Kristus, ärans konung.

Psaltarpsalm

Textläsning

Skriptetal

Syndabekännelse

Alla Jag bekänner inför dig, helige Gud,
att jag ofta och på många sätt
har syndat med tankar, ord och gärningar.
Tänk på mig i barmhärtighet
och förlåt mig för Jesu Kristi skull
vad jag har brutit.

P Herre, hör nu varje hjärtas tysta bekännelse.

...

Jesu, Guds Sons, blod renar oss från all synd.

Alla Detta litar jag på
och ber om förlåtelse för all min synd
för Jesu Kristi skull.

Avlösning

P Du som ber om dina synders förlåtelse,
på Jesu Kristi uppdrag säger jag dig:
Dina synder är dig förlåtna,
i Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

Alla Amen.

Bön

P Låt oss bedja.

Allsmäktige, barmhärtige Gud,
underbart har du skapat människan,
och ännu underbarare har du fött henne på nytt.

Du lämnar inte syndarna åt sitt öde
 utan omger dem med en faders kärlek.
 Därför sände du din Son i världen
 för att han genom sitt lidande och sin död
 skulle göra synd och död om intet
 och genom sin uppståndelse ge oss nytt liv och ny glädje.
 Du har utgjutit din helige Ande i våra hjärtan
 för att vi skall vara dina barn och arvingar.
 Genom ditt ord och din nattvard förnyar du oss ständigt
 så att vi kan leva fria från syndens börda.
 Tack för din gränslösa godhet.
 Med hela din kyrka vill vi prisas dig
 och i liv och gärning förkunna din härlighet.
 Genom din Son, Jesus Kristus, i den helige Ande,
 nu, alltid och för evigt.

Alla Amen.

eller

P Låt oss bedja.

Tack, Herre Jesus Kristus, för att jag i ditt namn har fått
 ta emot förlåtelse och befrielse.
 Föröka min tro och stärk min tillförsikt.
 Du är det himmelska brödet, hur kan då min själ hungra?
 Du är livets källa, hur kan jag då törsta?
 Då du är med mig, vem kan då vara emot mig?
 Jag är viss om att intet skall skilja mig
 från Guds kärlek som är i dig.

Alla Amen.

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

Alla	Fader vår	Vår Fader,
	som är i himmelen.	du som är i himlen.
	Helgat varde ditt namn.	Låt ditt namn bli helgat.
	Tillkomme ditt rike.	Låt ditt rike komma.
	Ske din vilja, såsom i	Låt din vilja ske,
	himmelen så ock på jorden.	på jorden så som i himlen.
	Vårt dagliga bröd	Ge oss i dag vårt bröd
	giv oss i dag,	för dagen som kommer.
	och förlåt oss våra skulder,	Och förlåt oss våra skulder,
	såsom ock vi förlåta	liksom vi har förlåtit dem
	dem oss skyldiga äro,	som står i skuld till oss.
	och inled oss icke i frestelse	Och utsätt oss inte för prövning
	utan fräls oss ifrån ondo.	utan rädda oss från det onda.
	Ty riket är ditt	Ty riket är ditt
	och makten och härligheten	och makten och härligheten
	i evighet.	i evighet.
	Amen.	Amen.

*** Lovpsalm***** Välsignelsen**

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevara er för allt ont
och före er till det eviga + livet.

Alla Amen.

*** Sändningsord**

P Låt oss gå i frid och tjäna Herren med glädje.

Alla Amen.

FÖRBÖNSGUDSTJÄNST

Psalm

Ingångsord

Kan sjungas (musik s 176) eller läsas.

- P Herre, låt oss se din nåd.
 Alla Och giv oss din frälsning.
 P Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande.
 Alla Såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara;
 från evighet till evighet. Amen.
 Halleluja. (Under fastan: Lov vare dig Kristus, ärans konung.)

Psaltarpsalm

Bön

Präst, diakon eller annan medhjälpare ber:

- (P) Herre, du har lovat att vara mitt ibland oss
 när vi samlas i ditt namn.
 Kom till oss med din helande närvaro.
 Sänd din Ande i våra hjärtan och bered oss att
 ta emot din välsignelse.

Textläsning

En eller flera av följande texter läses.

Mellan texterna kan psaltarpsalm eller annan psalm sjungas.

- P Hör Herrens ord. Så säger profeten Jeremia:

Läsning av Jer 29:11–13, se Evangelieboken, bön-söndagen, gammaltestamentlig text, 1 årg.

- (P) Så lyder Herrens ord.
 Alla Gud, vi tackar dig.

- P Hör Herrens ord genom aposteln Paulus:

Läsning av Fil 4:6–7, se Evangelieboken, 4 sönda-gen i advent, 2 årg epistel.

(P) Så lyder Herrens ord.

Alla Gud, vi tackar dig.

P Upplyft era hjärtan till Gud och hör det heliga evangeliet. Så skriver evangelisten Lukas (Luk 5:17–26):

P En dag höll Jesus på att undervisa, och där satt fariseer och laglärare, som hade kommit från varenda by i Galileen och Judeen och från Jerusalem. Och han hade Herrens kraft så att han kunde bota.

Då kom det några bärande på en bår med en man som var förlamad, och de försökte komma in med honom och sätta ner honom framför Jesus. Då de inte kunde ta sig in med honom i trängseln, gick de upp på taket, tog bort teglet och firade ner honom på hans bår mitt framför Jesus. När han såg deras tro, sade han: "Min vän, du har fått förlåtelse för dina synder."

Då tänkte de skriftlärdade och fariseerna: "Vad är det för en hädare! Vem kan förlåta synder utom Gud?"

Men Jesus förstod vad de hade för tankar och sade till dem: "Vad är det ni tänker i era hjärtan? Vilket är lättast, att säga: Du har fått förlåtelse för dina synder eller att säga: Stig upp och gå! Men för att ni skall veta att Människosonen har makt här på jorden att förlåta synder, säger jag dig" — och nu talade han till den lame — "stig upp, ta din bår och gå hem."

Genast reste han sig, mitt för ögonen på dem, tog båren han legat på och gick hem, allt medan han prisade Gud.

Alla slogs av häpnad och prisade Gud, och de fylldes av fruktan och sade: "Det är otroligt, det vi har sett i dag."

P Så lyder det heliga evangeliet.

Alla Lovad vare du, Kristus.

Predikan

Syndabekännelse

Alla Jag bekänner inför dig, helige Gud,
att jag ofta och på många sätt
har syndat med tankar, ord och gärningar.
Tänk på mig i barmhärtighet
och förlåt mig för Jesu Kristi skull
vad jag har brutit.

P Herre, hör nu varje hjärtas tysta bekännelse.

...

Jesu, Guds Sons, blod renar oss från all synd.

Alla Detta litar jag på
och ber om förlåtelse för all min synd
för Jesu Kristi skull.

Avlösning

P Du som ber om dina synders förlåtelse,
 på Jesu Kristi uppdrag säger jag dig:
 Dina synder är dig förlåtna,
 i Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.
 Alla Amen.

Tackbön

P Käre Fader i himmelen,
 vi tackar dig för syndernas förlåtelse
 genom Jesus Kristus, vår Herre.
 Alla Amen.

Psalm

*Kollekt upptas. Den bärs fram tillsammans med för-
 bönsklappar som kan ha insamlats i korgar vid ingån-
 gen.*

Förbön

P Låt oss bedja.

(P) Gud, du som är en Fader för oss alla,
 vi ber till dig för alla dina barn,
 också för oss som kommit inför ditt ansikte
 med vårt tvivel, vår oro och svaghet.
 Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

(P) Vi ber att du hjälper dem som är i svårigheter,
 stöder dem som sviktat,
 ger tröst i sorg
 och närmar ovänner till varandra.
 Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

(P) Vi ber för dem som är annorlunda och oförstådda,
 för de förtvivalade, övergivna och rädda.
 Vi ber om en vän åt den ensamme,
 om lindring åt den plågade,
 om gåvan att vara älskad och att älska.
 Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig.

(P) Tack, Herre, för kunskapen om dig genom Jesus Kristus,
 för hjälpen du genom din Ande ger till kropp och själ,
 för löftet att vara med oss på vägen mot evigheten och
 det sanna livet.
 Herre, hör vår bön.

Alla Och låt vårt rop komma inför dig. Amen.

Bön om välsignelse

De som begärt personlig förbön med handpåläggning går fram till altarringen och knäböjer.

Före bönen kan en *psalm* sjungas.

P Herre, Jesus Kristus, du bar våra sjukheter och lade på dig våra smärtor. Under ditt jordeliv sträckte du ut dina händer för att bota de sjuka.

Lägg nu själv din hand på dessa dina barn och hela dem efter din vilja.

Under handpåläggning av präst och medhjälpare fortsätter prästen:

P Vår uppståndne Herre Jesus Kristus uppfyll dig med sin Ande till själens och kroppens hälsa. Han give dig sin frid + och bevara dig till evigt liv.

De som begärt förbönen svarar:

Amen.

Gudstjänsten kan fortsätta fr o m tillredelsen (offertorium) i ordning för högmässa eller veckomässa. I annat fall fortsätts på följande sätt:

Fader vår

P Låt oss tillsammans be Herrens bön.

Alla	Fader vår	Vår Fader,
	som är i himmelen.	du som är i himlen.
	Helgat varde ditt namn.	Låt ditt namn bli helgat.
	Tillkomme ditt rike.	Låt ditt rike komma.
	Ske din vilja, såsom i	Låt din vilja ske,
	himmelen så ock på jorden.	på jorden så som i himlen.
	Vårt dagliga bröd	Ge oss i dag vårt bröd
	giv oss i dag,	för dagen som kommer.
	och förlåt oss våra skulder,	Och förlåt oss våra skulder,
	såsom ock vi förlåta	liksom vi har förlåtit dem
	dem oss skyldiga äro,	som står i skuld till oss.
	och inled oss icke i frestelse	Och utsätt oss inte för prövning
	utan fräls oss ifrån ondo.	utan rädda oss från det onda.
	Ty riket är ditt	Ty riket är ditt
	och makten och härligheten	och makten och härligheten
	i evighet.	i evighet.
	Amen.	Amen.

*** Tacka och lova Herren (Benedicamus)**

P Tacka och lova Herren.

Alla Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

*** Välsignelsen**

P Tag emot Herrens välsignelse.

P Herren välsigne er och bevara er.
Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.
Herren vände sitt ansikte till er och give er frid.
I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.
Alla Amen, amen, amen.

Psalm**Musik****Sändningsord**

P Låt oss gå i frid och tjäna Herren med glädje.

SJUKBESÖK I HEM ELLER PÅ SJUKHUS

Ingångsord

P I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

Låt oss bedja.

Herre, du har lovat att vara mitt ibland oss
när vi samlas i ditt namn.

Kom till oss med din helande närvaro.

Sänd din Ande i våra hjärtan,
och bered oss att ta emot din välsignelse.

Alla Amen.

Textläsning

Kort utläggning

Syndabekännelse

Avlösning

Tackbön

Förbön

Bön om välsignelse, handpåläggning

Tackbön

Fader vår

Välsignelsen

ANVISNING FÖR KYRKMÄSSA

Kyrkmässa firas enligt ordningen för huvudgudstjänst på kyrkans invigningsdag, särskilda bemarkelsedag eller annan församlingens högtidsdag.

Textläsning enligt Evangelieboken för kyrkmässa.

Här meddelad litania/allmän förbön kan brukas.

ANVISNING FÖR RÄTTEGÅNGSGUDSTJÄNST

Rättegångsgudstjänst firas enligt ordningen för någon av veckans bönegudstjänster.

Lämpliga psalmer är sv ps 657 och 675.

I stället för eller före i brukad ordning angiven bön används här bön för rättegångsgudstjänst.

KYRKMÄSSA

Allmän förbön

Prästen eller en medhjälpare ber:

P Låt oss bedja.

Herre vår Gud, vi ber för din kyrka,
för alla som hos dig söker förlåtelse,
frid och mod att leva.

Alla Hör vår bön i Jesu namn.

(P) För dem som blivit kallade att förkunna ditt ord,
förvalta sakramenten och gå dina ärenden ber vi:
Giv dem kraft av den helige Ande,
så att de i lära och liv blir
ett salt och ett ljus i världen.

Alla Hör vår bön i Jesu namn.

(P) För dem som sjunger och spelar till din ära och vår andakt ber vi:
Låt dem göra det med uppriktiga hjärtan,
tackande dig som givit dem gåvan.

Alla Hör vår bön i Jesu namn.

(P) För dem som tar hand om barnen och de unga
och lär dem känna ditt evangelium ber vi:
Giv dem kärlek och tålmod.

Alla Hör vår bön i Jesu namn.

(P) För dem som verkar bland gamla, sjuka och nödställda människor
ber vi:
Giv dem en vaksam blick för lidandet
och förmåga att lindra det.

Alla Hör vår bön i Jesu namn.

(P) För dem som vårdar din helgedom, öppnar dörrar
och tänder ljus ber vi:
Giv dem glädje i deras viktiga värv.

Alla Hör vår bön i Jesu namn.

(P) För din kyrka i vårt land och i hela världen ber vi:
Gör henne djup och klar i förkunnelsen,
ödmjuk och djärv,
stridbar och fridsstiftande.

Gör henne verksam i kärlek
och öppen för människors nöd och längtan.

Alla Hör vår bön i Jesu namn.

(P) För oss alla ber vi:

Låt oss som grenar i det sanna vinträdet,
fast förenade med din Son, Jesus Kristus,
bära riklig frukt, vår nästa till glädje.

Behåll oss i din kärlek.

Alla Hör vår bön i Jesu namn.

P Gud, vår Fader, du har lovat att höra den som
ber i Jesu namn.

Låt vår bön i tro

bli besvarad efter din vilja.

Alla Amen.

RÄTTEGÅNGSGUDSTJÄNST

Bön

P Låt oss bedja.

Prästen eller en medhjälpare ber:

(P) Herre vår Gud,
vi tackar dig för att du har uppenbarat din vilja för oss och skrivit
din lag i våra hjärtan.
Led våra lagstiftare så att de sätter goda lagar i våra händer.
Ge klokhet och medmänsklighet åt dem som har att döma andra.
Hjälp dem att plikttroget och sakligt skipa lag och rätt.
Ge mod och ärlighet åt var och en som skall vittna i egen eller
andras sak.
Lär oss att hålla fred med våra medmänniskor,
men också att ta strid för det rätta när det är nödvändigt.
Förankra rätten i vårt folk så att den blir en ledstjärna för alla.
Herre, du ställer oss inför den stora räkenskapsdagen.
Till dig ropar vi om hjälp och förbarmande.
Hör oss, milde Herre Gud.

Alla Amen.

MUSIK TILL BÖNEGUDSTJÄNSTER

P = präst
(P) = präst, försångare, kör
F = församling

Ingångsord

Helgmålsbön
Aftonsång
Aftonbön
Kyndelsmässodagen
Minnesgudstjänst
Botgudstjänst

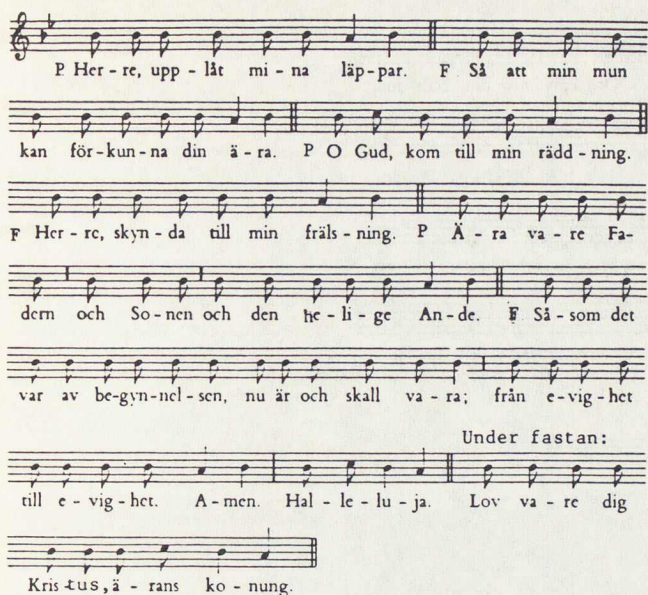
P O Gud, kom till min rädd - ning. F Her-re, skyn-da
min till fräls - ning. p Ä-ra va-re Fa-derm och So-nen
och den he-li-ge An - de. F Så-som det var av be-gyn-
nel-sen, nu är och skall va-ra; från e-vig-het till e-
vig-het. A - men. Hal-le-lu-ja.

Under fastan:

Lov va-re dig Kris-tus, ä-rans ko-nung.

Ottesång

Askondagsliturgi II

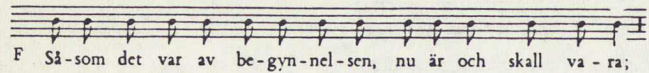
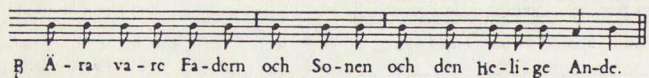
P Her-re, upp-låt mi-na läp-par. F Så att min mun
kan för-kun-na din ä-ra. P O Gud, kom till min rädd-ning.
F Her-re, skyn-da till min fräls-ning. P Ä-ra va-re Fa-
derm och So-nen och den he-li-ge An-de. F Så-som det
var av be-gyn-nel-sen, nu är och skall va-ra; från e-vig-het
till e-vig-het. A-men. Hal-le-lu-ja. Lov va-re dig
Under fastan:
Kris-tus, ä-rans ko-nung.

Morgonbön

P Upphöjd vare du, Gud, över himmelen. F Över hela jorden
sträcke sig din ä-ra. P O Gud, kom till min räddning.
F Herre, skynda till min frälsning. P Ära vare Fadern och
Sonen och den helige An-de. F Såsom det var av begynnel-
sen, nu är och skall va-ra; från evighet till evighet.
Under fastan:
A-men. Hal-le-lu-ja. Lov vare dig, Kristus, ärans konung.

Bön under dagen Förböns gudstjänst

Under fastan:

Julotta I

Växelsång

Aftonbön
Minnesgudstjänst

P I di-na hän-der, Her-re Gud, be-fal-ler jag nu
min an-de. F I di-na hän-der, Her-re Gud, be-fal-ler
jag nu min an-de. p. Du för-los-sar mig, Her-re, du
tro-fas-te Gud. p I di-na hän-der, Her-re Gud, be-
fal-ler jag nu min an-de. p Å-ra va-re Fa-der'n och
So-nen och den he-li-ge An-de. p I di-na hän-der,
Her-re Gud, be-fal-ler jag nu min an-de.

Versikel

Aftonbön

V. Be-va-ra mig så-som en ö-gon-sten.
R. Be-skär-ma mig un-der di-na ving-ars skug-ga.

Bön

Ottesång

Aftonsång

p He-li-ge Her-re Gud, he-li-ge star-ke Gud, he-li-ge barmhär-ti-ge

Fräl-sa-re du e-vi-ge Gud F för-bar-ma dig b-ver oss.

Försång- Om Andens kraft åt din kyrka, om enhet och för-ny-el-se, om evangeliets
are

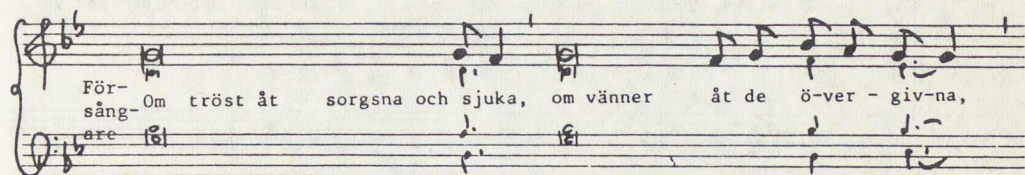
frångång bland alla folk ro-par vi till dig, o Her-re. F Hör oss, du vår

Her-re Gud. Försång- Om rättvisa och fred i världen, om ansvar för ska-
are

pelsens gå-vor, om utvägar ur de fatti-ga fol-kens nöd ro-par vi till

dig, o Her - re. Hör oss, du vår Her-re Gud.

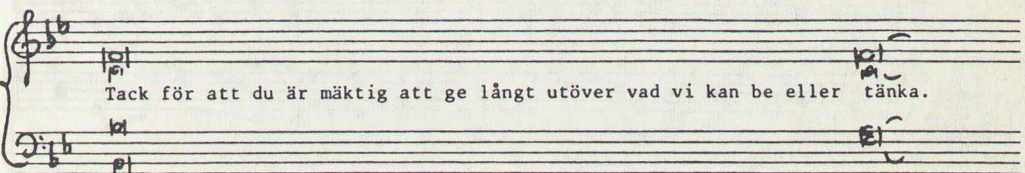
För-sång- Om tröst åt sorgsna och sjuka, om vänner åt de ö-ver - giv-na,

om aktning för människans vär-de och värdig-het ropar vi till dig, o Her -re.

F Hör oss, du vår Her-re Gud. P Herre, du hör innan vi ropar.

Tack för att du är mäktig att ge långt utöver vad vi kan be eller tänka.

I Jesu namn. Amen. Du, vår Gud, är vär - dig att ta emot här - lig - he - ten och

ä - ran och mak - ten från evig - het till e - vig - het. F A - men.

Litania

Fastegudstjänst

(P) F (P) 1997

E - vi - ge, alls-mäk-ti - ge Gud. För-bar-ma dig ö - ver oss. Her-re, hör vår bön.

F (P)

Her-re, hör vår bön. Her-re Gud Pa-der i him-me-len. Her-re Guds Son, värl-dens

F

Fräl-sa-re. Her-re Gud, du he-li - ge An - de. För-bar-ma dig ö - ver oss.

* Tillägg till nästa sida

för onskans makter i him-la-rym-der-na,

P *F* *P*

Var oss nå - dig. Hjälp oss, mil - de Her - re Gud. För al - la syn - der, för lögn vidske -
och

pelse, för allt ont, för djä - vu - lens grymhet och list, för pest och hungers - nöd,

* in från föreg. sida

för krig och världsbrand, för upp - rör och ring, för eld och våda, för ond brändöd, för den
splitt -

F *P*

e - vi - ga dö - den, Be - va - ra oss, mil - de Her - re Gud. Genom din heliga fö - del -

se, ge - nom ditt kors och din död, genom din heliga uppståndelse och himmels - färd,

i frestelse och fall, i väg-gång och lyc-ka, i dö densstund, på yt-ter-sta do-men,

Hjälpsa, mil-de Her-re Gud. Vi ar-ma syn-da-re be - - - der dig att du leder

och bevarar din he-li-ga krist-na kyr-ka, att du sänder trogna

arbetare i din skörd, att du med Or-det gi-ver din An - de och kraft,

att du gör ditt namn känt i he-la värl-den, att du e-nar al-la

trog-na, sä att det ^{blir} en hjord och en her-de. Hör oss, mil-de Her-re Gud.

Att du förunnar alla folk fred och en-dräkt, att du skyddar och bevarar vårt

fosterland, att du välsignar vä-ra hem och för de unga

på di-na vä-gar. Hör oss, mil-de Her-re Gud. Att du tröstar alla be-

drö-va-de och svär-mo-di-ga, att du und- alla dem som är i sätter

nöd och fa - ra, att du vederkvicker al - la sju - ka, att du
och hjälper

väl-sig-nar allt gott verk, att du för-barmar dig ö - ver al - la

män-ni-skor, att du nådigt hör vår bön. Hör oss, mil-de Her-re Gud.

Avslutande bön nästa sida:

BÖN (sjungs eller läses; i senare fallet besvaras bönen med läst Amen)

(P) Herre, allsmåttige Gud, du som hör de botfärdigas suc- kar och tröstar be-

drö-va-de hjär-tan, hör den bön som vi i vår nöd bär fram, och hjälp oss,

så att allt det onda som djävulen, världen och vi själva tillfogar oss,

genom din Andes kraft blir tillin-tet-gjort. Så vill vi, frälsta från allt

alltid/
ont, i din församling/tac-ka och lo - va dig. Genom Jesus Kristus, vår Her-re.

A - men.

F A - men.

3 Motiveringar

3.1 Allmänna principer

3.1.1 Förutsättningar

3.1.1.1 Uppdraget

Uppdraget till 1968 års kyrkohandbokskommitté är att biträda vid revisionen av Den svenska kyrkohandboken jämte musik m m. Efter i SOU 1974:66, 97, 98 och 1981:65 framlagda förslag återstår för oss att föreslå ordningar för följande i Den svenska kyrkohandboken 1942 (HB 42) första delen, första kapitlet, *Ordning för den allmänna gudstjänsten*:

- Ottesång,
- aftonsång,
- allmänt skriftermål,
- morgon- och aftonbön,
- veckopredikan,
- passionsgudstjänst och
- rättegångsgudstjänst.

I vårt här presenterade förslag finns ordningar för samtliga dessa gudstjänster utom veckopredikan. En så utpräglad predikogudstjänst synes oss icke behöva någon fast liturgisk ram, varför vi ej har medtagit någon sådan ordning.

Till vad som sålunda motsvarar HB 42 har vi lagt förslag för vissa ytterligare bönegudstjänster.

3.1.1.2 Behovet

I en kyrka sådan som den svenska är det enligt vårt förmenande viktigt att främja bredden i gudstjänstlivet. Vid sidan av huvudgudstjänsten behövs ordningar för andra gudstjänster oavsett om dessa är intagna i av domkapitlet fastställda tjänstgöringsföreskrifter eller ej. I många församlingar önskar man ett regelbundet, kanske dagligt gudstjänstliv. Det har blivit allt vanligare att man inbjuder till samling kring Guds ord med bön och lovsång. En kyrkohandbok måste innehålla material till hjälp i denna strävan.

Vi har vidare funnit ett behov av bönegudstjänster på stiftsgårdar, kyrkliga folkhögskolor och liknande institutioner liksom vid mera tillfälliga men därför inte mindre viktiga samlingar som ungdoms- och andra församlingssammankomster, retreatar och liknande verksamhet.

Som redan antytts kan en fungerande gudstjänstordning av detta slag vara en god hjälp i varje församlings strävan att förnya och fördjupa sitt böneliv. De redan engagerade finner i dem ett stöd medan gudstjänster av detta slag också kan verka öppet inbjudande på mindre gudstjänstvana deltagare. Den kyrkomusikaliska utformningen av bönegudstjänsterna är härvid av största betydelse.

3.1.1.3 Omfattningen

Kärnan i det kristna gudstjänstfirandet är söndagen med dess ständigt upprepade påminnelse om påsken och Kristi uppståndelse. Vid struktureringen av vårt förslag har det därför varit naturligt att som första huvudavdelning presentera gudstjänster för veckan med dess söndag som inledande centralpunkt.

När årets veckor tillsammans ses ur den kristna gudstjänstens synvinkel blir de sammantagna en fortlöpande framställning av det kristna evangeliet i alla dess aspekter. Vår andra huvudavdelning har därför lika naturligt blivit kyrkoårets gudstjänster.

Till detta kommer emellertid ett behov av gudstjänster vid särskilda tillfällen. Det allmänna skriftermålet behöver en aktualisering i församlingarna och då inte enbart knutet till ett efterföljande nattvardsfirande. I vår kyrka som i så många andra har ett behov av en botgudstjänst gjort sig märkbart. Från och till kan man önska anordna förbönsgudstjänster med mer eller mindre personlig karaktär. Förbönen för sjuka har på senare år ryckt fram i församlingarnas intresse i samma mån som den kristna antropologien kommit att mer och mer betona enhetsaspekten på människan. En församling kan likaledes önska att med gudstjänst högtidlighålla sin kyrkas invigningsdag eller annan bemärkelsedag. Slutligen återstår den lagligt föreskrivna rättegångsgudstjänsten i församling där tingsrätt eller annan domstol sammanträder.

Mot denna bakgrund har det förefallit oss naturligt att strukturera förslaget i tre partier, nämligen gudstjänster för veckan, för kyrkoåret och för särskilda tillfällen. Vi har därvid särskilt uppmärksammat de nya gudstjänstillfällen, som är en följd av att Den svenska evangelieboken 1983 (EB 83) presenterat texter för fler gudstjänstdagar än EB 42.

3.1.1.4 Namnet

Vi har under arbetets gång noga övervägt vilken benämning dessa gudstjänster skulle ha. Det rör sig om andra än huvudgudstjänster. Beteckningen "bigudstjänster" har varit ett gott arbetsnamn. Det har också vissa internationella motsvarigheter och uttrycker vad saken gäller.

Samtidigt har vi dock ansett det önskvärt, att gudstjänstbeteckningen bättre skulle uttrycka vilken typ av gudstjänst det är fråga om. Vårt

slutliga förslag är därför "bönegudstjänster". Vi tror att vi därmed har klarare markerat inriktningen av vårt förslag. Mera därom i samband med förslaget huvudprinciper.

3.1.1.5 Begränsningen

Kyrkohandbokskommittén har under arbetets gång fått många önskemål om att än den ena, än den andra typen av gudstjänster skulle medtagas i ett handboksförslag. Försök att tillgodose de mest skiftande önskemål av detta slag har också gjorts både i vårt eget land och i andra kyrkor. Här kan nämnas den på kyrkomötets initiativ 1965 utgivna "Ordning för vissa gudstjänster vilka icke upptagas i Den svenska kyrkohandboken", som blivit föga utnyttjad, och den amerikansk-kanadensiska samlutherska handboken Occasional Services av år 1982.

På samma sätt har frågan diskuterats om Den svenska tidegården med musik i Det svenska antifonalet skulle förlänas en mera officiell prägel. Redan HB 42 nämner detta material som en möjlighet att bruka. Vi ansluter oss till samma princip och hänvisar till användande av tidegårdstraditionen som en alternativ möjlighet. Vi hänvisar därvid till vad vi anför nedan under 3.1.4 och 3.1.5.

I övrigt har vi föredragit en begränsning till ordningar för föreskrivna gudstjänster och sådana som kan förväntas motsvara grundbehoven i en församling. Med hjälp av strukturen i våra förslag bör det önskvärda och pågående liturgiska nydaningsarbetet såväl i kyrkan i stort som regionalt och lokalt kunna tillgodose uppkommande önskemål. Vi vill i detta sammanhang starkt understryka vikten av att den liturgiska utvecklingen inom Svenska kyrkan i fortsättningen uppmärksammas i Nämnden för gudstjänstliv och evangelisation lika väl som i liturgiska arbetsgrupper inom stift och församlingar.

3.1.2 Teologiska principer

3.1.2.1 Tidigare ställningstaganden

I sitt betänkande SOU 1974:66 har kommittén s 121ff tecknat tre faser, i vilka den liturgiska utvecklingen under senare tid förlöpt.

Den första kännetecknades framför allt av intresse för traditionen, den andra kom med sekulariseringsteologien och fäste uppmärksamheten på föreningsbandet mellan gudstjänst och värld medan den tredje i samband med framflytande nymystik och Jesus-rörelse tog fasta på den personliga gudsupplevelsen. Sammanfattningsvis noterade vi att samtliga tre gudstjänstfaser betonat drag, som är väsentliga för den kristna gudstjänsten som sådan.

Vi kan i dag tillämpa detta synsätt på bönegudstjänsterna. De skall bevara det värdefulla i de allmänliga kyrkans tradition lika väl som i vår egen, och samtidigt skall de uttrycka helhetssynen på människan och markera det personligas betydelse i gudsförhållandet.

3.1.2.2 Kyrkan Kristi kropp och Guds folk

I kommitténs senaste betänkande, SOU 1981:65, får dessa överväganden ytterligare bibelteologisk belysning. "Den kristna kyrkan har sitt ursprung i en historisk person, Jesus Kristus", heter det s 141. Vi fortsätter med att bestämma kyrkans uppgift som att i ord och handling förkunna och förkroppsliga evangeliet om Jesus Kristus. Dessa konstateranden ligger även bakom det nu framlagda förslaget. De skulle ytterligare kunna accentueras genom hänvisning till de bibliska begreppen "Kristi kropp" och "Guds husfolk". En sådan kyrkosyn ligger bakom förslagen. De vill bidra till att uttrycka församlingens gemenskap med och kring Kristus.

3.1.2.3 Beteckningen bönegudstjänst

Det är mot en sådan bakgrund det har synt oss naturligt att använda uttrycket "bönegudstjänster" om våra förslag. De är självklart koncentrerade kring Guds ord och vill bära fram evangeliet i hela dess rikedom. Somliga ordningar leder naturligt över i nattvardsfirande. Påsknattens liturgi har dessutom karaktär av doperinran, vilket också återkommer i en av nyårsbönens ordningar liksom i viss mån i såväl bot- som förbönsgudstjänsterna.

Ändå är det menigheten som en bedjande grupp dessa ordningar i synnerhet vill framhäva. Därmed knyts an till hela kyrkans tradition från apostolisk tid. Samtidigt tas "världen" in i gudstjänstens förböner medan utrymme ges åt det mycket personliga, främst i bot- och förbönsgudstjänsterna.

3.1.2.4 Församlingsaktivitet

Kommitténs förslag i SOU 1974:66 var banbrytande i fråga om att bereda menigheten möjlighet att aktivt deltaga i gudstjänsten. Förslagen till kyrkliga handlingar SOU 1981:65 fortsatte på samma väg. I gudstjänster av den karaktär vi här föreslår ordningar för, syns det oss om möjligt än mer angeläget att betona vikten av att gudstjänst är något som församlingen gör tillsammans. Vi har därför genomgående föreslagit fördelning av "rollerna" i gudstjänsten på flera röster.

Samtidigt menar vi att tystnaden kan vara ett utmärkt medel att fördjupa och förstärka det aktiva deltagandet i en gudstjänst. Efter textläsningar och i böneavdelningarna föreslår vi därför tystnad för gemensam eftertanke, meditation och bön. När enskilda personer ges tillfälle att gå fram till altaret för personlig syndabekännelse och avlösning eller för individuell förbön och välsignelse, uttrycker detta vår syn på församlingen som en enhet i vilken de många lemmarna är olika och har olika behov.

Vi vill också här hänvisa till vad som nedan sägs om psaltarsången s 197ff.

3.1.2.5 Några särskilda problem

Under arbetet med gudstjänstordningarna har vi haft att ta ställning till några speciella problem, som här skall särskilt omnämnas.

A. Kyrkoåret

Till de senare decenniernas drag av vilja till restaurering av gudstjänstlivet hör det ökade intresset för kyrkoåret och för kyrkoårsbundna gudstjänster. Den svenska evangelieboken 1983 innebär som vi tidigare nämnt ett steg i denna riktning.

Kyrkoåret är emellertid en konception av ganska säreget slag. Evangeliets poäng är att evigheten genom Jesus Kristus trädde in i tiden och fyllde den med nytt innehåll. Kyrkoårsteologien däremot tycks mena, att evigheten skapade en ny tid, vid sidan av den vanliga, och att det är i denna nyformade tid som evangeliet tar gestalt.

Hur som helst har kyrkoårsbegreppet visat sig vara en starkt formgivande princip, när det gällt utformningen av kyrkans liturgi. Sön- och helgdagarna har fått sin markerade kyrkoårsprägel. Veckodagarna har formats efter den föregående söndagen, av övergripande kyrkoårstider eller av speciella firningsämnen som apostla- och helgondag, eller i senare tid också av mera profana temata.

Kyrkoåret har inte bara haft sin inverkan på huvudgudstjänsterna utan också på en rad gudstjänster av bönegudstjänstkaraktär, t ex på kvällen före en sön- eller helgdag, på eftermiddagen en sådan dag eller ibland också under natten före denna (vigilior, nattmässor etc). Varje kyrka har utvecklat sådana gudstjänster med anknytning till kyrkoåret. Inte minst under senare år har detta skett även i Svenska kyrkan. Vi har gått igenom föreliggande material från Sverige och andra länders kyrkor och funnit en intressant bild av växande och levande folkliturgi med vilken vi delvis har kunnat berika våra förslag.

Vi har också valt att presentera det rika materialet i två avdelningar — en för mer regelbundet återkommande gudstjänster och en som mer har karaktären av exempel för en vidare utveckling av gudstjänstlivet.

B. Botgudstjänsten

Allmänt skriftermål som fristående gudstjänst före eller i anslutning till högmässa med nattvard eller annan nattvardsgudstjänst förekommer numera praktiskt taget ej i vårt land. Av ämbetsberättelser till svenska prästmöten framgår också att det enskilda skriftermålet eller bikten endast brukas sporadiskt, i vissa fall inte alls. En liknande negativ erfarenhet redovisas från kyrkor med tidigare obruten biktpraxis som den romersk-katolska i Frankrike och andra länder.

På många håll och inom skilda konfessioner söker man sig numera fram mot någon form av botgudstjänst, som kan förena den församlingsmässiga botgöringen och självrannsakan med den mera individuellt uppfattade. Vårt förslag vill till svenska förhållanden överföra dessa internationella erfarenheter och försök. Botgudstjänsten är sålunda en klart markerad församlingsgudstjänst med lika klart uttalade möjlighe-

ter för den som så önskar att individuellt bekänna sin synd och ta emot avlösningens försäkran om Guds förlåtelse för Jesu Kristi skull.

C. Förböns gudstjänsten

Som tidigare nämnts har behovet av en sådan gudstjänst drivit fram en utveckling mot mer eller mindre regelbundet förekommande förböns-gudstjänster. Därvid har ibland handpåläggning förekommit, stundom också smörjande av sjuka med olja.

Denna ordnings bibliska bakgrund är klar. Jesus sände ut sina lärjungar att hela människor. Det yttre tillvägagångssättet var bön under handpåläggning och enligt framför allt Jakobs brev därtill smörjande med olja.

Tillvägagångssättet praktiseras i många kyrkor och har en tilltagande tendens även i lutherska samfund. På vissa håll har emellertid saken drivits på ett sätt, som tenderar att ge utrymme för magiska föreställningar. Så sker när riten förlorar karaktären av uttryck för förbön genom att bli redskap som människan tar i sina händer för att skapa hälsa.

Vi har funnit det angeläget att Svenska kyrkans gudstjänstordning även anger en god ordning för förböns-gudstjänst och -handling. Det här framlagda förslaget är utformat på sådant sätt att karaktären av förbön och bönehandling är otvetydig. Här finns utrymme för gemensam förbön. Här finns också utrymme för personliga böneämnen, formulerade i skrift på lappar, framburna till altaret — det symboliska uttrycket för bön, framlagd inför Herren. Här finns utrymme för särskild förbön under handpåläggning för den som önskar detta. Här finns också utrymme för den som så önskar att bli smord med olja såsom ett annat uttryck för bönehandlingen. De olika uttrycksmedlen kan bidra till att understryka omsorgen om den enskilde inom en gudstjänst, där deltagarna lägger sina liv i Guds händer.

D. Psaltarsången

I den gudstjänsttradition, som vi med bönegudstjänsterna ansluter oss till, utgör tidegårdens struktur ett genomgående element. I denna intar sången av psaltarpsalmer och nytestamentliga sånger (cantica) en dominerande plats. Vi hänvisar till vad nedan (3.1.4) sägs om de musikaliska principerna för vårt förslag.

3.1.3 Språkliga principer

Vi kan beträffande de språkliga principerna hänvisa till vad vi anfört i tidigare utredningar — SOU 1974:66 s 124ff och SOU 1981:65 s 153f.

3.1.4 *Musiken i bönegudstjänsterna*

3.1.4.1 Bakgrunden

Den historiska framställningen s 203ff visar hur den rikt utbyggda medeltida tidegården med dess gregorianska sång efter reformationen så småningom utarmades och förvandlades till rena predikogudstjänster, berövade praktiskt taget alla musikaliska inslag utom församlingens psalmsång.

Det restaurerings- och återuppbyggnadsarbete som följde fr o m 1800-talets slut har i huvudsak beträtt två vägar. Dessa har ibland korsat varandra, men i princip kan man urskilja två utvecklingslinjer. Den ena går ut på att i högre eller lägre grad restaurera det medeltida arvet. Ansatser härtill finns redan i 1894 års kyrkohandbok, där den rikare formen av morgon- och aftonbön tar upp Venite (Ps 95) och Sakarias lovsång (Benedictus) i morgonbönen, medan aftonbönen bl a innehåller Marias lovsång (Magnificat) i förkortad form.

Ytterligare steg på den vägen togs i och med det märkliga restaureringsarbete som på 1920-talet påbörjades av kyrkoherdarna Arthur Adell och Knut Peters och som från blygsamma blad och häften efterhand ledde fram till en rikt utbyggd tidegård, publicerad i form av Den svenska tidegården, vars musik återfinns i Det svenska antifonalet med veckans tideböner 1949 och kyrkoårets tideböner 1959. Musiken är alltigenom gregoriansk och bygger i huvudsak på traditioner från den svenska reformationstiden. Den förstnämnda utgåvan med veckans tideböner har sedermera reviderats och i förkortade utdrag publicerats av Laurentius Petri-sällskapet i form av Veckans laudes, middagsböner och kompletorier 1973—75.

I denna form har tidegården otvivelaktigt haft en viss framgång, och den är även sedan år 1942 tillåten att brukas i otte- och aftonsång i form av matutin eller laudes, resp vesper eller kompletorium. Men den är med sin relativt komplicerade musik icke församlingsvänlig och har knappast nått utanför kretsen av kommuniteter och andra väl samövade och musikaliskt läskunniga grupper.

På officiellt håll har man med en viss tveksamhet följt denna utveckling i spåren. 1942 års kyrkohandbok, med musik i den sk mässboken del 2, 1944, som närmast bygger på 1925 års vesperale (om detta mera nedan), upptar i sina ritual för högtidligare morgon- och aftonbön dels en avdelning psaltarpsalmer, dels de nytestamentliga cantica Sakarias och Marias lovsånger, allt med gregorianska melodier av samma art som i Det svenska antifonalet. Märkligt nog saknas antifontexter, varför dessa har måst hämtas ur resp psaltarpsalm eller canticum. Medan man här tar upp de musikaliskt mest komplicerade formerna ur tidegården, avstår man från enklare och mera lättillgängliga inslag som hymner, responsorier och vissa versiklar. Sakarias och Marias lovsånger kan dock utbytas mot svenska psalmer. Den musikaliska uppställningen är visserligen något förenklad, liksom i 1925 års vesperale, på så sätt att alla psaltarverserna är placerade i anslutning till notbilden, vilket gör de

svårtydda accenttecknen i Det svenska antifonalet överflödiga. Men 1944 års högtidligare morgon- och aftonböner (de enklare formerna kan i detta sammanhang lämnas därhän) torde i praktiken endast ha brukats av kyrkokörerna.

Den följande utvecklingen kännetecknas av nya men knappast lyckade försök att — med speciell inriktning på aftongudstjänsten — arbeta vidare efter samma linje. Evert Palmers "Alternativt aftonsångsritual" 1956 införde som en nyhet en psaltarsång med församlingsomkväde, varvid församlingen tilldelas ett gregorianskt (i ett enda fall av Palmer själv komponerat) omkväde mellan psaltarverserna, som av kören sjungs till de traditionella gregorianska psaltonerna. Detta var en ny idé, inspirerad av Joseph Gelineaus nyss inledda arbete på psaltarsångens förnyelse i Frankrike.

Samma idé togs upp i de nyssnämnda Veckans tideböner och i Ragnar Holtes "35 psaltarpsalmer" 1983 och innebär verkligen en viss möjlighet till församlingsdeltagande. Men kopplingen till de gregorianska, ur latin framvuxna melodierna och psalmodiformlerna, till vilka den svenska texten endast med svårighet kan anpassas, är fortfarande en hämsko på utvecklingen efter denna linje. Palmer anvisade också en annan väg till församlingsdeltagande som gick ut på att församlingen interfolierade psaltarpartierna med svenska psalmer som parafraserade samma avsnitt. Det visade sig dock att det är mycket få psaltarpsalmer och svenska psalmer som går att passa ihop på detta sätt. Frånsett en enda praktisk utgåva för fastetiden, redigerad av Harald Göransson, kom Palmers förslag att stanna inom SOU-utgåvans pärmar.

Ett liknande öde rönt nästa aftonsångsförslag, en bearbetning av det föregående, utförd av David Lindquist 1965. Det presenterade tre olika lösningar. Den första var en ambitiös bearbetning av vespren ur Det svenska antifonalet med alltigenom gregoriansk musik, där visserligen församlingen här och var tilldelades ett (likaledes gregorianskt) omkväde i psaltarsången. Den andra lösningen bestod i att ersätta samtliga psaltarpsalmer, inkl Marias lovsång, med svenska psalmer, vilket dock ledde till ett ganska monotont psalmsjungande genom hela gudstjänsten. Den tredje lösningen framlades på fjorton rader i det digra betänkandet och föreslog — i uppgivelsens tecken — att aftonsången kunde gestaltas helt fritt.

Bortsett från en praktisk utgåva av vesperformen, redigerad av Harald Göransson och Ragnar Holte, kom Lindquists förslag endast att utges i ett fåtal stencilerade exemplar. Det godkändes av kyrkomötet 1969, men några praktiska konsekvenser fick det inte utöver medgivandet om fri form för aftonsången. Av ännu mindre betydelse blev Palmer-Borgentstierna-Murray's "Ordning för vissa gudstjänster vilka icke upptagas i Den svenska kyrkohandboken" 1965, som närmare beskrivs på s 209f. Den kom inte ens så långt att de för sång avsedda partierna tonsattes.

Ser man på det senaste seklets arbete efter den här antydda linjen ur perspektivet att befästa bönegudstjänsternas och speciellt aftonsångens ställning i vårt kyrkoliv, måste det betraktas som mindre lyckosamt. Därmed inte sagt att det skulle sakna värde. Tvärtom framstår i synnerhet Det svenska antifonalet som en inom hela den protestantiska världen

märklig och föredömlig förnyelse av det klassiska bönelivet. Och intresset synes vara växande, inte minst genom Laurentius Petri-sällskapets outtröttliga arbete. Ingen kyrkomusikalisk sommarkurs av typ koralveckan anordnas utan att tidegården löper som en röd tråd genom studiearbetet och andakterna. I många större kyrkor och även i vissa ungdomskretsar brukas tidegården regelbundet. För den som gör sig mödan att tränga in i denna andaktsvärld ger tidegården ett rikt och omistligt utbyte. Men någon normalförsamlingens gudstjänst har den inte blivit och lär heller aldrig bli det.

Ungefär samtidigt som det här ovan beskrivna återuppbyggnadsarbetet inleddes, påbörjades ett annat, som representerar en i många avseenden annorlunda utvecklingslinje. Här tog man sikte på den stora, den "vanliga" församlingen, som skulle beredas rika tillfällen till sånglig medverkan. Samtidigt skulle gudstjänsten vara rikt smyckad med flerstämmig körsång av både klassiskt och samtida ursprung. Det var den spirande kyrkosångsrörelsen och i inledningsskedet främst Kyrkosångens Vänner (KSV) som stod för detta arbete. Förebilderna hämtades närmast från Tyskland och de försök som där gjordes att gestalta en s k "luthersk vesper".

Dessa försök ledde via ett kyrkomötesbeslut 1908 fram till ett Förslag till Vesperale för svenska kyrkan 1914, utarbetat av biskop U L Ullman och kantor John Morén. I förordet framhölls att

gudstjänster af detta slag, där ett kort uppbyggelsestäl eller en kort predikan, omsluten af församlingssång, bibelläsning, bön och tack, antifonisk växelsång samt enklare eller konstnärligare körsång, allt i skön ordning och i något rikare fullhet, än hvad högmässan och de vanliga predikoandaktsstunderna kunna och böra erbjuda, hafva synbarligen vunnit allmän sympati och lifligaste intresse hos vårt kyrkofolk samt omiskänneligen ländt församlingarne till uppbyggelse och gagn.

Vesperalet ger förslag till vesprar och även några matutiner för kyrkoårets högtider samt ett par kasuella vesprar (för kyrkoinvigning och kyrkliga möten och konferenser). Gudstjänsterna är i stort sett uppbyggda efter samma mall. Både den enklare och den rikare formen börjar med orgelförspel, psalm eller körsång — ofta bådadera! — varefter följer ingångsversiklar, psaltarpsalm, kollektbön, textläsning, psalm, kort predikan, sång av kör och/eller församling, salutation och bön, Fader vår, välsignelse, slutpsalm. Den gamla tidegårdens musikaliska höjdpunkt, de nytestamentliga cantica — Sakarias, Marias och Simeons lovsånger — saknas dock.

De svenska psalmerna sjungs vanligen efter de rytmiskt reviderade formerna i KSV:s koralbok. Här sjunger församlingen "dels ensam, dels ock stundom alternerande, vers om vers, med kören". Musiken till versiklar och psaltarpsalmer är ibland gregoriansk, fast i rytmiserad form som i 1897 års mässa, ibland nykomponerad i en liknande, kvasigregoriansk stil av Morén och andra. Den sjungs hela tiden i växelsång mellan präst och kör, men i förordet uttrycks förhoppningen att

vid det s k p s a l m o d i e r a n d e t af bibelns psalmer torde våra kyrkomegheter efterhand, understödda och ledda af unison kör, kunna blifva i stånd att själfverksamt deltaga.

Därav blev nog intet — den gången. Men hur framsynt var inte denna gudstjänstordning: man sjöng rytmiska koraler, man praktiserade alternatimsång mellan kör och församling och man drömde om att församlingen en gång skulle kunna delta i psaltarsången. Mycket av detta är redan allmänt accepterat, och nu — sjuttio år senare — är vi också mogna för ett försök att dra in församlingen i själva psaltarrecitationen!

1914 års vesperale godkändes följande år till allmänt bruk. Emellertid uppdrogs efter hemställan från kyrkomötet 1920 åt den s k koralboksnämnden att revidera det. Revisionen blev grundlig. I själva verket var det en helt annan ordning som framlades. Kommitterade säger sig i förordet

böra i huvudsak ansluta oss till de historiska formerna för matutin, vesper och completorium med tillhörande musik, varvid den svenska traditionen blivit i tillämpliga delar tillgodosedd. Därjämte har det befunnits vara ändamålsenligt att för sig sammanföra de till Vesperale hörande psalmerna i ett Psalterium, d. v. s. psaltaren i urval anordnad för växelsång med eller utan tillhörande antifonier [= antifoner].

Erfarenheten har visat, att en förenkling är nödvändig för att hithörande gudstjänstformer, som haft burskap i vår kyrka under lång tid efter reformationen, skola kunna bli församlingens egendom. Till liturgins väsen hör, att den icke liknar en konsert med växlande program utan äger fast form . . .

I de sista orden anar man en udd mot 1914 års vesperale. Här finns inte mycket kvar av dess spontana sångglädje. Tvärtom går man i stor och asketisk stränghet tillbaka i riktning mot den medeltida klostertidegården, sådan den levde kvar i den svenska 1500-talstraditionen, dock med många och ibland egendomliga avvikelser. Matutinen börjar med ingångspsalms, tyst Fader vår och ingångsversiklar och fortsätter med Venite (eller annan psaltarpsalm och/eller svensk psalm), textläsning, ett förkortat Te Deum eller Sakarias lovsång (utan antifon), kollektbön, Benedicamus (som kan utgå) och slutpsalm.

Vespern presenteras i fyra olika former. Den första börjar med tyst bön av församlingen (!), ingångspsalms och ingångsversiklar, varefter följer psaltarpsalm (med eller utan antifon), textläsning, svensk psalm, ev följd av predikan och svensk psalm, samt ev Marias lovsång eller annan körsång, varpå vespern avslutas med c-moll-litanian, Benedicamus och välsignelsen. Övriga former av vespern ger i regel olika förslag till avslutning: här förekommer bl a O Kriste, du som ljuset är, Pro pace (1937 års ps 608) och Simeons lovsång.

Completoriet börjar med en kort syndabekännelse, följd av ingångsversiklar, ev psaltarpsalm(er), ev Asperges me (Skära mig, o Herre), varefter ordningen avslutas med O Kriste, du som ljuset är, Simeons lovsång (nu alltid med antifonen Skydda oss, Herre), bön och ev slutpsalm. Vesperalet upptar till sist ett antal alternativa melodier samt Improperierna (Mitt folk, mitt folk, vad har jag gjort mot dig).

De många alternativa formerna med deras många fakultativa inslag ställer visserligen förordets tal om "fast form" i en något tvivelaktig dager. Därtill kommer att gregorianiken ännu i stort sett vidareförs i 1897 års rytmiserade former, varjämte förekommer många missförstånd i fråga om textunderläggning i psalmodifomlerna och tonartsanpass-

ning mellan antifoner och psalmodi m m. Hur mycket stilriktigare och fastare i formen är inte den ungefär samtidigt framväxande tidegården i Adell-Peters utformning!

1925 års vesperale kom heller inte att spela någon större roll i församlingarnas gudstjänstliv. I stället var det den folkligare 1914 års vesperale som kom att leva vidare. Ännu in på 1940-talet omtrycktes detta i de välkända blå särtrycken, som kom till flitig användning.

3.1.4.2 Kommitténs ställningstaganden

3.1.4.2.1 Allmänna principer

Av den här beskrivna utvecklingen tycker vi oss kunna hämta följande lärdomar. Den första utvecklingslinjen, främst representerad av Adell-Peters antifonale, har sin styrka i att den bevarar en hävdvunnen, fast struktur, som ger en kontinuitetens och igenkännandets trygghet. Den ur klostergemenskapen framvuxna musikaliska gestaltningen har dock med sin höga och förfinade standard ett drag av exklusivitet som gör den mindre gångbar i normalförsamlingen. Den andra utvecklingslinjen, med 1914 års vesperale som främsta exempel, riktar sig däremot just till denna normalförsamling med rika möjligheter till församlingsdeltagande, ofta integrerat med körsången, och med ett rikt utbud av både klassisk och — inte minst — samtida musik. Svagheten ligger här i att de nykomponerade delarna måste förnyas med jämna mellanrum, samtidigt som det klassiska arvet från medeltid och reformationstid måste revideras alltefter forskningens framsteg. Så skedde aldrig med 1914 års vesperale, och anledningen till att det så småningom kom ur bruk är väl främst att dess musik efterhand upplevdes som inaktuell och föråldrad.

Om bönegudstjänsterna på nytt skall vinna fäste i församlingarnas gudstjänstliv måste de tydligt förena en fast struktur med en musik, som dels utgörs av klassiska och slitstarka former, dels av aktuell och stimulerande nykomposition — i båda fallen av den arten att församlingen tveklöst deltar i för den avsedda partier. Det är sådana principer vi har sökt följa vid utformningen av våra förslag till bönegudstjänster.

3.1.4.2.2 Psaltarsången i bönegudstjänsterna

Musiken till ingångsversiklar och responsorier hämtas från Det svenska antifonalet. Den är både slitstark och lättsjungen. I några fall ges musik från senare epoker, såsom till julottans sk inledningsantifoni. I övrigt hänvisas till psalmboken och till allmänt tillgängliga utgåvor av körmusik m m.

Särskilda problem erbjuder däremot musiken till psaltarpsalmer och cantica. Dessa utgör ett konstitutivt och omistligt inslag i de traditionella bönegudstjänsterna. I själva verket kan det påstås att de står och faller med musiken till dessa partier. Den föregående framställningen, liksom den i vissa avseenden fylligare beskrivningen i psalmkommitténs betänkande SOU 1985:17, s 181ff och 192f, har sökt visa hur man under

tidernas lopp har löst problemet att förse dessa texter med musik alltifrån gregoriansk sång till 1900-talets psaltarpsalmer med församlingsomkväde, vilka i sin specifikt svenska utformning fick ett så lyckosamt genombrott i och med Psalmer och visor 82 och som har vidareutvecklats i psalmkommitténs förslag till ny psalmbok 1985. Dessa svenska psaltartonsättningar var vid sin tillkomst avsedda för huvudgudstjänsten, men ingenting i deras stilistiska utformning hindrar att de också används i bönegudstjänsterna. För psaltarsången i dessa hänvisar vi därför helt enkelt till psalmkommitténs förslag SOU 1985:16, nr 644—686.

Emellertid saknas där Sakarias lovsång, medan Marias lovsång endast föreligger i en version för 4 i Advent och Marie bebådelsedag med omkvädet *Se jungfrun skall föda en son. Vi har därför kompletterat psalmkommitténs material med Sakarias och Marias lovsånger för bruk i bönegudstjänsten, i båda fallen med flera versioner eftersom dessa har en stående användning i morgon- och aftonbönen. Bl a presenteras en stor Magnificat-tonsättning av Trond Kverno, vilken kan användas vid en rikt utformad festvesper. Dessutom har vi tillfogat 10 psaltarpsalmer, även här ibland i flera versioner, för att tillgodose det stora behov av psaltarsånger som bönegudstjänsterna kan förväntas medföra. De flesta av dessa nya sånger har tillkommit vid en "tonsättarverkstad" i Kalmar i maj 1985. Till dessa sånger hänvisas i ritualen med sv ps jämte romersk numrering. Från praktisk synpunkt vore det önskvärt att även dessa sånger infogades i Den svenska psalmboken. Vi föreslår därför att så sker.*

Alla dessa nytillkomna sånger kan utföras på det i Psalmer och visor 82 lanserade sättet med verserna utförda av försångare eller kör och med ett församlingsomkväde före, mellan och efter verserna. Vi har emellertid också velat pröva ett nytt sångsätt, där församlingen även deltar i själva psalmodieringen (därmed skulle den dröm kunna uppfyllas som uttrycktes i förordet till 1914 års vesperale — se här s 195!) Idén kommer närmast från nyare försök i Frankrike, där man i Nôtre Dame i Paris kan få höra en tusenhövdad församling med liv och lust psalmodiera på detta sätt. I regel sker sången av själva psaltarpsalmen i regelbunden växling mellan försångare/kör, som sjunger första versen, varefter församlingen sjunger nästa vers osv. Psalmodiformlerna måste då vara mycket enkla, så enkla att församlingen tveklöst faller in i sången efter att ha hört första versen utföras av försångaren/kören. Till hjälp för psalmodieringen behövs då endast accenttecken i texten som anger var betoningarna och därmed tonbytena skall ske (se t ex s 221, sv ps II i "Psaltrarpsalmer 85", Kvernos Herren lever — ps 18). Omkvädet sjungs som tidigare först av försångare/kör och upprepas omedelbart av församlingen. Därefter kan det, som i den nämnda ps 18, upprepas någon gång i mitten av psalmen, men sjungs i alla händelser som avslutning och då gärna i rikare utformning med diskant eller flerstämmig körsång. Även psalmodiformlerna kan, då resurserna medger, utföras i flerstämmiga körsatser. Som exempel på hur en sådan psalm bör uppställas i församlingens material — och, som nämnts, helst i psalmboken! — meddelas här Kvernos Herren lever:

HERREN LEVER!

Omkväde*)

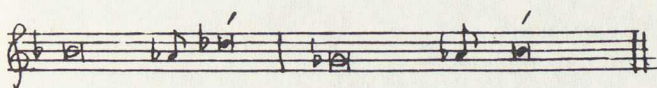
Trond Kverno 1985

Herren lever! Lovad vare min klippa, och upphöjd min frälsnings Gud.

Ps 18:47

Psalmodi

Försång- 1. Du låter min lampa brinna klårt,
are/kör Herren, min Gud, gör mitt mörker ljúst.

Alla 2. En sköld är han för alla
som tar sin tillflykt till honom.

Alla *Omkväde*

Försång- 3. Vem är Gud förutom Hérren,
are/kör och vem är en klippa utom vår Gúd?

Alla 4. Därför vill jag tacka dig, Hérre,
och lovsjunga ditt námn.

Alla *Omkväde*

Ur ps 18

*) Omkvädet upprepas av församlingen och sjungs sedan på angivna ställen.

En sådan psalm kan emellertid också sjungas på det traditionella sättet, med församlingsomkväde efter varje vers och verserna utförda av försångare/kör. För att kunna ange vilket utförande som avses bör alternativet förses med eget nummer och uppställas så:

HERREN LEVER!

Omkväde*)

Trond Kverno 1985

Ps 18:47

1. Du låter min lampa brinna klart,
Herren, min Gud, gör mitt mörker ljust.
2. En sköld är han för alla
som tar sin tillflykt till honom
3. Vem är Gud förutom Herren,
och vem är en klippan utom vår Gud?
4. Därför vill jag tacka dig, Herre,
och lovsjunga ditt namn.

Ur ps 18

*) Omkvädet upprepas av församlingen och sjungs efter varje vers.

Den nya formen av psalmodiering kräver ofta en speciell och noggrann bearbetning av texten. Ett ord som "havsdjupen" i ps 46 är exempelvis omöjligt i ett radslut: det kommer oundvikligen att antingen deklameras "håvsdjupén" eller "håvsdjüpén". Vi har därför bytt ut ordet mot "havet", vilket ju rimligen säger precis detsamma. På samma sätt har i ps 27 "i alla mina livsdagar" blivit "varje dag i mitt liv". Även alltför långa och mångordiga rader bör undvikas; så har i ps 84 raden

och svalan ett bo åt sig, där hon kan lägga sina ungar

förkortats till

och svalan ett näste åt sina ungar

Vi har också sökt tillvarata traditionella och invanda uttryck som exempelvis de här som vers 4–5 upptagna raderna i Herre, till vem skulle vi gå sv ps I i "Psaltarpsalmer 85", ps 4.

Ofta kan sådan svårigheter undvikas genom ett lämpligt urval av psaltarverser eller genom att blanda äldre och nyare översättningar med varandra. Men ibland måste vissa retuscheringar eller helt nya översättningar göras. Sålunda är ps 84 och den första versionen av Sakarias lovsång bearbetade av Britt G Hallqvist. Simeons lovsång i Psalmer och

visor 82 skiljer sig något från versionen i NT 81, och den andra versionen av Sakarias lovsång bygger närmast på en bearbetning och ett versurval av Olle Nivenius. Så kommer vi inte sällan på kollisionkurs både med NT 81 och med äldre och nyare psaltaröversättningar, inte minst med det pågående översättningsarbetet av GT.

3.1.4.3 Textfrågorna och det fortsatta arbetet med Psaltaren

Som framhålls i psalmkommitténs betänkande SOU 1985:17 s 193f har vi f n i vår gudstjänstsång Psaltaren representerad i flera olika översättningsskikt, alltifrån 1917 års ograverade textform i de flesta gammalkyrkliga introitus till bibelkommissionens översättningar i Fem bibelböcker 1979, inklusive alla mellanlägen. Psalmkommittén anför vidare:

Därtill har nyligen kommit ytterligare ett [översättningsskikt] i form av nyöversättningen av Ps 1—7 i Nio bibelböcker 1984. Denna översättning, som delvis skiljer sig från den i Fem bibelböcker, har dock kritiserats av kommitténs psaltar-grupp ur främst rytmiska och sångliga aspekter.

Självfallet är detta ingen idealisk situation, som dock varken psalmkommittén eller andra kommittéer kan klandras för; arbetet på psaltarsången har ju måst bedrivas efter de förutsättningar som från tid till tid förelegat. Nackdelarna med detta läge skall heller inte överdrivas. Även i fråga om evangeliebokens texter föreligger ju flera versioner: läsningarna kan ske antingen efter NT-översättningen 1981 och Bibelsällskapets varsamma revision 1982 eller också efter 1917 års översättning, vari i praktiken ofta ändringar görs ifråga om verbformer och annat.

Det framtida arbetet med psaltarsången kommer dock i hög grad att bli beroende av hur textfrågorna löses. Det är givet att en alltför stor brokighet i fråga om psaltaröversättningar i längden inte kan tolereras. Behovet av en enhetlig översättning känns allt starkare.

Hur denna kommande översättning skall se ut är emellertid oklart. Tidens tecken är delvis motsägande. I direktiven till 1971 års sakkunniga för att förbereda en nyöversättning av Gamla testamentet nämns bl a att

Psaltaren har fått en allt större roll i svenskt gudstjänstliv men det är allmänt omvittnat att 1917 års text passar föga för liturgisk läsning eller sång.

Direktiven säger vidare att *en* text skall göras och inte flera versioner. I sitt betänkande 1974, Att översätta Gamla testamentet, kommenterar de sakkunniga själva sitt uppdrag med att nämna

att ett mycket stort antal läsningar [!] ur Psaltaren ingår i tidegården och i liknande bönegudstjänster som i dag blir allt vanligare. Gudstjänstens behov kan därför sägas prioritera arbetet med Psaltaren.

Efter att ha provöversatt några psaltarpsalmer finner de sakkunniga dock att de krav som ställs på en specifikt liturgisk text inte går att förena med de krav som ställs på en GT-översättning i övrigt:

De krav som ställs på en liturgisk version är mer specifika. [— — —] Det är fullt tydligt att om man uppfyller dessa krav skapar man en speciell typ av översättning, en liturgisk/musikalisk version. Att förverkliga en sådan innebär konflikter med de allmänna principer som kommittén i övrigt följt vid försvenskningen av GT: i tolkningen konflikter mellan en gammaltestamentlig kontext och en kristo-

logisk kontext, i språkformen mellan en allmän begriplighet och gudstjänstens speciella språksituation och i den litterära formen mellan allmänna poetiska krav och de speciella musikaliska kraven. Kommittén anser en kompromiss mellan två typer av översättningar på denna punkt vara olycklig och förordar två versioner av Psaltaren, såsom fallet är inom t ex franskt, holländskt och engelskt språkområde. De principer som följts vid översättningen av övriga skrifter i GT bör tillämpas också för Psaltaren i ett fortsatt arbete med GT inom bibelkommissionen — en och samma text bör göras — medan en liturgisk version utarbetas av andra, gärna under samarbete med den statliga kommissionen.

I remissyttrandena över betänkandet (remissammanställning Ds U 1975:1) avstyrks så gott som genomgående förslaget om två versioner av Psaltaren. Kommittén har, menar man, överdrivit svårigheterna att i en enda version tillgodose de olika krav som ställs på översättningen. Vidare anser både samfunden och de teologiska fakulteterna att översättningen bör ges en sådan form att den möjliggör en kristologisk tolkning där en sådan inte strider mot grundtextens innebörd. Många menar också att traditionella uttryck och hebraismer bör behållas i högre grad än de sakkunniga förordat.

I sina tilläggsdirektiv till bibelkommissionen 1975 instämmer statsrådet i de här anförda yttrandena. En "användbar" översättning av GT bör komma till stånd och översättningsarbetet ske

under beaktande av de — — — smärre modifikationer som remissinstanserna förordat i fråga om öppenhet mot kristologiska tolkningar och bruk av hebraismer. Liksom flertalet remissinstanser anser jag att endast en version av Psaltaren utarbetas. Denna bör bygga på de principer som gäller för arbetet i stort.

Vad man saknar i hela detta utredningsarbete, liksom i statsrådets tilläggsdirektiv till bibelkommissionen, är en större förståelse för Psaltarens roll som *sångbok*. Detta är dock Psaltarens huvudfunktion inom kristendomen liksom i judendomen. Visserligen har denna roll varit svårt negligerad under lång tid i vårt gudstjänstliv. De här refererade övervägandena rörande en ny psaltaröversättning gjordes ju också innan Psaltaren fick en ny och oväntad aktualitet genom Psalmer och visor 82. Läget är nu ett helt annat än på 1970-talet. Psaltaren används numera inte bara i form av "läsningar — — — i tidegården och i liknande bönegudstjänster", vartill 1971 års sakkunniga sade sig böra ta hänsyn, utan den har fått en betydligt större spridning — och nu som *sångbok*. I många församlingar är psaltarsång redan ett stående inslag i huvudgudstjänsten, och enligt vårt här framlagda förslag kommer psaltarsången att bli ett än mer centralt inslag i bönegudstjänsterna. Karakteristiskt för det nya läget är att de sakkunniga bakom 1983 års evangeliebok har inskränkt antalet läsningar ur Psaltaren till ett minimum (två stycken!) med den uttryckliga motiveringen att Psaltaren hellre bör sjungas än läsas i gudstjänsten. Samtidigt avtar intresset för de psaltarparafraaser som länge utgjort ett väsentligt inslag i våra psalmböcker. Så har psalmkommittén exempelvis utmönstrat sådana psalmer i 1937 års psalmbok som 358, Såsom hjorten träget längtar, och 561, Så får jag nu med frid och fröjd, med hänvisning till att de bibliska originalen återfinns som nr 658/659 och 685 i psalmboksförslaget.

I detta läge har psalm- och kyrkohandbokskommittéerna på våren

1984 ingått till bibelkommissionen med begäran om överläggning rörande det fortsatta arbetet med Psaltarens översättning. Denna överläggning kom till stånd först i slutet av mars 1985, och då psalmkommittén vid det laget sedan länge avslutat sitt arbete, ställde endast handboks-kommittén upp som samtalspartner med bibelkommissionens översättningsenhet för GT. Det blev ett fruktbart utbyte av synpunkter som säkert får betydelse för framtiden. Vissa motsättningar synes visserligen ännu föreligga, men bibelkommissionens ordförande ställde i utsikt att man vid det fortsatta översättningsarbetet skulle i högre grad än tidigare samarbeta med liturgisk och i synnerhet musikalisk expertis. Kanske blir det ändå möjligt att bryta den nuvarande utvecklingen, som onekligen pekar mot en splittring i två psaltaröversättningar, en liturgisk-kyrklig och en officiell-statlig, och nå fram till den enhetliga översättning som bibelkommisionens direktiv talar om.

I vilket fall som helst är det av största vikt att det av psalm- och kyrkohandboks-kommittéerna inledda arbetet med Psaltarens musikalisering inte avstannar utan — för nya erfarenheters vinnande och i samverkan med bibelkommissionen — får en fortsättning i någon form, kanske med det av psalmkommittén föreslagna psalmbokssupplementet som forum.

3.1.5 *Bönegudstjänsternas historik*

3.1.5.1 Urkyrkan-medeltiden

Vid sidan av nattvardsgudstjänsterna fanns det redan i urkyrkan gudstjänster av ren bönekaraktär.

Den äldre liturgiska forskningen betraktade i regel dessa som en nyskapelse av den unga kyrkan utan egentlig anknytning till den judiska bakgrunden.

Senare har man efter närmare undersökning av den senjudiska traditionen funnit det sannolikt, att dessa bönegudstjänster har sina rötter i synagogans liturgi. Nya testamentet ger antydningar i samma riktning (Luk 4:16, Mark 1:21, 6:2, Luk 6:6, Apg 1:14, 2:42, 3:1).

Denna tradition på bönegudstjänstens område fortsattes och utvecklades inom det framväxande klosterlivet. Fram emot 300-talet tycks den ha funnit sin form, *tidegården*.

Tidegårdens grundprincip är att dagens tider skall helgas genom bön. Tyngdpunkten i dess liturgi är psaltarrecitationen. Tidigt utvecklades tanken att hela Psaltaren skulle bedjas igenom under en vecka och hela Bibeln läsas igenom på ett år.

En utgångspunkt för de framväxande tidebönerna torde ha varit vigilian, vakan före de större helgerna. Ur denna vigilia utvecklades *matutinen*, som sjöngs före dagens inbrott. Till den lades dagens övriga tider: morgonbönerna *laudes*, *prim* och *ters*, middagsbönen *sext* och eftermiddagsbönerna *non* och *vesper*. Genom Benedikt av Nursia tillfogades slutligen *kompletoriet*, nattsången. "Jag lovar dig sju gånger om dagen" — tidegårdens från Psaltaren hämtade mönster var genomfört.

Tidegårdens medeltida form fastställdes på Laterankonciliet 1215. En revision genomfördes i samband med konciliet i Trient 1568. Senare omarbetningar har skett bl a 1914. Den romersk-katolska tidegårdsordningen fick genom Andra vaticankonciliet (1962—65) en från den medeltida starkt avvikande form. Den förenklades och gjordes mer församlingstillvänd.

Tidegårdens omfattande böneprogram kunde naturligtvis i sin helhet endast tillämpas i ett kloster och i en bönekommunitet.

Tidegårdens bönegudstjänster var dock därmed inte helt avskilda från de vanliga församlingsborna. I många kloster var bönegudstjänsterna tillgängliga för allmänheten. Sedan domkyrkorna fått sina korpräster, hölls tidegården även där i sin helhet. Församlingen hade rätt att delta i den utsträckning den ville och kunde. Framför allt blev lördagens och söndagens vesper besökt av församlingsbor.

Därjämte kom församlingen i kontakt med bönegudstjänsterna också på andra vägar. Under fastan hölls andakter vid stationerna på Kristi lidandesvandring. Under "gångedagarna" mellan Bönsöndagen och Kristi himmelfärdsdag och under processionerna på de otaliga helgondagarna hölls bönegudstjänster med folklig och församlingsmässig anknytning. Mariafromheten skapade efterhand en bönetradition, som blev förankrad i folkfromheten (mariaandakter, rosenkransböner osv).

Man kanske bör tillfoga, att det tidigt förekom strävanden att förenkla tidegården. Detta gällde närmast klosterfolket men kunde få sin betydelse för lekmännen i den mån de besökte klostrets bönegudstjänster. Franciskanernas arbete med breviarium och antifonale (tidegårdens text och musik) gick i den riktningen. Detsamma gäller jesuiternas s k korsbreviarium, som 1535 godkändes för denna ordens sekularpräster men efter en kort tid förbjöds. Trots sin korta existens kom detta breviarium att få sin betydelse för den liturgiska utvecklingen i England.

3.1.5.2 Nyare tiden

Reformationens förhållande till tidegården är ett komplicerat kapitel.

För att fortsätta med *England* så försvann under reformationen klostren och deras tidesång. Men den gregorianska musiken övades i de högre skolorna och sjöngs av gymnasiets elever i katedralerna och skolstädernas kyrkor. En bearbetad tidegård infördes i Book of Common Prayer med ordningar för morgon- och aftonbön (Mattins och Evensong). De bygger på tidegårdens allmänna struktur med Psaltaren som tyngdpunkt.

Denna psaltarrecitation fick i England och den anglikanska kyrkogemenskapen världen över en ny musikalisk form, den s k chanting, vilken liksom dessa bönegudstjänster överhuvud hade folktycke och blev mycket populär. Efterhand tog Mattins t o m överhand över söndagsmässan och firades allmänt som söndagens nattvardsgudstjänst medan högmässans nattvard mer och mer försvann ur bilden. Denna tradition har först under 1900-talet vänts, inte minst genom energiska insatser från rörelsen Parish and People. I vår tid har nattvarden återtagit sin naturliga plats i högmässan medan Mattins och Evensong har trätt i bakgrunden. Dessa

bönegudstjänster är faktiskt i den nuvarande anglikanismen ett problem som man inte riktigt vet hur man skall lösa. De s k Alternativa serierna innehöll bearbetade och sedermera godkända ritual för mässan och de kyrkliga handlingarna men något egentligt arbete har knappast lagts ner på Mattins och Evensong. En liten grupp har visserligen ägnat sig åt att söka utveckla en engelsk tidegård med gregoriansk musik, men deras ansträngningar har haft marginella effekter.

Om vi övergår till den lutherska reformationen i Tyskland finner vi en liknande bild, som dock på vissa punkter avviker från det engelska mönstret.

Luther var som augustineremitmunk fostrad i tidegården. Med sin goda musikalitet insåg han dess ojämförliga värde ur rent musikalisk synpunkt. Han var också medveten om betydelsen av den gemensamma bönen, som uttryckte och utvecklade kommunitetens liv. Luther var därför angelägen att bevara den gregorianska musiken där det lät sig göra. I sin *Formula missae* (1523) förordnade han, att mässans ordinarium och de tempore (de fasta och de efter kyrkoåret varierande partier-na) skulle utföras på det traditionella sättet och med latinsk text. Att lägga tysk text under en gregoriansk melodi avböjde Luther bestämt.

När det gällde bönegudstjänster vid sidan av mässan var utgångsläget detsamma som i England: klostren och korprästinstitutionen försvann och den traditionella sången kunde fortleva endast där det fanns högre skolor. För att man också i andra församlingar än i skol- och universitetsstäderna skulle kunna hålla bönegudstjänster där vanliga församlingsbor kunde hämta uppbyggelse, föreslog Luther, att det skulle ankomma på församlingsprästen att ur tidegårdens material välja ut en psaltarpsalm, ett responsorium eller en antifon och en kollektbön och så åstadkomma en enkel liturgisk ordning för morgon- eller aftonbön. Sådana förkortade tideböner har sedan reformationen förekommit i de tyska lutherska kyrkorna och återfinns i deras psalmböcker än i dag.

Under 1900-talet har man i Tyskland lagt ner ett energiskt arbete på att göra tidegården och den gregorianska sången tillgänglig för församlingarna. Medan den s k kyrkosångsrörelsen mera sysslade med den flerstämmiga kyrkosången och mindre ägnat sig åt den liturgiska har kretsarna kring Lutherische Liturgische Konferenz satsat på tidebön och tidesång. Man bör vidare nämna Friedrich Buchholtz' lärda mödor på stiftelsen Alpirsbach och Michaelsbruderschaft, som 1979 gav ut tredje upplagan av *Evangelisches Tagzeitenbuch*.

Även inom den romersk-katolska kyrkan har i Tyskland försök gjorts att närma klostrens tidebön till församlingarna. En betydelsefull insats i detta hänseende gjordes t ex genom Pius Parsch och klostret Maria Laach. Dessa strävanden föregrep utvecklingen efter Andra vatikankonciliet.

I benediktinerklostret Münsterschwarzach har G Joppich och Rh Erbacher utarbetat en tidebok med musik, som är nykomponerad i gregoriansk stil. Även om detta är ett i sig diskutabelt företag är det samtidigt ett intressant belägg såväl för att det gregorianska stilmönstret håller som för att den romersk-katolska kyrkan är medveten om det angelägna i att söka göra tidegården mera församlingstillvänd.

De tyska evangeliska kyrkornas arbete med församlingarnas bönegudstjänster har i våra dagar gått in i en aktiv fas. Man fortsätter inte bara att arbeta med tidegärdsgudstjänster utan söker också finna nyare former. Ett par centra för sådana strävanden är Beratungsstelle für Gestaltung von Gottesdiensten i Frankfurt am Main och Evangelisch-Lutherische Gemeindeakademie Rummelsberg i Schwarzenbruck.

På lutherskt område har intresset för församlingarnas bönegudstjänster vidare avsatt markanta resultat i de *amerikanska lutherska* kyrkornas Lutheran Book of Worship och Occasional Services i vilka både traditionella och modernare drag framträder.

På reformert mark har den ekumeniska *kommuniteten Taizé* i Frankrike utvecklat en stor aktivitet beträffande bönegudstjänsterna. Dess inflytande framför allt på ungdomen i skilda länder och kyrkor har varit betydande.

Inom den *romersk-katolska kyrkan i stort* har församlingens bönegudstjänster så till vida förändrats under de senaste årtiondena som de traditionella mariaandakterna och rosenkransbönerna har minskat i frekvens. Ett nytillskott är däremot botgudstjänsten. Den har kommit som en komplettering till privatbikten, vilken också den har mist mycket av sin tidigare starka ställning. Lekmannaledda bönegudstjänster har i många romersk-katolska kyrkoprovinsar blivit allt vanligare, delvis på grund av prästbristen. Ett stimulerande församlingsmässigt inslag i olika typer av bönegudstjänster utgör psaltarsången med församlingsomkväde. Från *Frankrike* (J Gelineau och andra) har denna vunnit terräng på många håll världen över, både inom och utom den romersk-katolska kyrkan.

För *Sveriges* del var läget vid reformationen detsamma som på kontinenten. Klostren upphörde och korprästerna försvann (om än inte omedelbart så efterhand) och tidesångens tillflykt blev den lärda skolan. Djäknarna sjöng tidegården i domkyrkorna och församlingskyrkorna i de städer där gymnasierna var belägna. Tidegärdssången nådde i någon mån ut i de omgivande landsbygdsförsamlingarna i samband med sockengången, då eleverna drog omkring på landsbygden och samlade in kollekter till skolans och sitt eget underhåll.

Den förste evangeliske ärkebiskopen, Laurentius Petri, var liksom Martin Luther en musikaliskt djupt bildad person med sinne för tidegårdens musikaliska och andliga värden. Om detta vittnar hans omsorg om tidesången i Uppsala domkyrka, hans föreskrifter i Kyrkoordningen 1571, som gällde landet som helhet, i *De officiis* (Om tidegården) och inte minst i den lärda skriften *De punctis*. Den handlar om de tecken, som lämnar anvisning om hur den liturgiska recitationen skulle utföras, och ger en klar och detaljerad bild av hur den liturgiska sången i rikens helgedom lät under reformationstidens början.

Reformationstidens tidegård i Sverige var föremål för vissa reduktioner. Djäknarna sjöng endast i de större tiderna såsom matutin, laudes och vesper och detta inte alltid dagligen. Ofta begränsades tidesången till de viktigare helgerna.

En generell reduktion gällde vespern, i vilken de traditionella fem psaltarsalmerna minskades till tre, och matutinen där man av de tre

nocturnerna (tre gånger tre psaltarpsalmer) endast sjöng de första tre psalmerna samt den nionde.

Den enda punkt på vilken reformationstidens tidegärd utökades var predikan. Den kunde förekomma vid de tillfällen då församlingen deltog i gudstjänsten, närmast i lördagens och söndagens vesper.

En markant skillnad från utvecklingen i Tyskland är att man i Sverige under reformationstiden vågade sig på att försvenska tidegården och lägga svensk text under officiets gregorianska melodier. Experimentet hade en relativt kort livslängd och upphörde mot slutet av 1500-talet. Därefter hade tidegården — i den mån den förekom — enbart latinsk text. De ovan nämnda strävandena vittnar emellertid om en vilja att föra tidegården närmare församlingen, åtminstone i städerna.

De svenska skolordningarna visar att skolans musikundervisning byggde på den gregorianska grunden till in på 1600-talet. Därefter sysslar man med kyrkovisan och figuralsången och lägger det gregorianska materialet åt sidan. (Enda undantag är mässans sångpartier.)

På 1600-talet förekom enkla sk bönestunder i framför allt städernas församlingar. I viss mån är de en efterklang av tidegärdsgudstjänsterna men den liturgiska utformningen av bönestunderna är asketiskt enkel.

Kyrkolagen 1686 föreskriver att daglig morgon- och aftonbön skall hållas i stadsförsamlingarnas kyrkor. Efterhand blev ottesången begränsad till de större helgdagarna medan aftonsången skulle hållas varje söndag och helgdag i städerna, på Långfredagen även på landsbygden. Dessa gudstjänster hade inte bevarat mycket av tidegårdens struktur och allra minst av dess sång. Det var helt enkelt fråga om predikogudstjänster med en enkel liturgisk inramning.

På 1900-talet möter vi intressanta förnyelsesträvanden på bönegudstjänsternas område, vilket redan berörts s 193ff.

Den praktisk-teologiska forskningen återupptäckte det svenska handskriftsmaterialet från reformationstiden (Edvard Rodhe, Tobias Norlind o a). Parallellt med detta gjordes en praktisk kyrkomusikalisk insats genom Otto Olsson, John Morén, Richard Norén o a. Närmast genom påverkan från den ovan nämnda tyska kyrkosångsrörelsen tillkom 1914 års *Vesperale*, som vann rätt stor popularitet, och *Hymnarium I—II*. *Vesperritualen* anknöt i viss utsträckning till tidegårdens struktur men handskades valhant med psalmodien, vilken dock är tidesångens kärna. Ett betydande framsteg utöver 1914 års *Vesperale* är det som utkom 1925 och hade Nathan Söderblom som en av sina ivrigaste tillskyndare. *Vesperale 1925* är medvetet inriktat på den gregorianska psalmodin även om dess behandling lämnar mycket övrigt att önska.

Arbetet med den svenska tidesången fick ny luft under vingarna genom Arthur Adells och Knut Peters forskning. Från 1924 och framöver framlade de tidegårdens text och musik sådan den föreligger i det svenska handskriftsmaterialet från reformationstiden. Slutresultatet blev *Den svenska tidegården* och *Det svenska antifonalet*, utgivna i bearbetade nya upplagor genom Lauretius Petri-sällskapets försorg.

Syftet med dessa utgåvor av tidegården var att göra den till en församlingens bönegudstjänst. Det försvävade Adell och Peters att den sjungna tidegården skulle kunna bli detta. Denna dröm förverkligades emellertid

aldrig. I den lästa formen fann tidegården en viss användning som församlingsbön, främst kanske i kyrkliga ungdomssammanhang under årtiondena från 1940-talet och framåt.

Att tidegårdens mönster fortfarande har bevarat sin livskraft visar kyrkohandboken 1942. Dess ritual för morgon- och aftonbön följer ett förkortat ritual för laudes, resp vesper. I Den svenska mässboken del II 1944 är den gregorianska musiken återgiven i en renare form. Vi hänvisar i övrigt till behandlingen av musiken i bönegudstjänsterna i avsnittet 3.1.4 s 193ff.

3.1.5.3 Bönegudstjänsterna i senare svenska kyrkomöten

I motion nr 31 till 1946 års kyrkomöte begärde domprostarna Gösta Lundström, Strängnäs, och Algot Anderberg, Uppsala, en utredning med förslag till ordning för matutin, laudes, vesper och kompletorium. Trots välvillig behandling i utskott och plenum blev motionen dock avslagen emedan man väntade att sådana ordningar skulle utarbetas ”på officiell väg”.

Vid kyrkomötet 1951 motionerade biskoparna Torsten Ysander och Gustav Aulén (motion nr 99) om införande av en psalmvesper i avsikt att rädda aftonsången, vars ställning ansågs mycket svag i kyrkolivet. Kyrkomötet beslöt att hos Kungl. Maj:t begära utredning med förslag till sådan vesper som alternativ aftonsångsordning samt om en friare ordning i fråga om texter vid denna gudstjänst.

Statsrådet Ivar Persson tillkallade tf kyrkoherden N E Palmer i Stockholm att företa den begärda utredningen. Palmer avlämnade sitt förslag 1956. Detta är såtillvida intressant, som Palmer här är den förste att föreslå att församlingen kan sjunga en upprepad antifon till verserna i en psaltarpsalm.

Under utredningstiden hade kyrkomötet 1953 liksom de tidigare kyrkomötena 1938 och 1941 begärt utarbetandet av ett bihang till kyrkohandboken. På Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades som sakkunniga sedermera biskopen Gert Borgenstierna, komministern Robert Murray och nyssnämnde Evert Palmer att utarbeta ett sådant tillägg. De var färdiga 1956.

Båda dessa betänkanden behandlades av kyrkomötet 1957. Med tacksamhet noterade man att Kungl. Maj:t tillmötesgått tidigare av kyrkomötet uttalade önskemål om ett bihang till kyrkohandboken. Beredningsutskottet noterade en rad ändringsförslag och föreslog kyrkomötet att begära en överarbetning av förslaget och en komplettering ifråga om vissa gudstjänstordningar. Därutöver önskade man förslag till musik till en alternativ aftonsångsordning.

Kyrkomötet följde beredningsutskottets förslag liksom förslaget angående aftonsångsmusik.

I juli 1958 tillkallades dåvarande domprosten David Lindquist att som sakkunnig biträda med översyn av det föreliggande förslaget. Den 15 juli 1965 överlämnade Lindquist sitt betänkande, kallat Översyn av förslag till alternativt aftonsångsritual (Stencil E 1965:3) till vederbörande statsråd, varefter det hamnade på 1968 års kyrkomötes bord.

Lindquists förslag innebar att man skulle kunna anordna aftonsångsgudstjänst enl kyrkohandbokens ordning men också som vesper, i koralform eller i friare form. Brukade man handbokens aftonsångsordning skulle textvalet vara friare än tidigare.

Utskottet noterade med tacksamhet ett betydande tillskott i fråga om hymner liksom de nyansatser ifråga om växelsång, som gjorts i förslaget till aftonsång i vesperform, liksom att aftonsången i koralform fått en församlingsmässig inriktning. Emellertid gav man uttryck även åt följande uppfattning:

Utskottet anser det vara överflödigt med den sakkunniges förslag till ändringar i det nu brukade aftonsångsritualet. Den församling som önskar använda det framlagda förslaget om aftonsång i friare form, är där oförhindrad att enligt den sakkunniges förslag låta utbyta predikan över föreskriven text mot predikoserie över exempelvis katekesens huvudstycken.

I likhet med många remissinstanser ansåg utskottet förslaget om friare form för aftonsången tillmötesgå många församlingars önskemål om en mer differentierad utformning. Den "friare formen" blev helt enkelt det i förslaget, som utskott och kyrkomöte stannade inför. Fick man denna frihet tog man synbarligen de två andra förslagen så att säga på köpet.

Kyrkomötet beslöt enligt utskottets förslag och den 24 jan 1969 utfärdades kungligt cirkulär om alternativa ordningar till handbokens ritual för aftonsång. Dessa alternativ skulle vara: Aftonsång i vesperform, Aftonsång i koralform och Aftonsång i friare form.

Den något vidare frågan om ett bihang till kyrkohandboken fick sin lösning vid 1963 års kyrkomöte. Beredningsutskottet konstaterade då att det föreliggande förslaget innehöll ritual för många gudstjänster, som länge regelbundet firats i församlingarna. Man nämnde "helgmålsböner, vesper, julbön och nyårsbön". Något officiellt antagande av dessa ordningar förutsattes emellertid inte. Detta skulle markeras genom att ritualen för sådana gudstjänster intogs i en från kyrkohandboken skild bok, vars innehåll inte skulle bli av samma bindande karaktär som den egentliga kyrkohandboken. Genom sin bakgrund i ett kyrkomötets uttalande skulle det emellertid kunna bli vägledande för församlingar och präster vid utformningen av de ifrågavarande gudstjänsterna.

Kyrkomötet följde även denna gång sitt beredningsutskott. Genom kungligt brev den 1 nov 1963 medgavs användningen.

Boken utgavs 1965 och har den auktoriserande beskrivningen att den är "Av Konungen medgiven till användning i rikets församlingar". Dess titel är "Ordning för vissa gudstjänster vilka icke upptagas i Den svenska kyrkohandboken". Den innehåller:

Ordningar för vesper i advents- och trettondedagstid, i fastan, påsktiden, trefaldighetstiden (tre olika ordningar), på alla helgons dag, reformationsdagen, missionsdagen samt en skördevesper för tacksägelsedagen.

Vidare förekommer helgmålsbön, julbön, nyårsbön och nyårsvaka såväl med som utan inledande altartjänst, ljusgudstjänst vid trettondedag jul och på kyndelmässodagen, passionsandakt och kyrkmässa.

Ytterligare ordningar i denna bok gäller ungdomsgudstjänst (två ordningar), morgonandakt för ungdom, gudstjänst vid fosterländsk och

medborgerlig högtid, mottagande av ny medarbetare i församlingen, gudstjänst till de hänsovnas minne, sorge- och minnesgudstjänst efter avliden, där jordfästning ej ägt rum inom församlingen, samt slutligen ordning för nedsättande av urna.

Man kan i denna innehållsförteckning återfinna en strävan i allt liturgiskt förnyelsearbete allt ifrån början av 1900-talet att genom ordningar för speciella gudstjänster söka överbrygga klyftan mellan kyrka och samhälle. Industrigudstjänster, idrottsgudstjänster, skolgudstjänster och mycket annat har utformats på skilda sätt och utgör tillsammans exempel på en sådan strävan. "Ordning för vissa gudstjänster . . ." skulle emellertid visa sig ha svag genomslagskraft. Med ganska få undantag har den förblivit okänd och oanvänd i församlingarna. Även om den innehåller åtskilliga gudstjänstordningar av kyrkoårskaraktär har den inte blivit brukad och detta trots att de senaste decennierna i den Svenska kyrkan kännetecknats av ett starkare markerande av just kyrkoåret och dess gudstjänster. Man hade 1965 helt enkelt inte funnit formen för gudstjänster av detta slag.

3.1.6 Förslagets genomförande

3.1.6.1 Riktlinjer mer än fixerade ritual

De senare årens gudstjänstordningar har i vårt land präglats av stor alternativrikedom. Uppenbart har man behövt och strävat efter en viss frihet att utforma såväl huvudgudstjänsten som annat gudstjänstliv efter de behov och med utnyttjande av de resurser som vid varje tillfälle varit för handen.

Vi vill fortsätta på denna linje. Den förefaller särskilt naturlig i samband med gudstjänster av här ifrågavarande slag. Ordningarna skall mer betraktas som riktlinjer för ett dynamiskt gudstjänstliv än som fixerade ritual, vilka till punkt och pricka skall följas.

Vi vill också erinra om de sex punkter, som vi anförde i SOU 1974:66 s 138 där vi betonade vikten av följande aktiviteter och åtgärder i församlingarna:

- Regelbundna planeringskonferenser
- Samövning av i gudstjänsten medverkande
 - präst, kyrkomusiker, kör, lekmän
- Information till församlingen
- Särskilda sångövningar med församlingen
- Fortbildning av olika slag
- Studiecirklar i liturgi och kyrkomusik

Önskemålen från 1974 har fortfarande och även i bönegudstjänsternas sammanhang största giltighet.

3.1.6.2 Kyrkorättslig reglering

En följd av detta betraktelsesätt blir att någon ytterligare kyrkorättslig reglering av bönegudstjänsternas ordningar inte behövs utöver vad som redan gäller. Vi föreslår att församlingarna skall äga rätt att bruka de av

oss framlagda ordningarna för veckans och för kyrkoårets bönegudstjänster liksom för bönegudstjänster vid särskilda tillfällen.

Den viktigaste kyrkorättsliga regleringen vad gäller bönegudstjänster utgörs av lagen (1975:1190) om andra allmänna gudstjänster än högmässa. Innebörden är att andra gudstjänster inte bara kan utan skall firas ”i den omfattning som domkapitlet föreskriver”. Den viktigaste formen härför utgörs av de tjänstgöringsföreskrifter för församlingar som dessa föreslår och domkapitlet fastställer. Vi vill understryka det önskvärda i att församlingarna vid uppgörande av förslag och domkapitlet vid fastställandet tar ställning till i vad mån och i vilken utsträckning bönegudstjänster skall tillhöra det normala och reguljära gudstjänstlivet i de olika församlingarna. I det sammanhanget bör lämpligen även övervägas i vilken utsträckning de kan eller bör ledas av annan än präst.

3.2 Gudstjänsttyper

I förslaget till gudstjänstordning anges i vissa fall psalm eller psaltarpsalm. Sv ps med arabisk numrering avser 1969 års psalmskommittés betänkande Den svenska psalmboken, volym 1 (SOU 1985:16). Sv ps med romersk numrering avser psaltarpsalm i appendix till detta band (s 219ff).

Många av ordningarna bygger på den traditionella tidegårdens struktur. I anvisningarna framhålles vilka som kan ersättas av ordningar i Den svenska tidegården/Det svenska antifonalet.

3.2.1 Veckans bönegudstjänster

Helgmålsbön

HB 42 har ingen särskild ordning för sådan gudstjänst. Den förekommer emellertid på många håll och vi har funnit det angeläget att anvisa hur helgen kan inledas med stillhet inför Guds ord, med bön och lovsång. Till en gudstjänst av denna typ hör av ålder freds- och fridsbönen Pro pace, varför vi föreslagit att den sjungs här. Verserna kan fördelas mellan präst eller försångare/kör och församling.

Ottesång

I Olov Hartmans tolkning av den medeltida hymnen Te Deum och i dess österrikiska melodidräkt från 1771 har församlingen fått en sångbar möjlighet att efter gammal sed inleda söndagens första gudstjänst med denna lovsång (sv ps 1).

Som litaniebön föreslår vi här en ny form av kyrkobönen ”Helige Herre Gud”. Om denna se band 7 (SOU 1985:45) s 165f. Den alternativa bönen har en struktur att fylla med aktuella och lokalt färgade bönepunkter.

Aftonsång

Ordningen vill återge gudstjänsten något av den sångkaraktär som ligger i namnet. Den ger samtidigt utrymme åt predikan eller meditation över en bibeltext.

Vi har föreslagit Marias lovsång (Magnificat) och Simeons lovsång (Nunc dimittis) som alternativa nytestamentliga sånger (cantica). Då den förra i tidegärdstraditionen hör hemma i vespern menar vi att den skall brukas om aftonsången firas på vespertid, medan den senare reserveras för en senare gudstjänsttid.

Bönen är en bearbetning av en bön av H Francke nr 21 i Att bedja i dag. En liten bönbok, 1970.

Som alternativ avslutning föreslår vi följande ordning:

Lovpsalm

Välsignelsen

Sändningsord

Utgång (procession under musik eller psalmsång)

Morgonbön

Firas denna gudstjänst regelbundet föreslår vi fortlöpande läsning av en bibelbok. Detsamma kan gälla bön under dagen och aftonbön.

Morgonbönen är Luthers klassiska, här hämtad ur Att bedja i dag (nr 8 a). Förbönen bygger på nr 62 i samma bönbok. Den är skriven av H Oosterhuis.

Bön under dagen

Vi har föreslagit meditation eller utläggning av den lästa texten. Då denna gudstjänst ofta måste starkt begränsas till tiden, kan det vara motiverat att utelämna detta moment.

Bönen är nyskriven.

Aftonbön

Bönen är den klassiska aftonbönen från medeltiden, nr 9 b i Att bedja i dag. Responsoriet har hämtats från tidegårdens kompletorium.

3.2.2 *Kyrkårets bönegudstjänster*

Adventsandakter

Adventstidens ljusständning har numera blivit allmän. Under de fyra adventssöndagarna tänder man ljus i adventsgran eller -stake.

Våra ordningar är närmast tänkta för lördagarnas helgmålsbön, söndagens söndagsskola eller aftonsång men kan i övrigt brukas under hela adventstiden.

Julbön

Ordningen är uppbyggd efter bönegudstjänsternas allmänna mönster.

Kollektbönen är hämtad från Juldagens högmässa i EB 83 medan den avslutande bönen är en bearbetning av Juldagens högtidsbön i EB 42.

Julvaka

Ordningen bygger på ett ritual, som kontraktsprosten Sven Sixten, Fristad, utarbetat för Svenska kyrkans liturgiska nämnd. Inledningen anknuter till påsknattens liturgi (Detta är den natt . . .).

Kollektbönen är hämtad från julnattsmässan i EB 83, medan bönen efter predikan fångar upp motiv från adventstidens O-antifoner i tidegården. Den avslutande litanian är nyskriven.

Julotta

För julotta som huvudgudstjänst finns särskild ordning. Här avses en gudstjänst firad i församling där högmässa följer.

Julotta I

Gudstjänsten anknuter till julbön (och till HB 42). Vi anser den vara en enkel och rak ordning, som gott kan bevaras.

Julotta II

Ordningen för högmässa utan nattvard och med texter och böner enl EB 83 brukas.

Nyårsbön I

En nyskriven ordning som följer bönegudstjänsternas allmänna mönster. Kollektbönen är från nyårsdagen i vårt förslag 1982 (stencil) till evangelieböner (EBF). Den avslutande bönen kommer från EB 42.

Nyårsbön II

Här föreslås en form av den ordning för förnyelsegudstjänst vi framlagt i band 5 (SOU 1981:65) s 65ff (motivering s 155ff, 179ff). Vi har underrettats om att 1982 års revisionsgrupp inte tar med ordningen bland de kyrkliga handlingarna. Vi kan därför inte enbart hänvisa till den utan inför en version här. Den kan brukas som förnyelsegudstjänst även vid andra tillfällen under året.

Nyårsbön III

Vi föreslår även ordning för veckomässa.

Nyårsvigilia/nyårsvaka

Med lätta justeringar och kompletteringar framför allt musikaliskt, bör ordningen för Nyårsbön I kunna användas vid nyårsvigilia. Någon annan ordning för sådan gudstjänst meddelas därför ej.

Kyndelmässodagen

Jungfru Marie kyrkogångsdag eller Kyndelmässodagen är på sitt sätt den sista utstrålningen av julens ljuskrets innan kyrkoåret vänder och orienterar sig mot fastetiden. Vi menar att denna dag bör ha en särskild ordning för ljusgudstjänst.

Vårt förslag bygger på en ordning i Kleines Stundenbuch (utgiven av de liturgiska instituten i Trier, Salzburg och Zürich). Den återges här i bearbetad form. Kollektbönen är från EB 42, texterna från EB 83. Förslagans Magnificat har bytts ut mot Nunc dimittis.

Askonsdagen

EB 83 har infört särskilda texter för askonsdagen, vilket motiveras av att denna dag rätt markerat växer fram som inledning till fastan. Vi har därför funnit det befogat att ge dagen en egen gudstjänstordning.

Askonsdagsliturgi I

Ordningen följer i huvudsak den amerikansk-lutherska Lutheran Book of Worship, som tar upp den fakultativa möjligheten att ett askkors tecknas på gudstjänstdeltagarnas panna. I anvisningarna beskrivs hur detta går till.

Askonsdagsliturgi II

Här följer vi den intressanta ordningen i den reformerta kyrkohandboken Liturgie de l'Eglise Suisse Romande (SESR).

En mera traditionell utformning av dagens gudstjänst är att bruka ordningen för högmässa eller veckomässa.

Fastegudstjänst

Ordningen är uppbyggd efter bönegudstjänsternas allmänna mönster. Inledningen anknyter till Gudstjänster för Stilla veckan och Påsk, 1977, utgiven av Västerås stifts liturgiska arbetsgrupp.

Den första kollektbönen är övertagen från SESR, den andra från SOU 1981:65 och den tredje från nämnda västeråsordning. Texterna följer EB 83.

De avslutande bönerna anknyter till SESR (bön 1), askonsdagens liturgi (bön 2) och 1982 års revisionsgrupps förbön 6 vid högmässa, den traditionella litanian i dess kortare form (bön 3).

Den avslutande kollektbönen är en bearbetning av passionsbönen "Outsägligen stor . . ." i HB 42.

Vi menar att denna gudstjänstordning skall kunna användas under hela fastetiden och även i stilla veckan. Den kan emellertid då ersättas av en särskild passionsgudstjänst med läsning av ett evangeliums passionstext, se nästa punkt.

Passionsgudstjänst med läsning av de fyra evangeliernas passionsberättelser

Stilla veckans passionsandakter kan utformas på olika sätt. Man kan använda fastegudstjänstens ordning men vi har därutöver valt att presentera en på olika röster fördelad läsning av de fyra evangeliernas berättelser om Vår Herres Jesu Kristi lidande.

En ordning i den anglikanska Holy Week Services, 1983, har här anpassats till svensk text enl NT 81 och försetts med rollanvisningar.

Gudstjänsten avser ej att vara något kyrkospel. Det dramatiska ligger i själva texten. Tvärtom bör stor stillhet prägla gudstjänsten. Bönen vid Matteusp passionen och psalmsång, gärna utan orgel, kan avsluta läsningen.

Palmsöndagens procession

Det är allt vanligare att man på denna söndag anordnar palmprocession, varför vi föreslår en ordning för en sådan inledning till dagens gudstjänst.

Inledningen anknyter till romersk-katolsk ordning men i övrigt är materialet nytt. Ordningen har utformats med den tanken som bakgrund att palmsöndagen är korssets advent, varför adventsmotivet bör få prägla processionen.

Skärtorsdagen

Denna dags nattvardsmässa, ev föregången av läsning av Johannespassionen s 119, och firad enl ordningen för högmässa eller veckomässa och med texter och böner enl HB 83, kan avslutas med altarets avklädande.

I anslutning härtill kan psalm 22 läsas av församlingen och/eller präst/medhjälpare. Psalmerna kan även sjungas. I stället för psalm 22 kan långfredagens matutin bedjas enl Den svenska tidegården.

Altaret får förbli avklätt till påsknattens liturgi, påskottan eller påskdagens högmässa, då det kläds i påskens dräkt.

Långfredagen

Långfredagen har av ålder haft och har fortfarande en mycket stark ställning i svenskt gudstjänstliv. 1976 års gudstjänstordning (GO 76)

anger en särskild form för dagens huvudgudstjänst. Vi föreslår ordningar för eftermiddagens korsandakt vid tidpunkten för Jesu död (kl 15) och för aftonsången.

Förslagen följer västeråsordningen i Gudstjänster för Stilla veckan och Påsk, 1977.

Påsknattens liturgi

I allt fler församlingar firas gudstjänst på påsknatten. Den röner på många håll stor uppmärksamhet. Eftersom sålunda ganska fasta traditioner utvecklats på skilda håll i landet men dessa i stort sett går tillbaka på två huvudtyper av gudstjänster har vi stannat för att presentera två alternativa påsknattsfiranden.

Påsknattens liturgi I

Detta är en bearbetning av P Edwalls Påsknattens liturgi, 1975.

Påsknattens liturgi II

Denna ordning är bearbetad efter nyssnämnda västeråsmaterial Gudstjänster för Stilla veckan och Påsk, 1977.

Påskotta

Vissa församlingar föredrar att fira påsknattens gudstjänst utan nattvard. Vi har därför medtagit en sådan ordning för gudstjänst under natten eller på påskdagens tidiga morgon. Den är likaledes hämtad från nämnda västeråsmaterial.

Tacksägelsegudstjänst/Skördegudstjänst

På många håll firas under stor uppslutning skördegudstjänst, ofta på tacksägelsedagen, numera andra söndagen i oktober månad. Förekommande skördevespror och liknande gudstjänstformer av något äldre typ motsvarar inte dagens behov.

Vi föreslår en skördegudstjänst med anknytning till den amerikanska Lutheran Book of Worship (Harvest and Thanksgiving). Den kan ge riktlinjer i den mån man inte önskar fortsätta med lokalt väl inarbetade ordningar.

Den avslutande litanian är nyskriven.

Minnesgudstjänst på söndagen efter alla helgons dag

Minnesgudstjänst över församlingens under året avlidna medlemmar firas rätt allmänt på alla helgons dag. EB 83 har emellertid givit söndagen efter denna dag ett särskilt namn och ett fast tema med fasta texter. Det är uppenbart att avsikten är att minnesgudstjänsten skall förläggas till denna dag, som ibland också kallas alla själars dag.

Vi föreslår en ordning med anknytning till Kleines Stundenbuch. Kollektbönen är hämtad från EBF.

Ljuständning är ett starkt andaktsskapande moment i gudstjänsten.

3.2.3 Särskilda bönegudstjänster

Botgudstjänst

I HB 42 förekommer en ordning för allmänt skriftermål, som numera ytterst sällan firas som fristående gudstjänst. I SOU 1981:65 s 65ff framlade vi förslag till förnyelsegudstjänst (se ovan s 213). Även om 1982 års kyrkomöte ej medtog förslaget i den alternativa gudstjänstordningen (GO 82) underströk man emellertid behovet av förnyande gudstjänster och sade sig vilja avvakta utvecklingen rörande bl a påsknattsliturgin, till vilken vi nu framlägger två alternativa förslag s 127 och 133. I remissbehandlingen hänvisades också till förekomsten av det allmänna skriftermålet.

Då vi nu inhämtat att man i kyrkor med tidigare fast biktpraxis söker sig mot former för botgudstjänst, har vi funnit det angeläget att också för Svenska kyrkan framlägga ett förslag till sådan gudstjänst.

Ordningen följer bönegudstjänstens allmänna struktur och förenar drag av högmässans skriftermål med det enskilda eller bikten. Det personliga draget understryks genom möjligheten för deltagare att under skriftermålet träda fram till altarringen/koret för att efter syndabekännelse enskilt mottaga avlösningens förlåtelseord.

Vi vill inte utesluta möjligheten att ett flitigt bruk av denna gudstjänst kan bana väg för en vidgad personlig själavård och ett ökat bruk av det enskilda skriftermålet.

Förböns-gudstjänst

Förböns-gudstjänster av skilda slag firas nu på många håll i landet. Inte minst har sjukhuskyrkans präster begärt att en ordning med och utan handpåläggning, med och utan smörjelse skulle intagas i kyrkohandboken.

I vårt arbete har vi studerat ordningar från många kyrkor av olika konfessioner. Vi har redan berört denna sak (s 192). Vi har kommit till slutsatsen att vi bör utforma en ordning för denna typ av förböns-gudstjänst. Vårt förslag bygger på en ordning som brukas i Samariterhemmets kapell och på dess sjukhus i Uppsala.

Vi har funnit det angeläget att ge vårt förslag en på en gång mer allmän och personlig inriktning. Förbönsämnen kan antecknas på lappar som avlämnas vid ingången till kyrkan för att senare i korgar bäras fram till altaret. Samtidigt beredes deltagarna möjlighet att själva gå fram till altarringen för förbön under handpåläggning. Begär någon att därvid också undfå smörjelse med olja öppnar vår ordning en möjlighet för detta.

I denna gudstjänst är det viktigt att prästen som medhjälpare har diakon eller diakonalt engagerad församlingsbo.

Från Samariterhemmets håll understryker man vikten av att förbönsgudstjänsten förbereds genom ingående information om hälsa, sjukdom och helande, och detta i synnerhet om man avser att bruka förbön under handpåläggning och smörjelse med olja. Vi vill ytterligare betona vikten av sådan undervisning.

Sjukbesök i hem eller på sjukhus

För att markera att det rör sig om en församlingens förbön är det betydelsefullt att prästen vid sjukbesöket åtföljs av diakon eller annan företrädare för församlingen. Endast vid enskilt skriftermål bör den sjuke lämnas ensam med prästen.

Inledningen och ordningens struktur i övrigt följer förbönsgudstjänsten i tillämpliga delar.

Kyrkmässa

På en kyrkas invigningsdag, dess särskilda bemarkelsedag eller eljest i samband med någon församlingens högtid kan kyrkmässa firas. Den följer ordningen för huvudgudstjänst med eller utan nattvard. Texter och böner återfinns i EB 83.

Här meddelas en nyskriven förbön av litanietyp.

Rättegångsgudstjänst

Sådan gudstjänst firas enl gällande kyrkolag innan tingsrätt eller annan domstol börjar årets arbete.

Vi föreslår att ordningen för någon av veckans bönegudstjänster brukas. Här meddelas en nyskriven bön för sådan gudstjänst.

Appendix

PSALTARPSALMER 85

I. Herre, till vem skulle vi gå?

Curt Lindström 1985

Omkväde

Her - re, till vem skulle vi gå? Du har det e - vi - ga li - - vets ord.

The musical score consists of three staves: a vocal line in treble clef, a piano accompaniment in treble clef, and a bass line in bass clef. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The melody is simple and hymn-like, with a final cadence.

Försångare/kör

1. När jag ropar så svara mig, du min rättfärdig - - hets Gud,
 3. Upplyft över oss ditt ansik - tes ljus, du ger mig glädje i hjärtat.
 5. Du, Herre, låter mig bo i trygghet under dina ving - - ars skugga.

The musical score for the first three verses is arranged in three systems. Each system contains a vocal line in treble clef and a piano accompaniment in bass clef. The accompaniment is simple, using chords and single notes to support the vocal melody. The key signature remains one flat, and the time signature is 4/4.

Alla

2. du som i nöden skaffar mig rum, Var mig nådig och hör min bön.
 4. I frid vill jag lägga mig ned, och i frid skall jag som - - na in.
 6. Fader, Son och Ande, din är äran nu och alltid och i evig - - het. Amen.

The musical score for the last three verses is arranged in three systems. Each system contains a vocal line in treble clef and a piano accompaniment in bass clef. The accompaniment continues to be simple and supportive. The key signature remains one flat, and the time signature is 4/4. The final system includes a handwritten note: "(4) ps 4)".

II. Herren lever!

Trond Kværno 1985

Försångare / Kör
OMKVÄDE
 Her-ren le- ver! Lovad vare min klip- pa, och upphöjd min frälsnings Gud →

Församling
 Her-ren lever! Lo- vad vare min klip- pa, och upphöjd min frälsnings Gud.
 och upp- höjd min frälsnings Gud.
 Kör
 Her-ren le- ver! Lo- vad vare min klip- pa, och upphöjd min frälsnings Gud.

Orgel

Försångare / kör / Alla
 För:s./kör 1. Du låter min lampa brinna klart,
 Herren, min Gud, gör mitt mörker ljust.
 Alla 2. En sköld är han för alla
 som tar sin tillflykt till honom.

I Orgelsats (även för kör) v.1

Förs./kör 3. Vem är Gud förutom Herren,
 och vem är en klippa utom vår Gud?
 Alla 4. Därför vill jag tacka dig, Herre,
 och lovsjunga ditt namn.
OMKVÄDE Ur ps 18

II Orgelsats v.2 III Orgelsats v.3 (Tenor-Bas) IV Orgelsats v.4

III. Herren lever!

Roland Forsberg, 1985

OMKVÄDE

Herren le - ver! Lo - vad vare min klip - pa, och upphöjd min fräls - nings Gud.

Förs. HERREN LE-VER! LOVAD VARE MIN KLIP-PA, OCH UPPEÖJD VARE MIN FRÄLS-NINGS GUD.

Ka-
men Herren le-ver! Lo-vad vare min klip - pa och upphöjd vare (Gud
(min frälsning)

Org

PSALM

V 1 försångare/kör, v 2 alla etc

1. Du låter min lampa brin-na klart, Herren, min Gud, gör mitt mör - ker ljust.
2. En sköld är han för al-la som tar sin till - - - - flykt till ho-nom.

3. Vem är Gud, för - - u - tom Her-ren, och vem är en klippa, u - tom vår Gud?
4. Därför vill jag tac-ka dig, Her-re, och lovsjung - - - - a ditt namn.

OMKVÄDE (+kanon)
OMKVÄDE (+kanon, diskant)

Kör/orgel
ad lib

Ur ps 18

IV. Herren är mitt ljus och min frälsning

Trond Kværno 1985

OMKVÄDE

Försångare/Kör

Distans (även instrument)

Församling

Orgel

Herren är mitt ljus och min frälsning, för vem skul-le jag frukta?

Herren är mitt ljus och min frälsning, för vem skul-le jag fruk-... ta?

Herren är mitt ljus och min frälsning, för vem skul-le jag fruk-ta?

Försångare/
Församling/
Kör

I Orgelsats (v. 1,2,4,5)

(även för kör)

II v. 3,6)

(även för kör)

Försångare/Kör

1. Ett har jag begärt av Herren,
Alla och därefter strävar jag,
2. att jag må få bo i Herrens hus
Alla varje dag i mitt liv.
3. för att skåda Herrens ljuvlighet
Alla och betrakta hans tempel. **OMKVÄDE**
4. Ty han döljer mig i sin hydda på olyckans dag,
Förs./kör han beskyddar mig i sitt tjäll.
5. I hans hus vill jag offra jublets offer,
Alla jag vill sjunga till Herrens ära.
6. Jag tror att jag skall få se Herrens goda
Alla i de levandes land.

OMKVÄDE

Ur ps 27

V. Herren är min starkhet

OMKVÄDE

Roland Forsberg 1985

Her-ren är min stark-het och min sköld, på he-nem för-trös-tar mitt hjär-ta.

PSALM

(Kör) 1. Jag ropade till dig, Herre, min Gud, och du helade mig.
 Färs. 2. Lovsjung Herren, ni hans from-ma, och prisa hans heliga namn.
 Kör 3. Ty ett ögonblick varar hans vre-de, men hela livet hans nåd.
 Färs. 4. Om aftonen gäs - - - tar gråt, men om morgonen kommer ju-bel.

Kör/organ
ad lib.

Ur ps 30

VI. Som hjorten trängtar

Trond Kvernø 1984/85

Försångare

OMKVÄDE

Som hjorten trängtar till vat-ten-bäckar, så trängtar min själ efter dig, o Gud.

Försånging

Orgel

(Körrens som utg. A)

Som hjorten trängtar till vat-ten-bäckar, så trängtar min själ efter dig, o Gud.

Förs/Kör/Alla

Förskör 1. Min själ törstar efter Gud, efter den levande Guden.

När skall jag få träda fram inför Guds ansikte?

I Orgelsats

Alla 2. Mina tårar är min spis både dag och natt, ty ständigt säger man till mig: Var är nu din Gud?

Alla 3. Varför är du så bedrövad, min själ, och varför så orolig i mig?

OMKVÄDE

II Orgelsats

Förskör 4. Hoppas på Gud,

ty jag skall åter få tacka honom, min

frälsning och min Gud!

Alla 5. Fader, Son och Ande, din är äran, nu och alltid och i evighets evighet. Amen.

III Orgelsats

OMKVÄDE

Upp 42

IV Orgelsats

VII. Gud är vår tillflykt

Trond Kværno 1985

Försångare / Kör

OMKVÄDE

Församling

Kör / Orgel

Gud är vår tillflykt och vår starkhet, en hjälp i nöden, välbeprövad.
 Gud är vår tillflykt och vår starkhet, en hjälp i nöden, välbeprövad.
 Gud är vår tillflykt och vår starkhet, en hjälp i nöden, välbeprövad.

Försångare / Kör

Därför skulle vi inte frukta,

om än jorden omvälvdes och bergen vacklade ned i havet,

Alla om än dess vågor brusade och svällade,

så att bergen bävade vid dess uppror.

OMKVÄDE

Försångare / Kör

En ström går fram, vars flöden ger glädje åt Guds stad,
 åt den Högstes heliga bönings.

Alla Gud bor därinne, den skall inte vackla,

Gud hjälper den när morgonen gryr. Ur Ps 46

Försångare / Kör Alla

OMKVÄDE

I Orgelsats (även för kör) v.1

II Orgelsats (även för kör) v.2

III Orgelsats (till kör - Sopr. Alt) v.3

IV Orgelsats v.4

VIII. Upphöjd vare du, Gud

Roland Forsberg, 1985

OMKVÄDE

instrument

H.

Upp-höjd va-re du, Gud, ö-ver him-me-len; ö-ver he-la jör-den) (sig din ä-ra
(strö-ke)

Org.

PSALM

- (Kör) 1. Mitt hjärta är frimodigt, • Gud,
Förs) 2. Vakna upp, min ära, upp, psaltare och har-pa!
- (Kör) 3. Jag vill tacka dig bland fol -- ken, Her-re,
Förs) 4. Ty din nåd är stor ända upp till him-me-len,

Kör/orgel
ad lib.

jag vill sjung - - - - - a och lo - va.
Jag vill väcka mor-gon-red-na-den.

OMKVÄDE

jag vill levsjunga dig bland al - la folk.
och din trefasthet ända upp till sky-ar-na.

OMKVÄDE (+diskantinstr.)

Ur ps 57

IX. Saliga de som bor i ditt hus (A)

Trouad Kverno 1985

Andante

Förångare

OMKVÄDE Saliga de som bor i ditt hus, de får lovsjunga dig utan än-de.

ad lib.

Sa-liga de som bor i ditt hus, de får lov-sjunga dig u-tan äv-de.

Kör version I

(efter 2,5)

Sa-liga de som bor i ditt hus, de får lov-sjunga dig utan än-de. Sa-liga de som bor i ditt hus, de får lov-sjunga dig utan än-de.

Kör version II

(efter 3, 4, 6)

Sa-liga de som bor i ditt hus, de får lo-sjunga dig.

Församling

Orgel

Ped.

Flöjt

Kör S
A

Sali-ga de som i dig har sin styrka, de som bär pilgrimens väg i sitt hjärta.

Orgel

(Ped.)

OMKVÄDE

K r S
A

När de vandrar ge-nom T -re-da-len, g r de den rik på källor, den väl-

Orgel

(Ped.)

signas med h stens f r-sta regn.

Orgel

OMKVÄDE

Si-on.

Kör alt. I
(a Capella)

De går från kraft till kraft. Så trädde de fram inför Gud på Si-on.

Kör alt. II

De går från kraft till kraft. Så trädde de fram inför Gud på Si-on.

Orgel

bara till kör alt. II

(Ped.)

OMKVÄDE

S A

Herre Gud Se-baot, hör min bön, lyss-na, du Ja- kobs Gud.

Orgel

(Ped.)

OMKVÄDE

Se till vår be- skydda-re, Gud, ja, vänd ditt blick till din smorde.

Orgel

(Ped.)

OMKVÄDE

Höj (till både alt.)
 Fa-der, Son och Ande, din är ä- ran nu och all- tid och i e- vighet.

Kör alt. I
 Fa-der, Son och Ande, din är ä- ran nu och all- tid och i e- vighet.

Kör alt. II (ps)
 Fa-der, Son och Ande, din är ä- ran nu och all- tid och i e- vighet.

Orgel (till både alt.)
 Fa-der, Son och Ande, din är ä- ran nu och all- tid och i e- vighet.

A- men. ONKVADE

A- men. ONKVADE

A- men. ONKVADE

Ur ps 84

X. Saliga de som bor i ditt hus (B)

Trond Kværno 85

För-sångare
OMKVÄDE
(Körsatser, se utgåva A) Saliga de som bor i ditt hus, de får lovsjunga dig utan äv-de.

Församling
Sa-liga de som bor i ditt hus, de får lovsjunga dig utan ände.

Orgel

För-sångare/
Församling

Orgelsatser (v.1)

Kör/Försångare: *)

1. Saliga de som i dig har sin styrka,
Alla: de som bär pilgrimens väg i sitt hjärta.
2. När de vandrar genom Tåredalen, gör de
den rik på källor.
Alla: Den välsignas med höstens första regn.
3. De går från kraft till kraft.
Så träder de fram inför Gud på Sion.

(v.2) (v.3)

(även för kör)

OMKVÄDE

Kör/Försångare:

4. Herre Gud Sebaot, hör min bön.
Alla: Lyssna, du Jakobs Gud:
5. Se till vår beskyddare, Gud,
ja, vänd din blick till din smorde.
6. Fader, Son och Ande, din är äran
Alla: nu och alltid och i evighet. Amen.

Ur ps 84

(v.4) (v.5) (v.6)

(även för kör)

*) Här kan också texten till psaltarverserna i nr XI användas.

XI. Ljuvliga är dina boningar

Trond Werner 1985

För-sångare
 Församling
 Orgel

ljuvli-ga är di-na boningar, Herre Se- - - ba- ot.
 ljuv-lig sa är di-na bonin-gar, Herre Se- - - ba- ot.

I Orgelsats (även för kör), Alla 2. Ja, spårten har funnit ett bö och svadan ett näste at sina ungar
 3. vid dina altaren, Herre Sebaot, min konung och min Gud.
 OMKVÄDE

II Orgelsats (även för kör) (ej före omkväde) Fris/kör 4. Endag i dina gårdar är bättre än eljest tusen.
 Alla 5. Hallre väntar jag på tröskeln till min Herres hus än jag vistas i syndarnas hyddor.
 6. Åra vare Fadern och Sonen och den heligs Ande, nu och alltid och i evighet. Amen.
 OMKVÄDE

III Orgelsats
 IVa. Orgelsats
 IVb. Orgelsats (enkelt)

Ur ps 84

XII. Herre, du har varit vår tillflykt

Roland Forsberg
1979, 1981, 1984

SA:

Her-re, du har va-rit vår tillflykt från släk-te till släk-te. Du är
Gud från e - vig-het till e - vig - het.

Församling

Her-re, du har va-rit vår tillflykt från släk - te till släk-te.

Orgel

, Du är Gud från e-vig-het till e - vig - het.

SA:

Du fanns in-nan ber-gen föd-des, in-nan förden och bergen blev till.

TB:

Du låter människan bli jord i-gen och sä-ger: Bliv vad du en gång var!

OMKVÄDE:

Her-re, du har va-rit vår tillflykt från släk - te till släk-te.

SA:

Tu-sen år är i di-na ö-gon som den dag som förgick i går, som en fly-en-de

TB:

natt-väkt. Lär oss hur få vå-ra da-gar är. Då när vi hjär-tats vis-het.

SATB:

Vänd dig till oss, Her-re! Hur lång - - e skall du vred-gas? För-bar - -

Mät-ta oss var mor-gon med din nåd,
- ma dig ö-ver di - na tjä-na-re!

Mät-ta oss var mor-gon med din nåd,

så får vi jub-la av gläd-je i al-la vå-ra da -- gar.

så får vi jub-la av gläd-je i al-la vå-ra da -- gar.

Förstäm

Her-re, du har va-rit vår till-flykt från släk - te till

Her - re, Her - - re, Her - re, vår

Her-re, du har va-rit vår till-flykt från släk - te till

Her-re, du vår till - - flykt från släk - te till släk - -

Her-re, du vår till - - flykt från släk - te till

Orgel

släkte. Du är Gud från e - vig-het till e - vig - het.

Her - re! Du är Gud, är Gud i e - - vig - het.

släkte. Du är Gud från e - vig-het till e - vig - het.

te. Du är Gud från e - vig-het till e - vig - het.

släk - te. Du är Gud från e - vig-het till e - vig - het.

un ps 90

XII. Herre, du har varit vår tillflykt

Roland Forsberg, 1985

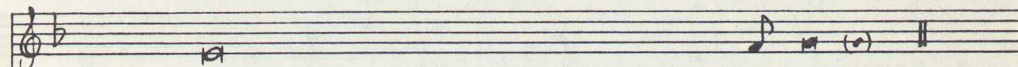
OMKVÄDE

Duk. Her-re, du har va-rit från släk - te till släk - te.

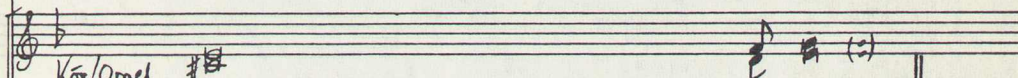
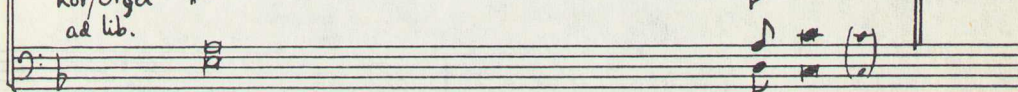
Mel. HER-RE, DU HAR VA-RIT VÅR TILL-FLYKT FRÅN SLÄK - TE TILL SLÄK-TE.

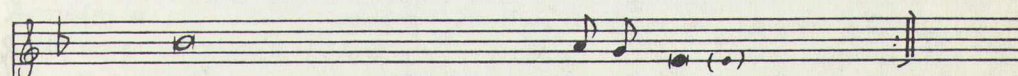
Org.

PSALM

Kör	1. Den som sitter under den högstes	be - skydd
Förs.	2. han säger: "I Herren har jag min tillflykt och	min berg,
Kör	3. Ty han skall ge sina änglar	be - fall-ning
Förs.	4. De skall bära dig på si - - - - -	na hän-der

Kör/Orgel #~~F~~
ad lib.

och vilar under den Allsmäk - - - ti-ges skug-ga,
min Gud, på vilken jag för-trös-tar".

att de skall bevara dig på alla di-na vä - gar.
så att du inte stöter din fot mot nå-gon sten.

OMKVÄDE
OMKVÄDE (+diskant)

Ur ps 90

XIV. Det är gott att tacka Herren

OMKVÄDE

Curt Lindström 1985

Det är gott att tacka Her - ren och att lo - va ditt namn, du den Högste.

PSALM

Försångare/kör

1. Att om morgonen förkunna din nåd,	och när natten har kommit din trofasthet,
3. Ty du gläder mig, Herre, med di - na gärningar,	jag vill jubla över dina hän - - ders verk,
5. Ära vare Fadern och Sonen	och den heli - - - - ge Ande.

Alla

2. med tiosträngat instrument och psaltare,	med spel på harpa. Rx
4. Hur stora är inte dina verk, o Herre,	ja, omätligt djupa di - na tankar. Rx
6. Honom vill vi prisa, nu och alltid	och i evigheters evig - het. Amen. Rx

Ur ps 92

XV. Allt vad anda har love Herren

OMKVÄDE

Roland Forsberg 1985

(röst + instrument)
 Allt vad an - da har le - ve Her - - - -

Melodi
 ALLT VAD AN-DA HAR LO - VE HER-REN. HAL-LE-

Mans-
 stämning
 (+basun)
 8
 Allt vad an-da har lo-ve Her-ren. Hal-le-lu - ja, hal-le-lu -

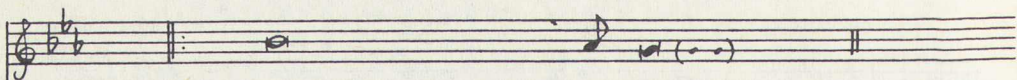
Orgel/
 Blåsar
 8

ren. Hal-le - lu - - - ja!

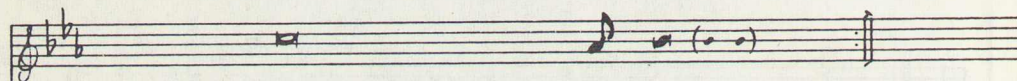
LU - - JA, HAL-LE - LU - - - JA!

ja! Hal - le-lu - - ja, hal-le - lu - ja!

PSALM

(Kör
Församl.
Kör)	1. Lovä Herren i	hans hel-ge-dom,
	2. Lovä Herren för hans väldi-ga	gär-ning-ar,
	3. Lovä honom med	ba - sun-kläng,
(Kör
Församl.
Kör)	4. Lovä honom med puka	och dans,
	5. Lovä honom med ljudande	cym - ba - ler,
	6. Fader, Son och Ande, din	är ä - ran,

(1)	lova honom i hans	makts fäs-te.
(2)	lova honom efter hans sto-ra	här-lig-het.
(3)	lova honom med psaltare	och har-pa.
		OMKVÄDE (+diskant)
(4)	lova honom med strängaspel och	pi - pa.
(5)	lova honom med klingande	cym - ba - ler.
(6)	nu och alltid och i evig - het.	A - men.
		OMKVÄDE (+diskant, mansstämma)

Ps 150

XVI. Lovad vare Herren (Sakarias lovsång, Benedictus)

OMKVÄDE Gurt Lindström 1985

Lo - vad va - - re Her - - ren, Is - ra - els Gud. Han som be-

sö - ker sitt folk och ger det fri - het.

PSALM

1. En mäktig frälsare har han lå - tit uppstå i sin tjänare Da - - - vids släkt,
 4. Han är barmhärtig mot vå - ra fäder och står fast vid sitt heliga förbund,
 7. Ära vare Fadern och Sonen och den heli - - ge Ande.

För-sångare

Orgel/
Kör

2. så som han för länge se - dan lovat genom sina heliga profeter,
 5. den ed han svor vår fa - der Abraham, att rycka oss ur våra fiend - ders hand.
 (ev. 8va)

Alla

Orgel/
Kör

3. frälsning från vå - ra fiender och från alla dem som hatar oss.
 6. och låta oss tjäna honom u - tan fruktan i helighet och trohet i alla vå - ra dagar.
 8. Honom vill vi prisa, nu och alltid och i evigheters evig - - het. Amen.

Alla

Orgel/
Kör

OMKVÄDE.

XVII. Lovad vare Herren (Sakarias lovsång, Benedictus)

Diskant

Harald Göransson 1985

Omkväde

Lovad vare Herren, Is-raels Gud, lo - vad va-re Herren.
(sista gången) Her - ren.

Lovad vare Herren, Is-raels Gud, som be - söker sitt folk och ger det frihet.

Orgel

Psaimodi

Kör/Orgel

Försång- 1. En mäktig frälsare har han låtit uppstå
are/Kör i sin tjänare Davids hus.

- Alla 2. Så som han hade lovat
genom sina heliga proféter.
3. Ty han ville frälsa oss från våra fiender
och från alla dem som hatar oss.

Omkväde

Försång- 4. Han står fast vid sitt heliga förbund,
are/Kör så som han lovat vår fader Abraham.

- Alla 5. Så får vi tjäna honom utan fruktan
i helighet och trohet alla våra dagar.
6. Hans folk skall få veta att frälsningen är här
med förlåtelse för deras synder.

Omkväde

Försång- 7. Han skall låta ett ljus gå upp
are/Kör och se ned till oss från höjden,

- Alla 8. en soluppgång för dem som är i mörkret,
och så styra våra fötter in på fredens väg.
9. Fader, Son och Ande, din är äran
nu och alltid och i evighet. Amen.

Omkväde

XVIII. Min själ prisar Herrens storhet (Marias lovsång, Magnificat)

Roland Persberg, 1985

OMKVÄDE

ev. gva---

Instrument

Sopran-
diskant

Metodi

T/B-kör

Orgel/
Blåsaror

Min själ pri-sar Her-rens stor-het, min

MIN SJÄL PRI-SAR HER-RENS STOR-HET, MIN

Min själ pri - sar Her - ren,

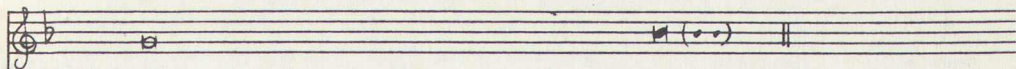
gva---

an - de jub-lar ö-ver Gud, min fräl - sa - re.

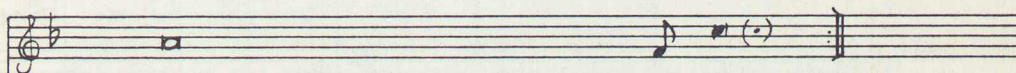
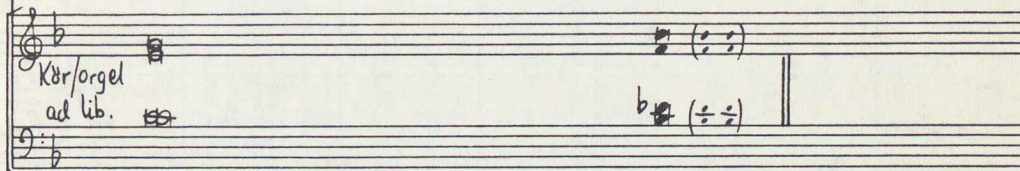
AN - DE JUB-LAR Ö-VER GUD, MIN FRÄL - SA - RE.

och jub-lar ö-ver Gud, min fräl - sa - re.

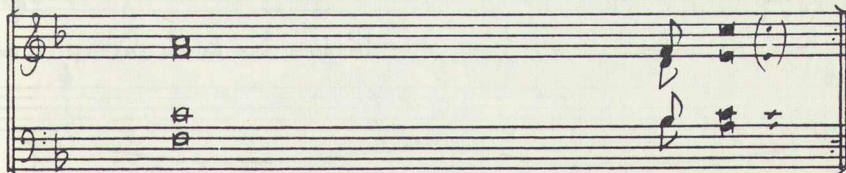
PSALM

(Kör)	1. Han har vänt sin blick till sin ringa tjäna-rinna.	
(Förs.)	2. Stora ting låter den Mäktige ske med	mig,
(Kör)	3. Hans förbarmande med dem som fruktar	ho-nem
(Förs.)	4. Han gör mäktiga verk med sin	arm,
(Kör)	5. Han störtar härskare från deras	tro-ner,
(Förs.)	6. Hungriga mättar han med sina	gå-vor,
(Kör)	7. Han tar sig an sin tjänare	Is-ra-el
(Förs.)	8. att förbarma sig över	Ab-ra-ham

(1)	Från denna stund skall alla släkten prisa	mig sa-lig:
(2)	hans namn	är he-ligt,
		OMKVÄDE
(3)	varar från släkte	till släk-te.
(4)	han skingrar dem som har övermodi - - - -	ga pla-ner.
		OMKVÄDE (+disk-instr.)
(5)	och han upphöjer	de ring-a.
(6)	och rika skickar han tomhän - - - - -	ta bort.
		OMKVÄDE (+körsats)
(7)	och håller sitt löfte till vå - - - - -	ra fä-der:
(8)	och hans barn, till e - - - - -	vig tid.
		OMKVÄDE (+körsats, diskanter)

XIX. Min själ prisar Herrens storhet (Marias lovsång, Magnificat)

För sångare/kör(SA)

Trond Kværno 1983/84

Min själ prisar Herrens storhet, min ande jublar över Gud, min frälsare.

OMMAVADE A

Församling: Min själ prisar Herrens storhet, min ande jublar över Gud, min frälsare.

Kör/sång ad lib.: Min själ prisar Herrens storhet, min ande jublar över Gud, min frälsare.

Orgel: Musical accompaniment for the organ.

(SA)
Kör(SA) För sångare: Han har vänt sin blick till sin ringa tjäna-ri-nga. Får denna synd skall eda släkten pris-a mig

Orgel: Musical accompaniment for the organ.

(TB)

(SATB)

sa-lig. Stora ting låter den Mäktige ske med mig, hans namn är he-ligt

OMKVÄD A

2

(TB)

Hans förbarman-de med den som fruktar ho-nom va-rar varar från släkte till

(SA)

(SATB)

släkte. Han gör mäkti-ga verk med sin arm. Han klingrar dem som har

Församling

OMKVÄD B

(körsats som omkräde d i ess)

ö-vermodi-ga pla-ner.

Min själ prisar Herrens

Orgel

storhet, min ande jublar ö-ver Gud, min frälsa-re.

This system contains a vocal line and piano accompaniment. The vocal line is in a treble clef with a key signature of two flats and a 3/4 time signature. The lyrics are "storhet, min ande jublar ö-ver Gud, min frälsa-re." The piano accompaniment is in a grand staff with a key signature of two flats and a 3/4 time signature.

(3) (SA) (TB)

Han störter härska-re från deras tro-ner, och han upphöjer de rin-ga.

This system is marked with a circled '3' and includes vocal parts for Soprano (SA) and Tenor (TB). The lyrics are "Han störter härska-re från deras tro-ner, och han upphöjer de rin-ga." The piano accompaniment continues in the grand staff.

(SA) (SATB)

Hungri-gg mättrar han med sina gå-vor, och ri-ka visar han tomhärta från sig.

This system includes vocal parts for Soprano (SA) and SATB. The lyrics are "Hungri-gg mättrar han med sina gå-vor, och ri-ka visar han tomhärta från sig." The piano accompaniment continues in the grand staff. There are handwritten annotations "OMMÄD: B" on the right side.

(TB) (SA)

Han tar sig an sin tjä-nare Is-ra-el och håller sitt löf-te till vä-ra

This system includes vocal parts for Tenor (TB) and Soprano (SA). The lyrics are "Han tar sig an sin tjä-nare Is-ra-el och håller sitt löf-te till vä-ra". The piano accompaniment continues in the grand staff.

(SATB)

fä-der: att för-barma sig ö-ver Abra-ham och hans barn till erig tid.

Församling

OMKVÄDE
(körsets som omkväde A)

Min själ prisar Herrens storhet, min ande julkar över Gud, min Frälsare.

Orgel

4

(SA)

(SATB)

A-ra va-ra Fa-der och Sonen och den heli-ge Ande, nu och

OMKVÄDE

OMKVÄDE

alltid och i e- vig- het. A... men.

XX. Min själ prisar Herrens storhet (Marias lovsång, Magnificat)

Troad Kuervo 1983/85

För. sångare
Min själ prisar Herrens storhet, min ande julkar över Gud, min frälsare.
Församling
Min själ prisar Herrens storhet, min ande julkar över Gud, min frälsare.
Orgel

För. sångare / Kör / Församling
Förs. / kör:
1. Han har vänt sin blick till sin ringa tjänarinna,
Frändenne stund skall alla släkten prisas mig Salig
2. Stora ting låter den Mäktige ske med mig,
hans namn är heligt,
3. och hans förbarmande med dem som fruktas honom
varar från släkte till släkte.

OMKVÄDE

II Orgelsats (även för kör)
4. Han gör mäktiga verk med sin arm,
han dingygar dem som har övermodiga planer.
5. Han störtar härskare från deras troner,
och han upphöjer de ringa.
6. Hungriga mättar han med sin gåvor,
och rikig sticker han tomhantade bort.

III Orgelsats
IV Orgelsats
7. Han tar sig an sin tjänare Israel
och håller sitt löfte till våra föder:
8. att förbarma sig över Abraham
och hans barn till evig tid.
9. Ära vare Fadern och Sonen och Den helige Ande,
nu och alltid och i evighet. Amen.

OMKVÄDE

XXI. Min själ prisar Herrens storhet (Marias lovsång, Magnificat)

Troed Kvenno 83

SA

Min själ prisar Herrens storhet, min ande jublar över
Gud, min frälsare.

Område (A)

S
A
Kör

Min själ prisar Herrens storhet, min ande jublar över
Gud, min frälsare.

Orgel

Gud, min frälsare.
Han har vänt sin blick till sin
Man.

ringa tjäna- rin-na. Från den na stund skall alla

This system contains the first two lines of the handwritten musical score. The top line is the vocal melody in G major, 4/4 time, with lyrics "ringa tjäna- rin-na. Från den na stund skall alla". The middle line is the bass staff, and the bottom two lines are the piano accompaniment in G major, 4/4 time, featuring chords and moving lines.

släk- ten pri- sa mig sa- sig.

This system contains the second two lines of the handwritten musical score. The top line is the vocal melody with lyrics "släk- ten pri- sa mig sa- sig.". The middle line is the bass staff, and the bottom two lines are the piano accompaniment.

Sto ra ting låter den Mäktig e ske med mig, hans namn är

This system contains the final two lines of the handwritten musical score. The top line is the vocal melody with lyrics "Sto ra ting låter den Mäktig e ske med mig, hans namn är". The middle line is the bass staff, and the bottom two lines are the piano accompaniment, which includes dynamic markings like 'p.' and 'pp.'.

ne- ligt, Omkväde (A)

Omkväde (A)

Omkväde (A)

(2)

Hans järn bar många med dem som drukt sig hönsömm

varar, varar järn släk- te till släk- te.

han gör mäkti-ga verk med sin arm.

Han skingrar dem som har ö-ver mo-digk

plä-ner.

Omkväde (B)

Musical score for the first system, featuring a vocal line and piano accompaniment. The lyrics are: "Min själ Pri-sar Herrens störet, min Ande".

Min själ Pri-sar Herrens störet, min Ande

Musical score for the second system, including a vocal line and piano accompaniment. The lyrics are: "P. Gud, min frälg-re. Han störtar här-ska-re från deras".

P. Gud, min frälg-re. Han störtar här-ska-re från deras

Musical score for the third system, including a vocal line and piano accompaniment. The lyrics are: "tro-ner, och kan upp-höj-er de rin-ga. Hungri-ga".

tro-ner, och kan upp-höj-er de rin-ga. Hungri-ga

Ped.

Handwritten musical score for the first system. It consists of a vocal line and piano accompaniment. The vocal line has lyrics: "mät-ter han med si-na gå- vor, och ri-ka skickar han". The piano accompaniment includes a bass line with a "(Ped.)" marking. The key signature has two flats (B-flat and E-flat).

Handwritten musical score for the second system. It includes a vocal line with lyrics "tomhän- ta bort." and piano accompaniment. The system is divided into three sections, each labeled "Omkväde (B)". The piano accompaniment features a bass line with a "(Solo)" marking. The key signature has two flats.

Handwritten musical score for the third system. It features a vocal line with lyrics "Han tar sig an sin tjä- nare Is-ra- el och". The piano accompaniment includes a bass line. The key signature has two flats.

hal-ler sitt
lyf- - te till
vä- - b- - ra
se- - der:

att sö- -
bar- ma sig
ö- - ver
Abra- ham

och hans
barn till
er- - vig
tid.

The musical score is handwritten and consists of four systems. Each system includes a vocal line with lyrics and piano accompaniment. The first system has four measures. The second system has four measures. The third system has four measures. The fourth system has four measures. The piano accompaniment features chords and melodic lines in both hands. The lyrics are in Swedish and describe the journey of Abraham. The score is written in a simple, clear hand.

Omkväde (C)

Min själ
 hri sar Her reno
 storhet, min

Ande jinglar du er
 Gud, min
 själ sa

i - ra vare Fa - dern och

Handwritten musical score for the first system. The vocal line (treble clef) contains the lyrics: "Sonen och den helige Ande, nu och". The piano accompaniment (grand staff) features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is common time (C).

Handwritten musical score for the second system. The vocal line (treble clef) contains the lyrics: "all tid och i evighet. Amen.". The piano accompaniment (grand staff) continues the melody and bass line from the first system. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is common time (C).

Omkväde (C)

Omkväde (C)

Summary

The 1968 Liturgical Commission (Kyrkohandbokskommittén) was appointed by the Education department, after a decision by the Government, in order to undertake a revision of the 1942 Handbook of the Church of Sweden and its other official books as far as they were related to the Handbook.

As members of the Commission were appointed professor Åke Andrén, Rt Rev bishop Ragnar Askmark, dean Pehr Edwall, professor Harald Göransson and authoress Britt G Hallqvist with bishop Askmark as chairman. In 1979 two new members were added, dean Ragnar Lundell and organist Lennart Stripple. In 1983 professor Andrén was appointed chairman after bishop Askmark's death.

The 1942 Handbook consists of three parts containing liturgical texts. The corresponding music is printed in the Swedish Mass book (Mässboken), part 1 (1942) and part 2 (1944).

The Commission decided to divide its work into three parts, corresponding to the three parts of the 1942 Handbook.

The work of the Commission has resulted in two previous part reports suggesting new or revised liturgies.

The first part report (SOU 1974, 66–68, 97–98) contained revised or new forms for the main services on Sun- and holidays and for eucharistic services on other occasions (e.g. so called theme services) and also for a Sunday prayer conducted by lay people. This report covers a great portion of the first part of the 1942 Handbook.

The second part was dealt with in the second part report (SOU 1981:65–68) containing liturgies for baptism, confirmation, baptismal commitment, solemnization of marriage and burial.

The Synod (kyrkomötet) decided in 1975 and 1982 that the new rituals mentioned above might be used in parishes which wanted to do so until the end of 1986, as alternatives to the 1942 Handbook and its music, and the Government issued rescripts to that effect in 1976 and 1982.

According to the working plan of the Commission, the *third part* of its work should deal with two main tasks: 1) a report should be prepared containing rituals for the third part of the 1942 Handbook, i.e. consecration, installation and dedication services; 2) the Commission should revise and complete the parts of the Handbook which had already been preliminarily accepted. The idea was that the Commission should publish a complete report on the order of worship for the Church of Sweden in 1985.

In 1982 the Synod, however, appointed a special revision group to deal with the parts of the Handbook which had already been published, accepted by the Synod and permitted to be temporarily used in the parishes.

The *third part report* of the Commission is edited in two volumes (6–7). This *volume 6* contains liturgies for the prayer services during the week and during the Ecclesiastical year and some special services. The basis of those liturgies is the revision of the Ecclesiastical year and its biblical readings and prayers, which has been undertaken by a working group within the Commission (SOU 1979:12) and been approved for general use. *Volume 7* (SOU 1985:45) contains liturgies for ordination, installation and dedication services. The background of the work is a research published in separate volumnes (SOU 1985:48, 49).

Various *experts and secretaries* have been appointed to the Commission. During the third working period professor Lars Eckerdal has functioned as secretary (from July 1971). Dr Håkan Gardar (from October 1979 until June 1985) and Dr Nils-Henrik Lindbladh (from February 1985) have acted as assistant secretaries.

This present *volume 6* contains liturgies for *prayer services during the week* and *during the Ecclesiastical year* and also presents a few *services for special occasions*. All those services are part of the second chapter of the 1942 Handbook but have not previously been worked over.

The connotation of “prayer services” points to a prominent feature of those types of worship. It is true that the Holy Eucharist may be celebrated in a prayer service, and a sermon may be included. But the paramount feature of a prayer service is common praying and readings from the Bible. The forms of prayer vary, from short collects to litanies. To the prayer belongs the Psalter recitation as a typical moment, sung or said, as well as the New Testament Canticles.

The *prayer services of the week* deal with the Saturday evening prayer and Sunday mattins and evensong (helgmålsbön, ottesång, aftonsång). They also contain morning and evening prayer on weekdays.

When the Commission has formed those liturgies, we have stressed the part of music and singing and have tried to find forms which support the active participation of the congregation. In both respects the new rites differ from the corresponding one in the 1942 Handbook.

The *prayer services of the Ecclesiastical year* are considerably extended compared to the 1942 Handbook.

This is partly due to the 1983 Gospel Book where texts and prayers have been revised and expanded. Furthermore, some parts of the Ecclesiastical year have got a stronger position in recent times, e.g. Advent and Holy Week. The Commission has found it necessary to provide services for those and other parts of the Ecclesiastical year. The general structure of those services is parallel to the prayer services of the week, but there are of course some exceptions.

Lastly, some *services for special occasions* are added: A service of intercession, a prayer before the session of a court and a ritual for celebrating Church Mass (kyrkmässa): The 1983 Gospel Book provides texts and prayers for such a mass, so a liturgy ought also to be presented.

The general background of the prayer services are the rituals for such services in the 1942 Handbook and the 1942 and 1944 Mass Books. All the 1942 services except the so called *Week service* (veckopredikan) are represented in this report. The 1942 Week service has a very simple liturgy and The Commission holds the opinion that the evening prayer liturgy should be used in stead of the Week service.

It may be remarked that the 1942 liturgy for *Sunday evensong* was changed in 1969, in so far as varieties were allowed: gregorian vesper, so called 'hymn vesper' and a more free form. The Commission has taken this into account, as well as the new order for Saturday evening prayer (helgmålsbön).

For sixty years the restored *Breviary services* (tidegården) have existed and to a certain extent been used in the Church of Sweden. The Breviary and Antiphonal (Den svenska tidegården, Det svenska antifonalet) do not formally belong to the liturgical books of the Church, but already in the 1942 Handbook they got a somewhat officious standing. The Handbook prescribes that evensong may be celebrated as vesper or compline and refers directly to Breviary and Antiphonal.

The Commission does not suggest that those books should be formally accepted as belonging to the official liturgical books of the Church. We consider that unnecessary, as the books are already acknowledged and used. Furthermore it might be added that Breviary services never were and probably never will be a normal part of the liturgical life of the parishes. In the Church of Sweden, Breviary services play an important part at conferences, at diocesan centers and other Church institutions. An exception are compline and sext which are more widely used in parishes. The Commission holds the opinion that Breviary services in the first place are useful in the connections now mentioned but at the same time wants to stress that those services also are a valuable resource for regular parish worship.

In its work, the Commission has as far as possible taken into account the liturgical tradition of the prayer services in the 1942 Handbook and in the Swedish Breviary and Antiphonal. At the same time, the Commission has endeavoured to study how other churches have tried to vitalize traditions or to create new forms. For that purpose literature and personal contacts have played an important part. Two members of the Commission have made a useful study tour to BRD, United Kingdom, France and Switzerland in 1983.

Prayer services have for a long period held a comparatively weak position in the Church of Sweden as well as in an international setting. On the other side it is evident that a renewal of that kind of services is on its way, both internationally and in the Church of Sweden. In various ways we have tried to get a picture of that development. We have used some of the material in the Church History Archive in Lund and also collected agenda for prayer services of different kinds from parishes all over the country. The picture we have thus got of the liturgical development in the Church of Sweden and in other churches has formed an important background to our work.

The now presented liturgies for prayer services have not before their

publication been in trial use. But our experiences from the previous trial use of the main service and of baptism, confirmation, solemnization of marriage and burial apply also to the prayer services.

When the Commission now submits its report it wants to state that it contains the final part of a revised liturgical order for the Church of Sweden. The reports of the Commission and of the 1982 revision group also now presented form a suggestion for a complete liturgical order for the Church of Sweden.

We respectfully submit
that the report and its suggestions be received by the Synod as the revised Liturgical order for the Church of Sweden, instead of the 1942 Handbook and the 1942 and 1944 Massbooks.

Furthermore we submit
that an ecclesiastical proclamation be made that the 1976 and 1982 alternatives to the 1942 Handbook and its music may be allowed to be used temporarily until the final and complete Liturgical order for the Church of Sweden is taken into use.

Statens offentliga utredningar 1985

Kronologisk förteckning

1. Församlingar i samverkan. C.
 2. Livsmedelsforskning II. Jo.
 3. Leva som äldre. S.
 4. Rättshjälp. Ju.
 5. Barn genom befruktning utanför kroppen m. m. Ju.
 6. Förförköp av bostadsrätter. B.
 7. Arbetsmarknadsverkets ansvarsområde. A.
 8. Beredningsarbete i AMS-regi. A.
 9. Kulturarbetsförmedling. A.
 10. Pantsättning av patent. Ju.
 11. Ny räntelag. Ju.
 12. Skolbarnsomsorgen. S.
 13. Fornlämningar och exploatering. U.
 14. Den barn- och ungdomspsykiatriska verksamheten. S.
 15. Handel med alkoholdrycker. S.
 16. Den svenska psalmboken. Texter och melodier. Volym 1. C.
 17. Den svenska psalmboken. Historik, principer, motiveringar. Volym 2. C.
 18. Den svenska psalmboken. Text och musikkommentarer. Volym 3. C.
 19. Den svenska psalmboken. Ackompanjemang. Volym 4. C.
 20. Sammanhållen skatteförvaltning. Fi.
 21. Ökat förtroendemännainflytande i försäkringskassorna. S.
 22. Förskola — skola. U.
 23. Svensk säkerhetspolitik inför 90-talet. Fö.
 24. Ordningslag m. m. Ju.
 25. Kunskap för kemikaliekontroll. Jo.
 26. JO-ämbetet. R.
 27. Gripen anhållen häktad. Ju.
 28. Aktivt folkstyre i kommuner och landsting. C.
 29. Principer för ny kommunallag. C.
 30. Skola för delaktighet. C.
 31. Dagens äldre. S.
 32. Hushållning för välfärd. Fi.
 33. Några barn- och ungdomsfrågor 1982—1985. SB.
 34. Gruppförsäkring. Fi.
 35. Ersättningar och förmåner inom frivilligförsvaret. Fö.
 36. Värnplikten i samhället. Fö.
 37. Om smittskydd. S.
 38. Reavinstuppskov fastigheter. Del 1. Fi.
 39. Reavinstuppskov fastigheter. Del 2. Fi.
 40. Regeringen, myndigheterna och myndigheternas ledning. C.
 41. Affärsverken och deras företag. C.
 42. Förenklad taxering. Fi.
 43. Med sikte på nedrustning. Del 2. Ud.
 44. Svenska Kyrkans gudstjänst. Band 6. C.
Veckans och kyrkoårets bönegudstjänster.
 45. Svenska Kyrkans gudstjänst. Band 7. C.
Vignings-, mottagnings- och invigningshandlingar.
 46. Svenska Kyrkans gudstjänst. Band 8. C.
Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Kyrkliga handlingar.
 47. Svenska Kyrkans gudstjänst. Band 9. C.
Musik.
 48. Svenska Kyrkans gudstjänst. Bilaga 6. C.
 49. Svenska Kyrkans gudstjänst. Bilaga 7. C.
-

Statens offentliga utredningar 1985

Systematisk förteckning

Riksdagen

JO-ämbetet. [26]

Statsrådsberedningen

Några barn och ungdomsfrågor 1982—1985. [33]

Justitiedepartementet

Rättshjälp. [4]

Barn genom befruktning utanför kroppen m. m. [5]

Pantsättning av patent. [10]

Ny räntelag. [11]

Ordningslag m. m. [24]

Gripen anhållen häktad. [27]

Utrikesdepartementet

Med sikte på nedrustning. [43]

Försvarsdepartementet

Svensk säkerhetspolitik inför 90-talet. [23]

Ersättningar och förmåner inom frivilligförsvaret. [35]

Värnplikten i samhället. [36]

Socialdepartementet

Leva som äldre. [3]

Skolbarnsomsorgen. [12]

Den barn- och ungdomspsykiatriska verksamheten [14]

Handel med alkoholdrycker [15]

Ökat förtroendemännainflytande i försäkringskassorna. [21]

Dagens äldre. [31]

Om smittskydd. [37]

Finansdepartementet

Sammanhållen skatteförvaltning [20]

Hushållning för välfärd. [32]

Gruppförsäkring. [34]

Reavinstuppskov fastigheter. Del 1. [38]

Reavinstuppskov fastigheter. Del 2. [39]

Förenklad taxering. [42]

Utbildningsdepartementet

Fornlämningar och exploatering [13]

Förskola — skola [22]

Jordbruksdepartementet

Livsmedelsforskning II. [2]

Kunskap för kemikaliekontroll. [25]

Civildepartementet

Församlingar i samverkan. [1]

Den svenska psalmboken. Texter och melodier. Volym 1. [16]

Den svenska psalmboken. Historik, principer, motiveringar. Volym 2. [17]

Den svenska psalmboken. Text och musikkommentarer. Volym 3. [18]

Den svenska psalmboken. Ackompanjemang. Volym 4. [19]

Aktivt folkstyre i kommuner och landsting. [28]

Principer för en ny kommunallag. [29]

Skola för delaktighet. [30]

Regeringen, myndigheterna och myndigheternas ledning. [40]

Affärsverken och deras företag. [41]

Svenska Kyrkans gudstjänst. Band 6. C. [44]

Veckans och kyrkoårets bönegudstjänster.

Svenska Kyrkans gudstjänst. Band 7. C. [45]

Vignings-, mottagnings- och invigningshandlingar.

Svenska Kyrkans gudstjänst. Band 8. C. [46]

Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Kyrkliga handlingar.

Svenska Kyrkans gudstjänst. Band 9. C. [47]

Musik.

Svenska Kyrkans gudstjänst. Bilaga 6. C. [48]

Svenska Kyrkans gudstjänst. Bilaga 7. C. [49]

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsmarknadsverkets ansvarsområde. [7]

Beredskapsarbete i AMS-regi. [8]

Kulturarbetsförmedling. [9]

Bostadsdepartementet

Förköp av bostadsrätter. [6]

KUNGL BIBL
1985-10-10
STOCKHOLM

 Liber
Allmänna Förlaget

ISBN 91-38-08990-4
ISSN 0375-250X